

J e g y z ő k ö n y v

az Országos Köznevelési Tanács

2003. június 12-én, csütörtökön, 10 órai kezdettel
az Oktatási Minisztérium (Budapest V., Szalay u. 10-14.)
101. számú tárgyalójában megtartott
üléséről

Napirend:

1. Javaslat a kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 28/2000. (IX: 21.) OM-rendelet módosítására
Előadó: Sipos János közoktatási helyettes államtitkár

2. A NAT-2 vitaanyagának megbeszélése
Előadó: Vass Vilmos projektigazgató

Elnököl: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Ferenc Zsuzsanna és Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetségének beszédgyorsíró szolgálata)

Az ülés résztvevői

Az Országos Köznevelési Tanács részéről:

Dr. Báthory Zoltán
Dr. Brezsnaynszky László
Dr. Dobos Krisztina
Farkas István
Dr. Hadházy Tibor
Dr. Hoffmann Rózsa
Horn György
Dr. Karlovitz János
Dr. Kelemen Elemér
Liskó Ilona
Mészáros Gáborné
Dr. Loránd Ferenc
Nagy József
Dr. Szabados Lajos
Dr. Szenes György
Dr. Trencsényi László
Dr. Vágó Irén
Dr. Vekerdy Tamás

Meghívottként:

Sipos János közoktatási helyettes államtitkár
Jakab János szakképzési helyettes államtitkár
Parti Zoltán főosztályvezető-helyettes
Szabó Imre
Vass Vilmos projektigazgató
E. Vámos Ágnes
Horváth Gréta
Kun Cecília
Berki Imre
Fazekas Márta
Kosinszky Zsuzsa

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 08 perc)

DR. LORÁND FERENC, a Tanács elnöke, az ülés levezető elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt kívánok mindenkinek. Szeretettel köszöntöm vendégeinket, köszöntöm az ülésező bizottság strapabíróbb tagjait, akik egy fordulón már túl vannak. Mielőtt rátérnénk a napirendekre, ahhoz a hagyományhoz híven, hogy első alkalommal, amikor a minisztérium vezetése és az OKNT találkozott, mód volt arra, hogy megismerjük a minisztérium felső vezetésében dolgozó kollégákat, most változás történt, és szeretnénk megragadni az alkalmat, hogy Jakab urat bemutassam, illetve módot adjak arra, hogy néhány szóban beszéljen önmagáról. Aztán majd úgyis megismer bennünket, amikor napirendjeinken itt lesz. Parancsolj!

JAKAB JÁNOS szakképzési helyettes államtitkár: Köszönöm szépen.

Tisztelt Tanács! Nem mindenkit kell megismernem, mert a tanács tagjainak döntő többségét ismerem - mindenkit tisztelettel köszöntök. Néhány szót mondanék talán az eddigi munkámról, pályámról, a bemutatkozás szándékával.

Én egy 53 éves mérnök és külön tanár vagyok - így mondanám, mert először tanár voltam, és utána lettem mérnök, tehát nem a hagyományos mérnöktanár vagyok -, közoktatási vezetői szakot is végeztem. A szakképzéssel foglalkozom lényegében huszonöt éve. Előtte is oktatással foglalkoztam a Belügyminisztériumban. Huszonöt éve a Nemzeti Szakképzési Intézet jogelődjében kezdtem, és ott dolgoztam tizenöt évet. Az egyik első hátrányos helyzetűekkel foglalkozó program a nevemhez fűződik, és azóta is - ha úgy tetszik - szűkebb szakterületem vagy kedvenc szakterületem ez a terület.

Rövid ideig voltam egy szakközépiskola műszaki vezetője - ez három év volt -, és '96. január 1-jén a Munkaügyi Minisztériumban kezdtem a szakképzési helyettes államtitkárságon, Benedek András alatt. Két vagy három évig osztályvezetőként, majd főosztályvezetőként dolgoztam ezen a területen.

Az utolsó munkaköröm: az elmúlt öt évben titkárságvezető voltam, összefogtam a teljes szakterületet. Egy olyan előnyös helyzetben vagyok tehát, hogy nem kell a szakterületet bemutatni, meg a munkatársakat sem, és azt remélem, bizonyos fajta könnyebb átmenet lesz a programok vitelében.

Egyéb szakmai munkáimból talán annyit szeretnék kiemelni, hogy tagja vagyok kezdete, megalakulása óta a pedagógus-továbbképzési rendszerrel kapcsolatos bizottságnak - amelynek több neve volt, de ezzel foglalkozik. Szeretem ezt a témát, olyannyira, hogy nem is szeretném föladni ezt a munkát, szeretném továbbra is vinni.

A szakterületen beindult egy jelentős program: a szakiskolai fejlesztési program, amit szeretnék továbbvinni, ugyanakkor szeretném megerősíteni a szakközépiskolákkal kapcsolatos elképzelések megvalósítását, hiszen már megvannak bizonyos elképzelések. Természetesen ebben számítanék az OKNT segítő együttműködésére, és be fogjuk hozni mindazokat az anyagokat, amelyek szükségesek.

Nem kívánom az ülést hosszasan föltartani, mert tudom, hogy fontos témák vannak napirenden. Ennyivel kívántam magam bemutatni, de ha van kérdésük, természetesen állok rendelkezésükre.

ELNÖK: Köszönöm. Van-e kérdésük Jakab úrhoz? *(Nincs jelentkező.)* Nincs, tehát nincs más hátra, mint hogy jó munkát kívánjunk neked.

JAKAB JÁNOS: Én is kívánom a tanácsnak.

ELNÖK: Önmagunknak veled jó együttműködést.
Ezek után szeretném megszavaztatni a napirendet.

Annyi kiegészítést szeretnék tenni a napirendhez - és kérem az OKNT beleegyezését ehhez -, hogy van néhány olyan téma, ami az egyebek körébe tartozik, időközben érkezett kérés - például, hogy a SZAK 2003 pályázat elbírálásának zsűrijébe mi jelöljünk tagokat. Ezt természetesen testületi határozattal szeretném. Ez az egyik.

A másik, hogy ha jól tudom, még tartja magát Brezsnýánszky kollegánk ahhoz, hogy tájékoztatna bennünket a soron következő felsőoktatási konferencia szervezésének helyzetéről. Ez volna a másik előre látható megbeszélendő téma. Ezért azt javaslom, hogy fél kettőre igyekezzünk befejezni az ülés rögzített napirendi pontjait, és ezt fél kettő és kettő közé tegyük, nehogy az egyebek elvigyék az időt, ha az elejére tesszük azokat. Tehát az a kérdésem, hogy ehhez az OKNT hozzájárul-e.

Aki elfogadja a napirendet ezzel a módosítással, az kérem, szavazzon. *(Szavazás.)*
Egyhangú.

Elmulasztottam egy protokolláris kérdést. Tessék parancsolni!

SZABÓ IMRE: Tisztelt Tanács! Elnézést, hogy egy pillanatra magamhoz ragadtam a szót, de Szabados Tamás politikai államtitkár úr Jakab úrhoz hasonlóan szeretett volna eljönni az ülésre, mint a vezetői tisztsége alatt lévő első OKNT-ülésre. Nagyon szeretett volna bemutatkozni, mivel hozzá tartoznak majd úgyszólván a szakmai, politikai egyeztetés témakörei, de sajnos egyéb elfoglaltságai miatt engem kért meg, hogy egyrészt üdvözljem a Tanácsot, másrészt elmondjam azt, hogy az RMDSZ hívta meg Erdélybe, de a következő ülésen mindenféleképpen részt fog venni.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Ezek után az 1. napirendi pont előadójaként Sipos helyettes államtitkár úrnak adom meg a szót.

SIPOS JÁNOS: Jó napot kívánok! Szeretettel köszöntöm az Országos Köznevelési Tanács tagjait, illetve a vendégeket és az újságírókat. A kerettantervi rendelet módosítása az 1. napirendi pont. Szeretném néhány mondatban elmondani, hogy mi indokolja a kerettantervi rendelet újabb módosítását.

A parlament decemberben, a költségvetési törvény elfogadásakor úgy döntött, hogy 2003. szeptember 1-jétől visszaállnak a heti kötelező óraszámok az 1998-as állapotra, feltéve, ha április 30-áig megjelenik a kerettantervi tananyag óraszámcsökkentéssel arányos mértékű csökkentése. Mint ezt az OKNT is tárgyalta a tavasz folyamán, ez a tananyagcsökkentés megtörtént, és április végén meg is jelent a Magyar Közlönyben. Ily módon szeptembertől egyelőre csak az 5. és a 9. évfolyamon 2,5 órával csökken a tanulók heti kötelező óraszámja. Felmenő rendszerben érinti ez majd a felső tagozatot teljes egészében, az alsó tagozaton csak a 3. osztályt érinti majd két évvel később, a középiskolában pedig a 9. évfolyam után jövőre a 10. évfolyamot is érinti. Ezen óraszámcsökkentés következtében a tanulók által felvehető heti tanítási órák száma is csökken. A 9. évfolyamon például a 30 mellé 3 tanítási órát vehetnek föl a tanulók a jelenleg még hatályos szabályozás szerint. A 7. évfolyamon ugyanez 27,5+3 volt. Most a 9. évfolyamon a 30+3 27,5+3-ra, a 7-8. évfolyamon pedig a 27,5+3 25+3-ra csökken.

Az iskolák szervező munkáját jelentősen nehezítette ez a törvénymódosítás, hiszen a beiskolázás során meghirdettek különböző emelt óraszámú képzéseket, régi szóhasználattal tagozatokat idegen nyelvből, matematikából, biológiából és így tovább, és mire elindítják a tanévet, addigra az új feltételek között nehezebb a megvalósítás. Azért is nehezebb, mert az emelt óraszámú képzésnek korábban volt egy olyan definíciója, hogy a kerettantervi alapóraszámhoz képest legalább két órával magasabb óraszámú tanítják a tantárgyat emelt szintű oktatásban, ily módon a plusz háromból nem oldható meg két tárgyból az emelt szintű oktatás. De a kerettantervi rendeletben nem volt előírva mind a 30 óra programja kötelezően, a 30 órán belül egy-két óra programjáról az iskola maga döntött. Például dönthetett úgy, hogy az emelt óraszám keretében a képzéshez felhasználja a 30 órán belül is egy vagy két órát.

Miután 27,5-re csökkent a tanulók heti kötelező óraszám, eléggé nehéz a 27,5-en belül megspórolni egy órát, hogy magasabb órában tanítsák a matematikát vagy idegen nyelvet. A Gimnáziumok Országos Szövetségének elnökével, Szabó Tas úrral, és a Fazekas Mihály Gimnázium velem társként jövő igazgatónőjével leültünk tárgyalni a lehetséges megoldásról. Egy olyan kompromisszumos javaslat körvonalazódik, ami elfogadható a tehetséggondozásban élen járó iskolák számára is, és nem növeli jelentősen a tanulói terheket sem.

A megoldás lényege, hogy nem a tanulók heti kötelező óraszámát emeljük meg az osztálykeretben tehetséggondozást folytató iskolákban - mint ahogy ők ezt kezdeményezték egy közleményben is, ami a sajtóban nyilvánosságot látott -, hanem marad a gyerekek heti kötelező óraszámát annyi, amennyi szeptembertől felmenő rendszerben folyamatosan érvénybe lép, de eggyel megnöveljük a hetedikétől a tizedik évfolyamig a tanulók által önként felvehető tanítási órák számát. Ily módon egy kilencedikes tanuló óraszámát 27,5+4 is lehet, és ebben a plusz négyben akkor két-két tárgyból járhat emelt szintű oktatásra. Ez a korábbi 33 órához képest, amit tanítási óra formájában felvehetett a tanuló, nem 30,5 hanem 31,5-re való csökkenést jelent, ami azért jelentős csökkenés.

Ezen kívül természetesen járhatnak a diákok tanórán kívüli tevékenységekre: szakkörre, énekkarra, tömegsportra - ez nincs korlátozva a jelenleg hatályos jogszabályokban.

A kerettantervi rendelet módosításának ezt a tervezetét - amit az Országos Köznevelési Tanács tagjai is megkaptak előzetesen - a múlt héten tárgyalta a Közoktatás-politikai Tanács is, és vita után, de a többség támogatta, hogy érvénybe lépjen a rendelkezés. Természetesen a Közoktatás-politikai Tanácsnak nincs egyetértési joga ebben a kérdésben: véleményezési joga van. Az Országos Köznevelési Tanácsnak viszont a kerettantervi rendelet módosításánál egyetértési joga van.

Ha az OKNT támogatja ezt az előterjesztést - reménykedünk ebben -, akkor szeptembertől már érvénybe tud lépni, hiszen az iskolák startra készen várják a kerettantervi rendelet módosítását, hogy járhassanak a diákok két tárgyból emelt szintű oktatásra. A tanulói kötelező óraszám két és fél órássá csökkentését ezzel természetesen nem tudják megúszni, meg kellett csinálniuk az elmúlt hetekben, vagy meg kell csinálniuk a következő hetekben, hiszen a kerettantervi rendelet tavaszi módosítása erről szólt.

Ami a Közoktatás-politikai Tanács ülésén vita tárgya volt, az a finanszírozás. Szeretném leszögezni, hogy a központi költségvetésre nem jelent plusz terhet ez a módosítás, hiszen hogy a fenntartó hány tanári álláshelyet köteles finanszírozni egy indulni engedett osztályhoz, az a tanulói heti kötelező óraszámából számítható ki. Az marad 27,5 a kilencedikben, és 25 lesz majd két évvel később. A tanulói heti kötelező óraszámából kiszámítva, ahhoz hozzátevé nem kötelező tanórai keret címen, a közoktatási törvény egyértelműen megszabja, hogy egy osztályhoz durván 40 tanári órát kell finanszírozni. Ez a mennyiség évfolyamonként változó: a 11-12. évfolyamon lényegesen több, hiszen a 30 óra mellé 60 százalék jön, ezen kívül egyéni foglalkozásra a jelenleg hatályos közoktatási törvény 5 százalékos időkeretet ad.

Szeretném tájékoztatni az OKNT tagjait, hogy a parlament előtt lévő törvénymódosításban az egyéni foglalkozási idő keretét 5 százalékról előbb 10, aztán, képviselői módosító indítványok hatására úgy néz ki, hogy 12 százalékra emelik valamennyi évfolyamon, a következő években fokozatosan bevezetve. Az óraszámcsökkentés érvénybe lépésével párhuzamosan fokozatosan emelkedik 5-ről 12 százalékra az egyéni foglalkozási időkeret. Ez azt jelenti, hogy egy-egy osztályhoz durván 2 tanári órával több időkeret áll rendelkezésre az iskolákban egyéni foglalkozás címen, amit átcsoportosíthatnak az évfolyamok között. Olyan évfolyamon is megvan ez a durván plusz 2 óra, amely évfolyamon nem csökken a gyerekek heti kötelező óraszámát, és azokban is megvan, ahol csökken.

Ezt azért fontos megjegyezni, mert például a tehetséggondozás vonaláról ez az időkeret felhasználható az emelt szintű oktatás időkeretének biztosítására is. Ily módon nem igaz az, hogy a fenntartó által kötelezően biztosítandó órák számában visszaesés következik be, tehát a tehetséggondozás feltételei romlanak. Ez a kijelentés nem igaz, számokkal alá lehet támasztani. Sőt, a következő években felmenő rendszerben érvényben lévő óraszámcsökkentéssel és az

egyéni foglalkozási időkeret 5 százalékról 12 százalékra növeléssel egy kicsit több órakeret jár az iskoláknak, mint eddig. Az igaz, hogy a gyerekek heti kötelező óraszámja több évfolyamon kevesebb lesz, mint a jelenlegi. Ezzel viszont több lehetőség lesz a tehetséggondozásra, a lemaradókkal való foglalkozásra. Minden iskola saját hatáskörében dönt arról, hogy az időkeretet hogyan hasznosítja.

Körülbelül ennyit kívántam elmondani bevezetésképpen, és kérem a véleményüket, javaslataikat, észrevételeiket.

ELNÖK: Köszönöm szépen államtitkár úr bevezető szavait. Világos a feladat. Van egy szöveg előttünk, ez módosítja az általunk már egyetértéssel továbbengedett miniszteri rendeletet, OM-rendeletet. Most ennek keretén belül ismét egyetértésünkkel léphet csak életbe az a módosítás, ami itt van.

Kérem a hozzászólásokat, javaslatokat. Parancsoljatok!

DR. HOFFMANN RÓZSA: Egyetértéssel tudok fogadni minden olyan kezdeményezést, ami növeli az iskolák lehetőségét arra nézve, hogy a vállalt feladataikat jobban tudják teljesíteni, ezért tehát én örülök ennek a módosításnak. A problémát ugyanakkor ott látom, hogy nem segít azokon az iskolákon, ahol esetleg meg szeretnék ezt oldani, de miután ez csak egy lehetőség, amelyhez nincsen finanszírozási kötelezettség rendelve más részről, kérdéses, hogy a forráshiányos önkormányzatok által fenntartott iskolák mennyire tudnak ezzel élni.

Ezért ismételen és visszamenőleg is csak szomorúan tudom tudomásul venni azt a decemberben végrehajtott óraszámcsökkentést, amelynek a kárvallottjai, félek, ezek a kis iskolák lesznek. Ezzel együtt is ez egy szépségflastrom ezen a decemberben elkövetett csökkentésen, úgyhogy a magam részéről ezért ezt üdvözölni tudom. Köszönöm.

ELNÖK: Dobos Krisztina!

DR. DOBOS KRISZTINA: Mi már államtitkár úrral beszélgettünk erről, hogy nekem három problémám van ezzel. Az első, ami elvi probléma, hogy egy kicsit sokat módosítjuk a kerettantervi rendeletet. Bár ez most pozitív irányú, de ez az idén a harmadik módosítás.

A második az, hogy igazából nem oldódik meg a probléma, mert amit államtitkár úr mondott, hogy például az emelt szintű érettséginel, ha valaki két tantárgyból akar emelt szintű érettségit, ezzel foglalt a négy órája, pedig jó lenne, ha a nyelvre is lenne lehetősége. Úgy érzem, ezzel egy kicsit kitoljuk a nyelvet az oktatási rendszerből, amit én nagyon nem szeretek, hogy biznisszé vált a nyelvoktatás. Ma már majdnem mindenki jár külön nyelvórára.

A harmadik, amit Rózsa említett, hogy tulajdonképpen az iskolafenntartókat ez szabályozza. Én nagyon pozitívnak látom, hogy 5 százalékról 12 százalékra emelkedett a tehetséggondozás, meg az egyéni foglalkozások időkerete, de van-e arról ismeretünk, hogy az iskolafenntartók mennyire adják meg azokat a lehetőségeket, amik adhatók, amik nem kötelezők. Picit félek attól, hogy nagyon attól függ, milyen az önkormányzat helyzete.

Az utolsó problémám abból ered, hogy a két tanítási nyelvű iskolákat kiemeljük. A nemzetiségi és etnikai kisebbségi oktatással nincs probléma, hiszen az egy más dolog, de ugyanennyi erővel kiemelhetnénk mondjuk a speciális matematika tagozatot. Tehát az, hogy az egyik lobbynak sikerült, a másiknak nem, számomra egy kicsit nehezen értelmezhető. Ugyanolyan pluszt adnak mind a ketten, megvan a maga jelentősége mind a két területnek, de a humán tagozatok ezzel gyakorlatilag megszűnnek. Tehát a két tannyelvűeknek a kiemelése nem egy jó dolog; vagy mindenkit egyformán emeljenek ki, vagy senkit se emeljenek ki.

ELNÖK: Köszönöm. Szenes György!

DR. SZENES GYÖRGY: Megpróbálok nagyon higgadt lenni, pedig elég nehéz. Ha államtitkár úr bevezetőjét nem hallom, akkor nagyon lelkes vagyok, mert feltétlenül szükséges,

hogy erre a teljesen átgondolatlan kerettantervi csökkentésre valamifajta gyógyírt kapjunk mi iskolák. Szükség van az óraszámokra, és sajnos vagy szerencsére a jó érdekérvényesítésű elit iskoláknak volt lehetőségük most szólni ebben a dologban. A dolog sajnos nem erről szól, mert számomra nem annyira fontos, hogy emelt szintű matematika legyen, hogy tagozatok legyenek, mert ez egy elenyésző, nagyon kicsi tömegét jelenti az iskoláknak. A probléma sokkal inkább hátul van: felzárkóztatásra, a hátrányos helyzetűekkel való törődésre kellene az óraszámok. Tehát ha nem az lenne a szakmai indok, hogy emelt szintű tagozat meg magas... - nincs beírva a rendeletbe, tehát amellet fogok szavazni, hogy emeljük meg, de nem ezzel az indokkal, ami itt elhangzott, mert lényegesen fontosabb az, hogy fel tudjuk zárkóztatni és minél több órát benn tudjuk tartani a gyerekeket. Úgyhogy világosan látszik, hogy egy abszolút elhibázott döntésnek most próbáljuk a szépségtapasztait nyomkodni valahova.

Az iskolák nem a kerettantervi rendeletet várják, államtitkár úr, hanem a stabilitást. Nem azt várják, hogy hetente változtassuk a kerettantervi rendeletet, hanem azt várják, hogy nyugalom legyen. Az iskoláknak lassan már fogalmuk sincs, hogy mit várjanak, meg azt sem tudják, hogy hány órában mit lehet csinálni, mert a rendeletek olyan sűrűn változnak, és meg sem jelennek időben. Most lehet, hogy arról beszélgetünk, hogy lesz-e kerettantervi módosítás, de mindenki szabadságon lesz, mire ez a rendelet napvilágot fog látni, és nem lehet internetre kirakni, hogy majd megtalálja valaki. Végtelenül szomorúan tapasztalom ezt a hektikus, átgondolatlan, koncepciótlan működést. Ennek ellenére melegen támogatom azt, hogy emeljük meg az óraszámokat, mert erre feltétlenül szükségük van az iskoláknak.

A finanszírozás kérdése megoldandó, mert az önkormányzatok jelentős része alulfinanszírozott. Az állami finanszírozás – fővárosi adatokat tudok – 50 százalékát sem fedezi az intézményfenntartásnak; a másik felét az önkormányzat vagy a fenntartó adja hozzá. Tehát megoldandó, hogy ezeket az óraszámokat valaki finanszírozza is, mert nagyon szép dolog, hogy megadjuk a lehetőséget, ha nem teszünk mellé pénzt. Ha 27,5 órára nem csökkentettük volna le, a mögött volt pénz, e mögött meg nincs pénz. Jól hangzik.

Tényleg azt szeretném, ha egy átgondolt stratégia mentén történének a dolgok, és nem úgy, hogy az erősebb lobby kikönyököl valamit, és aszerint történének a minisztériumban az állásfoglalások és legnagyobb módosítások. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Horn György!

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Elnök Úr! Ez egy rövid szöveg, ami mögött, mint kiderült, elég komoly szakmapolitikai felvetések hangzottak el az első három hozzászólásban. Úgy gondolom, hogy eltérő a megítélésünk, hiszen bár én magam is elhibázottnak tartottam a decemberi döntést előkészítetlensége, végiggondolatlanságaokán, de úgy ítélem meg, hogy ez a javaslat nem finanszírozás vagy koncepció kérdése. Valóban itt az történt, hogy egy szakmai csoport elért valamilyen változást, amiben, ha jól olvasom a sajtót, akkor a Szakképzési Társaság is az aláírók között szerepelt; legalábbis nemcsak a Gimnáziumok Országos Szövetsége, hanem öt szakmai szervezet volt, ami megjelent a sajtóban. *(Közbeszólások: Nem!)* Ha nem volt benne, nem volt benne. Csak azt akarom mondani - és ezt a jegyzőkönyvnek is mondanám -, hogy a magam részéről abban alapvető koncepciót látok, hogy a tanulói terhelés csökkentése fontos feladat. Egy. Ez kiemelt, és koncepciónak is látom.

A második fontos elem, hogy furcsállom, hogy itt egy központi finanszírozás jelenik meg egy olyan többlet lehetőségénél, ahol Magyarországon fejkvótás finanszírozás van. Tehát ha az óraszámot nem csökkentették volna központilag, akkor ez nagyobb terhet jelentett volna az önkormányzatoknak. Ez egy lehetőség. Még egyszer mondom, a dolog előkészítetlensége, szakmai végiggondolatlansága okán nem támogattam a kerettanterv decemberi csökkentési módosítását, illetve a későbbieket. Tehát arról van szó, hogy ez a lehetőség nem érinti a kistélepedéseket, a nagy településeket és az egyéb finanszírozási problémákat, mert ha megmaradt volna az 1998-ban – vagy lehet, hogy később – bevezetett óraszámemelés, akkor annak a kötelező jellegét finanszírozta volna az érvényes fejkvóta. Tehát ez nem változtat a

világon semmit, illetve bizonyos intézmények számára lehetőséget biztosít, másoknál meg a gorilla esete van, aki akkora követ vett fel, hogy nem tudta letenni, vagyis semmit sem változtat a helyzetükön, akik ezt nem használják, nem érvényesítik. Szó nincs arról, hogy ez egy többletfeladat, amiért többletpénz járna, hanem ez egy kilobbyzott lehetőség, ami, ha az egész koncepciót – amit Szenes György is felvetett – végiggondolom, akkor éppenséggel ellentmond egy deklarált koncepciónak. Nem arról van szó, hogy itt egy elkapkodott mechanizmus, koncepció, újra és újra kapkodás van, hanem ez egy engedmény egy vita eredményeképpen, amit gondolom, én is meg fogok szavazni.

Végül a harmadik mondókám ehhez, hogy a Köznevelési Tanácsnak amikor végigbeszéljük a NAT-ot, a kerettantervet és így tovább, néhány dologban – ilyesmiben, hogy szükség van-e modernizációra, hogy ez egy központosított modernizáció legyen-e, vagy egy esélyteremtő – meg kellene állapodni, és akkor a konkrét kérdésekben ehhez alkalmazkodnunk kellene. Tehát ha ezt tehetséggondozásnak hívnák, és csak erről szólna – szerencsére nem ez van a szövegben – akkor nem is szavaznék mellette.

A nyelvoktatásról... Van a törvényben plusz egy év. Egy tipikus expanzív technológia. Nem hatékonyságnövelő, hanem költségnövelő, időkiterjesztő technológia. Magyarországon innentől kezdve 13 évig tart a gimnáziumba járás. Ezt lehet támogatni, lehet mellette szólni, ellene szólni, de ez például a nyelvi képzést szerintem azért nem érinti, mert ez egy kilobbyzott eset, amire lehet azt mondani, hogy nem támogatjuk, vagy azt mondani, hogy támogatjuk, de koncepciót, finanszírozást ez a dolog nem érint. Mellette fogok persze szavazni.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Nagy József, utána Karlovitz úr.

NAGY JÓZSEF: Pedagógiai szempontból a lassú tanulóknak, a fáziskésésben lévő tanulóknak van igazán nagy szükségük erre. Ők lassabban haladnak, több időre van szükségük ahhoz, hogy valamit teljesítsenek, elérjenek. Most ezzel ellenkező lépés történik, ami a sokat hangoztatott... De nem ragozom! Az ilyen jellegű fejleményekkel nagyon nehéz egyetérteni.

Mégis azt mondom, hogy most másodszor vagy harmadszor kerülünk kényszerhelyzetbe: fogcsikorgatva, de megszavazom. Remélem, nem sokszor fog ez ismétlődni. Pedagógiai meggyőződésemmel szinte ellentétesen fogok szavazni.

ELNÖK: Karlovitz úr, mielőtt ténylegesen megadnám neked a szót, nagy szeretettel szeretnék itt köszönteni, újra az egészségesek - remélem, a makulátlanul egészségesek - táborában. *(Közbeszólások: Olyan nincs! - Csak addig, amíg orvoshoz nem megy az ember!)* Szeretném, ha stílusosan elemeznék, amit mondtam: remélem, a makulátlanul egészségesek táborába. Ebben a saját egészségi állapotommal kapcsolatos remények is kifejezésre jutottak, valamint valamennyiünkével kapcsolatosak. Parancsolj!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Tisztelettel felkínálom, hogy - tekintve, hogy itt a férfiak vannak többségben, és ez egy férfibetegség, a koszorúér-probléma - bő felvilágosítást adok nyolcetes kórház és műtét után. *(Közbeszólás: Ismered az egészségügyet!)* Van esélyünk, mert nagyon jó az orvostudomány, tényleg. Itt az élő példa.

Három rövid bekezdéssel, három rövid kérdéssel szeretnék csak hozzájárulni a vitához.

Az egyik talán az, hogy kilobbyzták, egy jó kifejezés, de én szélesíteném a kört: én úgy vélem, ez egy olyan lobbizás volt, ami tulajdonképpen a pedagógiai gyakorlatna kegyesen az érdeke. Itt egy kicsit a pedagógiai irányítás és a gyakorlat között volt konfliktus feloldása ez. Az irányítás egy kicsit elméleti alapon megfontolva, de mégis egy kicsit a gyakorlattól idegenül csökkentette az óraszámot, most pedig egy kicsit sikerült ebből visszanyernünk a pedagógiai gyakorlat számára, néhány pótórát. Én ennek örülök, örömmel szavazom meg. *(Nagy József: Bocsnat, de sok ilyen apró lépés vezetett ahhoz mindig, hogy a túlterhelés-csökkentés túlterhelés-növekedéssel ért véget.)*

A kérdés itt az, hogy ez valóban minden iskola számára lehetőséget ad-e. Ha jól értem a törvényt, akkor igen. Itt viszont egy enyhe kétely felmerül, mert vannak olyan iskolák, tehetséggondozó vagy súlyosan lemaradókkal foglalkozó iskolák, akik talán még több órát igényelnének ahhoz, hogy a feladataikat teljesíteni tudják. Ezen én nem rágódom, a lényeg, hogy mindenki számára lehetőség van néhány órát visszanyerni.

A második bekezdés. Akármennyire fűleltem is, én feketén-fehéren nem kaptam arra választ - vagy lehet, hogy nem jól figyeltem, bocsánat, még azért bajok vannak az ember figyelmével -, hogy tényleg a központi finanszírozásból 50 százalék vagy akármennyi jut ezekre a plusz órákra vagy nem. Én úgy hiszem, hogy igen, de ha tévedtem, az baj lenne. Nemcsak az önkormányzatoké az a teher, hanem közösen a központi költségvetés, plusz az önkormányzatok adják. Én úgy értem, hogy ebben a rendeletben így van. Ez a második kérdésem.

A harmadik bekezdés, a harmadik kérdés, hogy ez vajon mire terjed ki. Mert azért ravaszok vagyunk mi, pedagógusok, és mindenfélét kitalálunk: nemcsak korrepetálást, nemcsak tehetséggondozást, nemcsak napközit, tanulószobát, kollégiumi foglalkozást, szakkört, hanem van tanfolyam, van színjátszó kör, van könyvtár - szóval mindenféle különbözőképpen elnevezett. Ha jól értem - és itt azért elég egyértelmű a szöveg -, itt kifejezetten a tanítási órákról van szó, tehát ez nem terjed ki semmi másra.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Dobos Krisztina! *(Dr. Dobos Krisztina: Ha még van valaki az első körben, akkor nem akarok addig.)* Akkor Vágó Irén az első körben.

DR. VÁGÓ IRÉN: Én is majd egy ilyen bólintást kérek. Én úgy tudom, hogy a finanszírozás nem tanóraszámra szól: fejkvótás finanszírozás van. Mi történik ennek a finanszírozási háttérével? Ugyanabban a finanszírozási háttérben van, mint annak előtte. Szerintem ez egy nagyon fontos dolog, amit tisztázni kellene.

A másik fontos dolog: számomra valóban úgy tűnt fel, hogy egy koncepcionális elem a minisztérium munkájában a tanulói munkaterhek csökkentése. Én itt most azt látom, hogy ezek a terhek - burkolt utakon-módokon, és valószínűleg nem mindenkit egyformán érintve - visszakerülnek a rendszerbe.

Ami miatt folyamatos problémánk van a nemzetközi adatszolgáltatásban, hogy amikor tanulói terhekről és tanulói óraszámokról van szó, akkor mi a törvényi és rendeleti óraszámokat közöljük. Akárhány intézményi szintű vizsgálatunk azonban azt mutatja, hogy az iskolákban nem ennyi a kötelező óraszám. Most megint a szabadon választható terhére történik ez a kis óraszám-dolog, kvázi az minősül majd át kötelezővé, azáltal, hogy nyilván a gyerekekkel, illetve a szülőkkel a szokott módon alá fogják íratni, hogy ez a tagozatnak velejárója. Én azt gondolom, hogy itt visszaléptünk, erősen visszaléptünk.

Én mindig előállok azzal, amiért a pedagógusok engem nyilván megköveznek, de nagyon úgy gondolom, nálunk az a probléma, hogy az egy tanítási napra jutó munkateher sok a gyerekeknek, az éves munkateher pedig, az éves óraszám alacsony és egyre alacsonyabb. Megyünk-megyünk visszafelé mindig, és ezen a dolgon nem lehet úgy változtatni, hogy egyre kevesebb tanítási nap van egy évben. Nemrég volt előttünk a következő év rendje: 182 tanítási nap lesz a következő évben. Hihetetlenül hosszú nálunk a nyári szünet, a szülők nem tudják a gyerekek jó részét hová tenni, de soha nem merül fel az, hogy ezt az ellentétet az egy tanulási napra jutó teher magassága, meg az éves tanulási teher alacsony szintje között valószínűleg csak úgy lehet áthidalni, hogy egy-két héttel meg kellene növelni a tanév, a szorgalmi idő hosszát.

Most, amikor nagy beruházások, nagy iskolaépítési program előtt állunk, azt gondolom, ez olyan szempont lehet, amit ott érvényesíteni kell. Ahogy ezt a júniusi 40 fokot elnézzük, és a mi iskoláink állapotát elnézzük, valóban nem lehet már tanítani a jelenlegi iskolaépületekben. Én azt gondolom, egy megújuló iskolaépület-állományt erre alkalmasabbá lehet tenni, és kiegyenlítettebbé válna ezáltal a terhelés. A pedagógusok terhelése is, mert ha a gyerekek egy napra jutó órásszáma magas, akkor azt jelenti, hogy ebben az összenyomott kis szorgalmi időben

a pedagógusok egy napra jutó óraszám magas. (*Horn György: Túlórában!*) Túlórában - így van. Ez pedig tulajdonképpen elhúzódna. És ennyi.

ELNÖK: Akkor engedtessek meg, hogy az első körben még én mondhassak valamit, mielőtt Dobos Krisztinának megadnám a szót. Szeretném a magam szóhasználatában értelmezni azt, ami történt.

Első menetben történt - ezt az OKNT is így fogalmazta meg - nem szakmai indokokkal, lényegében a szakma háta mögött, minden konzultációt mellőzve egy óraszámcsökkentés.

Ez fait accompli volt, nem is volt egyetértési jogunk, mert a költségvetési törvény keretében került erre sor, az pedig nem tartozik az egyetértési jog hatáskörébe.

Ennek a konzekvenciája volt - mert ugyancsak a költségvetési törvény életbe lépésének feltételeként szabott meg -, hogy ezzel egy bizonyos mértékig arányos tananyagcsökkentés is történjen. Ez tartozott a mi kompetenciánkba. Ezzel kapcsolatban is éles viták voltak, és rányomta a döntésünkre a bélyegét az, amit úgy fogalmaztak itt meg már többen, hogy kényszerhelyzetben voltunk.

Volt egy tananyagcsökkentés, egy óraszámcsökkentés, és ekkor szakmai szervezetek, akiknek nem volt módjuk az óraszámcsökkentés előtt a véleményüket kifejezni, összeszövetkeztek, rámutattak az itt keletkező anomáliák közül egyre vagy egy nagyon lényegesre. Nevezetesen arra, hogy olyan intézmények, amelyeknek a presztízse, szakmai nivója nagymértékben azzal volt megalapozott, hogy többleteket tudtak adni emelt szintű képzésben, elvesztik ezt a lehetőségüket. Ezt meg lehetne fogalmazni szociológiai terminológiában, és azt mondani, hogy ez az elit réteg számára történt lobbyszó volt. Ha szakmailag fogalmazom, akkor elkerülném ezt a terminológiát; itt volt egy gyakorlat, amely nem volt biztosított az óraszámcsökkentés következtében.

Az előttünk álló módosító javaslat nem annak a lobbycsoportnak - ha így nevezik a szakmai szervezetek egy részét - az érdekeit szolgálja; bármilyen motivációval indult is el ez a mozgás, végül is oda vezetett, hogy ennek a plusz óraszámhoz az odaítélése éppúgy fordítható azoknak a cigánygyerekeknek a felzárkóztatására, mint amennyire a belvárosi gyerek emelt szintű képzésére. (*Közbeszólásra:*) Jó, nem belváros. Éppúgy fordítható arra. (*Liskó Ilona: Aki fizeti az önkormányzat. De őneki nem fogja fizetni.*) Én most a rendelet tartalmáról beszélek, hogy a rendelet mögött meghúzódó finanszírozás anomáliái az egész oktatásügyre jellemzőek. Nevezetesen, hogy azok az önkormányzatok, amelyeknek nincsen bevételeik, nincs iparuk, nincs adójuk, a fejlesztésre egy - már bocsánat - buznyák vasat nem tudnak adni, és örülnek, hogy élnek. Ez nem ezzel a rendeletmódosítással kapcsolatban fölmerülő probléma, hanem sokkal súlyosabb: az önkormányzati törvény értelmében iskolafenntartóvá vált önkormányzatok nincsenek egyenletesen abban a kondícióban, hogy függetlenül attól, hogy valaki hova született, ugyanolyan színvonalú oktatásban és ellátásban részesülhessen. Ez egy alapvető anomália, és ha egyszer sor kerül arra, hogy az önkormányzati törvényt módosítsák, akkor nagyon jó volna, ha erre különös tekintettel lennének az oktatásügyben, de gondolom, az egészségügyben is és sok helyen.

Támogatni fogom, hogy ez a módosítás a mi egyetértésünkön keresztül menjen, csak szeretném magunkat megkímélni attól, hogy ezt most egy kicsit pejoratív ízzel bizonyos lobbykörök érdekérvényesítő képességének tulajdonítsuk. Anélkül, hogy kormányzati apológiával vádolható lennének - meg tudom fogalmazni én ezt pozitívan is -, azt tudom mondani, hogy született egy rendelet, a szakma egy bizonyos része opponálta, azt mondotta, hogy itt korrekcióra van szükség, és erre volt fogadókészség a törvényalkotók részéről. Ez egy más megfogalmazású realitás, de realitás. Úgyhogy szeretném, ha ezt az ügyet ebből a szempontból higgadtan kezelnék, és erről teljesen leválasztanánk azokat a megjegyzéseket, amikkel mélyen egyetérttek, hogy nagyon sok sietés, elsietettség, kapkodás jellemzi a minisztérium irányító tevékenységét. Itt elhangzottak holisztikus kritikák a minisztérium irányító tevékenységére vonatkozóan. Ezekben nagyon sok igazság van, és nagyon sokat vitatkozunk is különböző fórumokon, hogy szabad-e sietni, megéri-e és így tovább. De ezt most ne keverjük össze azzal,

hogy ha van egy konkrét módosítás, és ennek van racionális magva, akkor erről mi legyen az álláspont.

Most Dobos Krisztina következik a második körben.

DR. DOBOS KRISZTINA: Sok mindent elmondott az elnök úr, ezért csak egyetlenegy dolgot szeretnék mondani. Én nem tartom negatívnak azt, hogy kilobbyzta. Neki sikerült, a másoknak nem sikerült. Ez az egyik dolog.

A másik, hogy senki nem kéri számon a központi finanszírozást, mert nincs, de azért ne dugjuk homokba a kicsi fejünket, mert azt érezni kell vagy tudni kell, hogy bizonyos önkormányzatok megadják a lehetőséget, mások meg nem fogják megadni. Tehát ezt azért mindannyiunknak tudni kell, mert nem arról szól a történet, hogy nem ismerjük a közoktatást.

A harmadik dolog, hogy önnek nincs igaza, mert az, hogy beindul majdan a nulladik évfolyam a nyelvoktatásban, nem oldja meg a jelenleg iskolában levő, 9.-es, 10.-es, 11.-es, 12.-es gyerekek a nyelvoktatását. Tehát ez egy pozitív dolog, de ne mondjunk olyat, hogy majd megoldja a kérdést. Nem oldja meg. Még van pár száz gyerek, aki ezt nem tudja élvezni. *(Dr. Szenes György: Megint a fenntartótól függ, hogy kinek lesz erre lehetősége.)*

ELNÖK: Trencsényi László!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Egy mondat erejéig hadd legyen destruktív és populista. Adva van egy kerettanterv, amelyhez az első mondata az volt az oktatási kormányzatnak, hogy kakás, kukába vele. Azóta az Országos Köznevelési Tanács idejének legnagyobb részét ennek a döglött oroszlánnak a borotválásával tölti. Ma is, kedves kollegák - Loránd Ferenc azt mondta, hogy fél kettőre fejezzük be a napirendi pontokat -, egy órát ezen szöszölünk, megint a NAT-vitára fog jutni fél óránk, és Vass Vilmosnak megköszönjük, hogy eljött.

Köszönöm.

ELNÖK: Előre megköszönjük Vass Vilmosnak, nehogy arra se maradjon időnk. *(Derűltég.)* Ez egészen ritka példája annak, hogy valaki konzekvensen úgy nyilatkozik meg, ahogy előre ígerte. Ezt köszönjük Trencsényi Lászlónak.

Ezek után Sipos úré a szó. Remélem, hogy válaszol néhány aggodalomra.

SIPOS JÁNOS: Köszönöm a szót. Szeretnék néhány dolgot pontosítani, mert vannak tévhitek a közoktatás működésével, finanszírozásával kapcsolatban. *(Nagy József: Olyan hülyék vagyunk, hogy tele vagyunk tévhittel.)*

Nagyon bonyolult a rendszer működése, ez igaz, és ezért nehéz átlátni, hogy melyik változtatásnak milyen kötelességei vannak, kinek mi a lehetősége és mi a kötelessége. Hoffmann Rózsa említette hozzászólásában, hogy ez változás, aminek örül, a finanszírozás oldaláról lehetőség, de nem párosul kötelességgel. Nézzük meg, hogy kinek lehetőség és kinek kötelesség. A fenntartónak kötelessége finanszírozni egy bizonyos mennyiségű tanári órát a közoktatási törvény 52. §-a alapján. Ez a tanári álláshelyek számában úgy jelentkezik, hogy mondjuk a 9. évfolyamon 27,5 a tanulók kötelező óraszám, ehhez hozzájön egy 45 százalékos időkeret, és hozzájön még egy 5 százalékos egyéni foglalkozási időkeret, ami most 12 százalékra növekszik. Ez így együtt durván 40-ről 42-re növekszik, tehát minden fenntartónak kötelessége finanszírozni. Tehát ha egy fenntartó engedett indítani egy 9. osztályt, a 9. osztályhoz ezután nem 40, hanem 42 tanítási órát kell majd finanszíroznia a következő években. Nincs választási lehetősége ebben a fenntartónak. Az iskolának joga van megkapni ezeket a tanítási órákat. Természetesen, ha a fenntartó gazdagabb, akkor lehetősége van arra, hogy akármilyen szakmai célra felkínáljon további tanári órákat, órakereteket, álláshelyeket, és ne 42, hanem 52 tanári órát finanszírozzon egy osztályhoz, amit csoportbontásra, szakkörre, tagozatra, akármire használhat az iskola.

Most annyi történik, hogy 40-ről 42-re nő az az óraszám, ami a fenntartó számára kötelezettség, hogy minimum ennyit biztosítani kell az iskola számára. Az a két óra, ami szabadon bármilyen tevékenységre használható - nemcsak tehetséggondozásra, felzárkóztatásra, énekkarra és sok mindenre használható -, több lehetőséget kínál az iskoláknak a szakmai megvalósításra.

Hogyan kapcsolódik ez az állami finanszírozáshoz? Az állami finanszírozás fejkvótaszerűen történik. De hogy mennyi az egy gyerekre járó normatíva, az összefügg a gyerekek heti kötelező óraszámával. Amikor a Pénzügyminisztérium örül, hogy nem 30, hanem 27,5 a gyerekek kötelező órszáma szeptembertől a 9. évfolyamon, az azért is van, mert kevesebbe kerül a közoktatás finanszírozása. Amikor a szakmai szándék, hogy 5 százalékról 12 százalékra növeljük az egyéni foglalkozás kötelezően biztosítandó időkeretét, akkor ennek a Pénzügyminisztérium nem örül, mert ez azt is jelenti, hogy a normatívában ezt meg kell jelenítenie a következő években. A 40-ről 42-re növelés állami garanciát jelent tehát. Ami ezen felül plusz lehetősége van az önkormányzat, az természetesen eddig is megvolt, ezután is meglesz, és különbségeket eredményez a finanszírozásban.

A két tanítási nyelvű iskolák kiemelése - mondta Dobos Krisztina -, szembeállítva azzal, hogy a specmatekosoknak ezt nem sikerült elérni. Nem tudom, miért nem sikerült elérni annak idején a specmatekosoknak, amikor ezt elérték a kéttannyelvűek, de nem most kerül be a kerettantervi rendelet módosításába a kéttannyelvű iskolák külön szabályozása, hanem hosszú évek óta így van szabályozva. Most a kerettantervi rendeletben csak annyi módosítás történik, hogy hetedikről tizedikig valamennyi magyarországi iskolában a tanulók által önként felvehető tanítási órák száma háromról négyre növekszik. Semmi más változás nincs ennek a kerettantervi rendeletnek a módosításában. Igaz, hogy a specmatekosok is nyomultak, hogy kiharcolják azt a jogot, amit valamikor kiharcoltak a kéttannyelvűek, és akkor nem sikerült a specmatekosoknak kiharcolni, de most sem sikerült. De a kéttannyelvűek szabályozása nem most került a rendszerbe.

Szintén Dobos Krisztina kérdezte, mennyire adják meg a fenntartók az 5 százalékról 12 százalékra növelésnél az órakeretet. Ez nem az adható kategória: a fenntartónak ezt kötelessége finanszírozni. A pedagógiai programok elkészítésekor, jóváhagyásakor, ezeket az alkukat kellett megkötniük az iskoláknak 1998-ban is, 2001-ben is. Persze, volt fenntartó, amelyiket nem érdekelt az, hogy hány tanári órakeretet, hány tanári álláshelyet finanszíroz a képzéshez. Különböző szakpályázatok keretében - én is dolgoztam szakértői munkákkal - tudta meg a fenntartó, hogy kétszer annyi tanári órát finanszíroz, kétszer annyi álláshelyet finanszíroz, mint amennyi neki kötelessége lenne a törvény alapján: az a bizonyos 27,5 + 45 százalék + 5 százalék a kötelessége. Kétszer annyi tanári álláshelyet finanszírozott. Ehhez joga van a fenntartónak, de nem baj, ha tudja, mi az, ami számára kötelező, mi az, amit önként vállal, hiszen ez a helyi politika fontos megjelenítési terepe.

Most nem teszünk e mellé pénzt, hanem a következő évek normatíváját befolyásolja a kötelező óraszám csökkenése is, és hangsúlyoztam a napirend elején tett hozzászólásomban, hogy az egyéni foglalkozás időkeretének 5 százalékról 12 százalékra növelése együttesen, felmenő rendszerben valamennyi évfolyamra, tanári álláshelytöbbletet jelent, szemben azzal, amit az óraszámcsökkentés jelent. A kettő együttes hatása tanári álláshelytöbbletet jelent, ez egy egyszerű számítást igényel. Tudom, hogy bonyolult, és nem is kívánok ezzel foglalkozni. Megerősítést kaptam azonban abban, hogy nem csak én gondolom így, hogy ezt jelenti. A Millenáris parkban volt június 1-jén, a pedagógusnapon egy fórum, ahol az egyik kérdező ezt kérdezte tőlem, és rögtön a zsebszámológépén zongorázott, de csalódottan lassultak le az ujjai a billentyűkön, mert rájött arra, hogy tényleg így van. A kettő együtt jelent a következő években a finanszírozás oldaláról központilag garantált többletet a normatívákon keresztül. A Pénzügyminisztérium a normatívákat az alapján állapítja meg, amit kötelező a fenntartóknak biztosítani. Jól tudom, hogy a normatívák nem finanszírozzák teljes egészében a közoktatás működését, de ez a kerettantervi módosítás nem eredményez káros hatást a fenntartók működésére.

Mire terjed ki ez a növelés? A tanulók járhatnak az iskolákban tanítási órákra, és járhatnak tanórán kívüli tevékenységekre. A tanítási órák a kötelező programmal előírt órák, és az emelt szintű oktatás keretében vagy másmilyen címen meghirdetett órák, amelyeket a kerettantervi rendelet néhány évvel ezelőtt összességében maximált, és 27,5 + 4 órára járhat majd a diák szeptembertől várhatóan iskolába - ha megszavazza az OKNT ezt az előterjesztést. Ezen kívül hiányzás és minősítés szempontjából más elbírálás alá esik a szakkör, az énekkar, a tömegsport, a színjátszó kör. Itt nincs katalógus, ha hiányzik a tanuló, nem kell neki osztályozóvizsgát tennie, ha nem teljesít megfelelően, nem kell neki évfolyamot ismételnie vagy pótvizsgára mennie. Ezek másféle tevékenységek. Ezeknek az időkerete abból a 40 vagy 42 tanári órából biztosítandó, amelyből csoportbontást, szakkört is lehet finanszírozni, vagy emelt szintű oktatást, felzárkóztatást, fejlesztő pedagógiát. Minden közösség maga dönti el, hogy adott feltételek között mi a legcélszerűbb. Ebbe a fenntartónak nem sok beleszólása van normális esetben.

Dobos Krisztinának volt még egy vélekedése, hogy nem oldja meg ez a plusz 3-ról plusz 4-re emelés a 11-12. évben az emelt szintű érettségire való felkészítés problémáját. Szeretném hangsúlyozni, hogy helyi tantervet készítettek az iskolák, és nem írták elő kötelezően az iskolák számára kerettantervben 30 tanítási óra programját. 25 illetve 26 tanítási óra programját írta elő a kerettantervi rendelet. Az iskolák bölcs döntés esetén úgy döntöttek, dönthettek úgy, hogy a 26-27-28-29. és a 30. tanítási órán belül már a gyerek emelt szintű érettségire készül azokból a tantárgyakból, amelyeket ő választott. Ez a lehetőség megvolt, sok iskola így csinálta annak idején a helyi tantervét, és nem azt mondja most, 2003 tavaszán, hogy a 30 tanítási óra programja kötelezően elő van írva - mert ez hazugság, ez nem igaz -, és a plusz három órából nem jön ki két emelt szintű érettségire felkészítés, mert plusz két-két óra kell, hogy az iskola elmondhassa, hogy emelt szinten készít fel egy tantárgyra. Egy iskola jelen pillanatban, a hatályos jogszabályok szerint csinálhatott olyan helyi tantervet, hogy három vagy négy tantárgyból készít fel emelt szintű érettségire egy diákot plusz két-két órában. Ezt jelentették a jogszabályok, amiket az előző kormány hozott, és szomorú vagyok, hogy az iskolák többsége azt tette, hogy a 30 tanítási óra programját kötelezően előírta minden diák számára, és azt mondja, nem tudja felkészíteni, mert nincs plusz négy órája a harmincon felül.

Köszönöm szépen, ezeket akartam elmondani.

ELNÖK: Én is köszönöm, és szavazásra teszem fel a kérdést. *(Megérkezik Vekerdy Tamás.)* Aki egyetért azzal, hogy az Országos Köznevelési Tanács egyetértését adja a kerettantervi rendelet előttünk fekvő módosításához, az tegye föl a kezét! (10) Ellenpróbát kérek! Ki az, aki nem ért egyet? (1) Ki tartózkodott? (5) Vekerdy Tamás épp a kézfelemelés pillanatában növelte meg a létszámot, ő még nem számít ebbe a körbe. Nélküle tizenhatan vagyunk.

Tehát az Országos Köznevelési Tanács 10 igen, 5 tartózkodás és 1 ellenszavazat ellenében egyetértését megadta.

Köszönöm a napirend tárgyalásán mutatott szenvedélyes véleménynyilvánításokat. Szeretném, hogyha áttérhetnénk a 2. napirendi pontra. Mielőtt Vass Vilmosnak megadnám a szót, öt perc szünetet kérnek a dohányosok.

(Szünet: 11.10-11.22)

ELNÖK: Rátérünk a 2. napirendi pontra. Vass Vilmos urat fogom kérni, hogy néhány bevezető gondolatot mondjon. Előzetesen beszéltünk egymással arról, hogy az OKNT-nek a dokumentummal kapcsolatos további teendőire fog koncentrálni, nem annyira a tartalmi kérdésekre.

Mielőtt Vass úrnak megadom a szót, arra szeretném felhívni a jelenlévők figyelmét, hogy ez egy vitaanyag. Következésképpen a mai ülés egy szakmai vita keretében zajlik, nem azzal a kötelezettséggel, hogy itt valamit jóvá kell hagyni, vagy valamivel egyet kell érteni. Ezt

ahhoz tartom hasonlóknak, mint amikor a közoktatási törvény tervezetét vitattuk, és számos gondolatot megfogalmaztunk vagy megvitattunk.

Előzetesen Trencsényi Lászlóval beszéltem arról, hogy a kommuniké, ami erről meg fog jelenni a szó szerinti jegyzőkönyv alapján - minden lényeges észrevételt nyilván csoportosítva és rövidítve -, az egyetértő és az egyet nem értő, kritikai megjegyzéseket és javaslatokat tartalmazni fogja. A szakmai viták lefolytatása után korrigált szöveg kerül vissza újra az OKNT elé. Amint Vass Vilmossal erről tegnap beszéltünk, ennek tervezett időpontja az októberi OKNT-ülés, mert a beérkezett javaslatokat összegezni kell, arról kell kapnunk egy összesítő jelentést, tehát az OKNT nemcsak a saját véleménye, hanem a szakmai szervezetek és egyéb hozzászólók véleményének ismeretében tudja majd kialakítani a végső álláspontját egy remélhetőleg már korrigált és az észrevételeket figyelembe vevő szöveg fölött.

Ennek előrebocsátásával - amit azért tartottam szükségesnek, hogy itt most tartalmi kérdésekre koncentráljunk, javaslatokat tegyünk szövegre, alapvető gondolatokra, konstrukcióra és így tovább - Vass Vilmosé a szó.

VASS VILMOS: Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Tanácstagok! Tisztelt Jelenlévők! A NAT-2 vitaanyag elkészült május végére. Ezt azért fontos aláhúznom, mert mindnyájan ismerjük az előzményeket, ennek az anyagnak a legfontosabb paramétereit. Úgy gondolom, hogy ezáltal a nemzeti alaptanterv felülvizsgálata egy új szakaszához érkezett, és fontosnak gondolom azt, hogy erről a szakaszról villantsak fel néhány alapvető gondolatot, semmint magáról az anyagról beszéljek, hiszen gondolom, ezt többször, több helyen, többféle formában hallották már. Nevezetesen az egyeztetési körökről, a vitákról és ennek az anyagnak az implementációjáról szeretnék néhány gondolatot elmondani.

Nagyjából három alapvető egyeztetési körben gondolkodunk, amely egyeztetési köröknek az első szakaszában vagyunk jelenleg. Június közepéig megtörténnek a legfontosabb egyeztetések a tanácsadó testülettel, az OKNT-vel, a KT-vel a Diákjogi Tanácscsal és a Kisebbségi Tanácscsal, majd a megszületett jegyzőkönyvek alapján és a szerkesztőbizottság hosszú távú véleményezése alapján június közepén az operatív csoportok végiggondolják a teendőiket a nyár folyamán az anyaggal kapcsolatban.

A második egyeztetési körben mintegy 500 helyre jutott el az anyag postai és elektronikus formában. A véleményeket augusztus végéig kérjük különböző szervezetektől: szakmai, közigazgatási hivataloktól, megyei pedagógiai intézetektől, háttérintézményektől, önkormányzati szövetségektől. Tehát nagyjából mindaz a reprezentatív lefedettség megvalósul, ami a közoktatási törvény vitája során megtörtént. Augusztus 30-áig kértem, hogy véleményezzék az anyagot.

A harmadik egyeztetési körben szeptember közepéig lebonyolíthatók azok a szakmai, elsősorban tanárokat, igazgatókat megmozgató megbeszélések és viták, amelyek újabb adalékokat tehetnek még hozzá ehhez a vitaanyaghoz. Ebben a menetben szeptember végére teljesíthető az a határidő, hogy immáron ne vitaanyag legyen a NAT-2-ből, hanem a kormányrendelet felé vezető úton haladó kész anyag, és valóban, ahogy az elnök úr jelezte, az október 9-i OKNT-ülésen történne meg az a jogi folyamat, amire a törvény lehetőséget biztosít a testületnek.

Szeretném jelezni, hogy ezzel párhuzamosan a következő dolgok történnek meg. Augusztus végéig elkészül a tartalmi szabályozás egész rendszerének a stratégiája. Ennek az elemei felbukkannak a törvényben, a középtávú stratégia minorban, és ennek az elemait beletettük már a NAT-2 vitaanyag bevezetőjébe. Ezt össze kell állítani, igazi koncepcióvá kell fejleszteni annak érdekében, hogy a széles szakmai közvélemény számára is világossá váljék, hogy az általunk elképzelt tartalmi szabályozás rendszerében - az önök által most olvasott NAT-2 vitaanyag alapján - ennek a NAT-nak mi a funkciója. Ez nagymértékben érinti az egész implementációt is, ezért nagyon fontos lépés, hogy augusztus végéig ez az anyag is elkészüljön.

A másik fontos dokumentum, ami el fog készülni, a nemzeti alaptanterv bevezetésével és kommunikációjával kapcsolatos dokumentum, ami szintén nagyon fontos támpont lesz az elmondottakhoz.

A harmadik pedig: önök nagyon jól tudják, hogy a kerettantervek, programok hatékony szintje nélkül jóformán alig ér valamit a NAT-2, tehát nagyon gyorsan hozzá kell kezdeni a programfejlesztéshez, ennek lépéseit nagyon gyorsan meg kell tervezni. Ez szintén párhuzamosan halad azokkal az egyeztetési körökkel, amiket elmondtam.

Végezetül szeretném aláhúzni, hogy a törvény által előírt 2004. szeptember 1-jei határidővel 1. évfolyamon, fölmenő rendszerben vezetődik be a felülvizsgált nemzeti alaptanterv, ami a hatályba léptetés cikkelyeit végigolvasva a következőt jelenti.

Elsősorban a dokumentum, a NAT hatályba léptetése, bevezetése a programfejlesztőknek szól, tehát a középső szinthez, a kerettantervek készítőihez, a programfejlesztőkhöz szól, azt serkenti, az akkreditációs szempontokat segíti.

Mit jelent az iskolák számára a NAT-2? Az iskolák számára azt jelenti, hogy a hatályba léptetés passzusainál olvasható első négy évfolyam mozdul meg a helyi tantervekben, és a pedagógiai program azon részei mozognak, amelyeket a törvény más pontjai írnak elő - és ez nem a NAT-2 miatt történik, ezt szeretném aláhúzni. Az iskolák világát valójában egy szervesen egymásra épült tizenkét évfolyam kíséri végig a 2004. szeptember 1-jével. Ez egyfelől adódik a törvényből, másfelől adódik a nemzeti alaptanterv alaptantervi funkciójából. Így tehát nem az iskolák helyi tantervének teljes egésze mozdul 2004. szeptember 1-jével.

Végül, de nem utolsósorban szeretnék két dokumentumot jelezni. Az egyik a tisztelt tanácsstagok előtt van: ez a Trencsényi Lászlóval közösen készített definíciós ajánlatunk, amiről az OKNT legutóbbi ülésén történt egy megállapodás. Ehhez Nahalka István és Knausz Imre tett néhány megjegyzést, úgyhogy ami az önök asztalán fekszik, ez egy kiegészített anyag. Úgy gondolom, nagyon fontos adalék, elképzelésünk szerint akár a nemzeti alaptanterv mellékleteként is működhet ez a definíciós lista.

A másik anyag jelen pillanatban nem áll rendelkezésükre, mert a technika ördöge a napokban közbeszólt. Ballér tanár úr elkészített egy szinopszist a nemzeti alaptanterv, a NAT '95 értékeléséről. Mindannyian tudjuk, mennyire kifogásolta az OKNT, hogy a háttér tanulmányok zöméből nincs egy szintézis jellegű dolgozat. A tanár urat arra kértem, hogy a mai ülésre készítsen egy vázlatot. Ez elkészült, és ezen a héten eljuttatjuk. Azért nem került ma az önök asztalára, mert semmilyen formában nem tudta - sem e-mailen, sem faxon - elküldeni, de ígérem, hogy a héten minden OKNT-tag megkapja. Ennek alapján úgy gondolom, hogy a NAT '95 értékeléséről egy hosszabb lélegzetű tanulmány is készül. Szeretném jelezni tehát, hogy ez is teljesítve van.

Ezeket a gondolatokat szerettem volna elmondani, és kérem, hogy a NAT-2-ről mondják el észrevételeiket, véleményüket. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Az első körben kérdéseket lehet intézni Vass Vilmoshoz. Szenes György!

DR. SZENES GYÖRGY: Nem a tartalmi, hanem a bevezetés, implementáció kérdésében szeretnék tisztán látni. Hogy értelmezendő, hogy 2004. szeptember 1-jétől az első négy év mozdul csak meg? Nem csak az első év? Nem teljesen felmenő rendszerben történik?

Jól értem-e, hogy akkor ezek szerint a középiskolákat ez a felmenő rendszer nyolc év múlva éri el? Hogy értelmezendő ez az egész? Mire a középiskola kilencedik osztályához érünk, 2012 lesz? (Vass Vilmos: Igen.) Akkor az első négy év együtt mozdul, vagy felmenő rendszerben megy a dolog?

VASS VILMOS: Az első négy év felmenő rendszerben mozdul, tehát a törvényben az első évfolyamos beléptetés van, az első négy évfolyam felmenő rendszerben mozdul. Amit pedig Szenes úr a középiskolákról elmondott, az helytálló.

ELNÖK: További kérdés? *(Nincs jelentkező.)* Ha kérdés nincs, a hozzászólásokat kérem. Nagy József tanár úr, utána Horn, Trencsényi a sorrend.

NAGY JÓZSEF: Megint elsőként szólok.

Kedves Kollégák! Gondolom, valamennyien tapasztaltuk, hogy az előző változatokhoz és koncepcionális problémákhoz képest alakult valamit. Azt hiszem, ezt rögzítenünk kell. Most konkrétan szeretnék hozzászólni ehhez az anyaghoz, még hozzá úgy, hogy előbb a bevezető részhez, a 6-13. oldalakon található részekhez, aztán három témakört kiválasztottam, és azokkal szeretném szemléltetni a mondanivalómat, egészen konkrét ügyekkel. Ez a magyar nyelv lesz, a matematika valamint az ember és társadalom. Mindegyikről nem lehet beszélni, mert akkor holnap reggelig itt ülnénk, ezért gondoltam, hogy valamiféle önkorlátozásra szükség van.

Kezdjük tehát a bevezető résszel - ha szabad ezt így nevezni. Mindenekelőtt az a javaslatom, hogy maga a cím is változzék: „A nemzeti alaptanterv szerepe a kötelező oktatás tartalmi szabályozásában” helyett „a közoktatás tartalmi szabályozásában”. Van erre egy nagyon jó szavunk. Miért kell itt kiírni, hogy kötelező oktatás, hiszen ha kötelező, ha nem, az egész közoktatásra érvényes ez, amit mondunk. De nemcsak ezért javaslom, hanem azért, hogy az oktatás ne uralkodjék el ezen az anyagon, beleférjen a nevelés. Ha „közoktatás”-t mondunk, az nem tolja ebbe az irányba az anyagot a cím.

A következő megint cím. A 7. oldalon tartok: „Az iskolai oktatás közös értékei”. Ez ellentmond mindenféle későbbi dolognak, ahol nevelés és oktatásról beszélünk, oktatás és nevelésről - hál'istennek, most már. Javaslom tehát „Az iskolai nevelés-oktatás közös értékei” címet. Ez itt azért fontos, mert ez üti föl az egészet, ezzel indul az egész rendszer. És ha itt szerepel a nevelés szó, ez megalapozza a későbbieket.

Csak megemlítem, hogy az „Egységes alapokra épülő differenciálás” című rész második bekezdésében nagyon fontos dolgok vannak felsorolva, de a legfontosabb hiányzik: a tanulás - ami aztán később nagyon fontos szerepet fog játszani. Ezt semmiképpen se hagyjuk ki ebből a felsorolásból. *(Közbeszólásra:)* Persze, azért! Itt a felsorolásban szerepeljen köztük!

Egy újabb téma következik. A lap alján, alulról az ötödik vagy hatodik sorban: „Olyan tudásfajták jelentek meg, amelyek nem sorolhatók be...”. Itt nem tudásfajtákról van szó, hanem tudástartalmakról. De ha itt a szó, akkor már elmondom, mit értünk tudásfajtákon - ez egy kicsit kapcsolódik a fogalmi ügyekhez is. Először is a tudás rutinok, szokások, készségek, képességek és ismeretek fajtáira bontható. Amikor tudásról beszélünk, akkor - tudatosan vagy tudattalanul - erre gondolunk. Ezért tehát javaslom, hogy végig ne ismeretszerzésről beszéljünk - tele van a szöveg ezzel az ismeretszerzéssel -, hanem tudásszerzésről. Akkor az a nagy program, hogy készséget meg képességet kell fejlesztenünk, leszűkül. Csak ott használjuk az anyagban az ismeretszerzést, ahol kifejezetten az ismeretekről akarunk beszélni! A többség esetében az ismeret szó olyan értelemben használható, mint a knowledge. De a knowledge egyik jelentése körülbelül az, amit mi tudásnak mondunk. Nem véletlenül beszélnek tudás alapú társadalomról és nem ismeret alapú társadalomról.

Elnézést, most azt várom, hogy elnök úr mikor fog rám szólni, hogy ne akarjak itt továbbképzést tartani.

ELNÖK: Én izgalommal hallgatom. *(Derültség.)*

NAGY JÓZSEF: Mert én ezt most már nem hagyom abba.

ELNÖK: Látod, bennem volt jóstehetség; gondoltam, hiábavaló dolgokra nem fecsérelem az erőmet.

NAGY JÓZSEF: Itt a tudásfajták között nem szerepelnek a motívumok: az örökölt szükségletek, az attitűdök, a meggyőződések, a célok, a vélemények és így tovább. Tehát van egy tucatnyi motívumfajta. Ezt azért említem, mert a kompetenciafogalom végig össze-vissza

szerepel. Egyébként egy terminológiai dzsungel az egész. Nagyon sokat segítene ez rajta, tehát ha keresztülvezetik, akkor lényegesen javul a dolog. Majd mondok példákat később erre a zűrzavarra.

A kompetencia eredetileg illetékeséget jelent, és a politikusok ma is így használják. Tehát motívumot, motivációt arra vonatkozóan, hogy dönthetek, tehát a döntést megalapozóan. A pszichológiában is ez a fajta értelmezés indult el, és aztán bontakozott ki az a köznyelvi tartalma, hogy nem vagyok kompetens, vagyis nem értek hozzá. Vagyis a kivitelezésre való felkészültség a kettőt együtt jelenti a magyar nyelvben is, a latinban is, másutt is. A pszichológiában most már ez a kettős jelentés terjedt el, de nálunk olyan zűrzavar van, hogy ezt muszáj volt elmondani. Tehát kompetenciáról akkor beszélünk, ha van motívumrendszer az adott felkészültséghez, és van hozzá tudás. Az anyagban szerepel valami hasonló értelmezés, de azt szeretném javasolni, hogy gondoljuk meg, hogy mire mondjuk ezt ki.

Egyébként a kulcskompetencia hibás alkalmazás a nemzetközi gyakorlatban. Bedő nekem szépen elmagyarázta, hogy hogy jutottak idáig. Azok egyszerűen alapkészségek meg alapképességek, amelyeket kompetenciának neveztek el. De ez most már divat lett – mit csináljunk? Tehát ennyit a tudásfajtákról. Itt nem ezt a szót kell használni. Inkább arról van szó, hogy új tudástartalmak jelentek meg.

A következő oldalon: az együttműködés nem készség, hanem képesség, és tucatszámú képességgel működik az együttműködés.

Úgy látszik, hogy apróságokat mondok, de ezek mögött mindig vannak sajnos általánosítható dolgok.

A „Tanulás” címszó alatt az első bekezdés azt mondja, hogy – fölolvastam, mert sokszor előfordul ilyen hiba –: „A diákok tegyenek szert fokozatos önállóságra a tanulás időbeli és sorrendi tervezésében.”. Egyrészt nem kell az „időbeli és sorrendi” a „tervezésében” elé, másrészt ennél sokkal fontosabb a megvalósítás. Nemcsak tervezni kell, hanem meg is kellene csinálni, és abban szerezzenek gyakorlatot.

Az ötleteket nem alkotjuk – ez a következő oldalon van –, de ez már részletkérdés.

„A kollégiumi nevelés-oktatás” című rész utolsó mondatában – három mondat az egész – ez van: „A kollégiumi nevelés országos alapprogramja ad további eligazítást.”. Milyen további eligazítást? Előző eligazítás is van? Tehát nem kell a „további”; ad eligazítást.

Ezzel a bevezető részt be is fejezném, ha nem lennének itt ezek a görög betűk. Ki nem tudom találni, hogy egy magyar szövegben minek kellene ezek. Tele van végig ilyenekkel. (*Horn György: Nekem pöttyök vannak benne. – Közbeszólás: Nekem nincs. Ez valami számítógépes hiba.*) Akkor én direkt azért kaptam, hogy legyen mit kifogásolni. (*Közbeszólás: Ez véletlen.*) Azt hittem, hogy valaki itt „begörögült”. (*Derűtség.*) De akkor örülök, hogy ez nem probléma.

Akkor jön az idegen nyelv; a 29. oldalra lépnénk át. Először is azt szeretném elmondani, hogy ez az egyetlen olyan anyag, amelyik tantervelméleti szempontból nekem tetszik. Egyrészt azért tetszik, mert azt mondja meg, hogy mit kell elérni. Nem azt, hogy mit kell csinálni a tanárnak, a tanítónak meg a gyereknek – a szövegezés inkább ilyen jellegű ebben az anyagban, hogy értelmezzük, olvassuk meg csináljuk –, hanem azt mondja meg, hogy mit kell elérni. Teszt is van hozzá, tehát számon kérhető. Ez egy nemzetközi rendszer, tehát nem véletlen, hogy ilyen. A többinél másként van. Javasolom tehát, hogy lehetőleg olyan jellegű fogalmazás legyen, ha van hozzá energiátok, ami azt mondja meg, hogy mit kell elérni az adott év alatt, milyen legyen a gyerek személyisége, mi legyen a fejében. Mert különben majd a vizsgakövetelmények azt mondják, hogy mit tudjak csinálni a tanulóval, hogy meg tudja mutatni, hogy megszerezte, elsajátította azt a tudást, motívumot. Ez az egyik észrevételem.

A másik, hogy ezek a táblázatok szörnyű csapdát jelentenek. Hiszen ha egyszer létrehozunk egy ilyen táblázatot, abban cellák születnek, és azokat ki kell tölteni. Tele van az egész anyag formalizmussal. Egy elrettentő példát mondok csak, többet nem. A 92. oldalon fönt azt írja: „Problémamegoldó képességek”. Egyébként problémamegoldó képesség csak egy van, és sok-sok egyéb képességgel kölcsönhatásban működik. Tehát ez problémamegoldó képesség.

Alatta az van: „1-4. évfolyam. A felszerelés gondozása. A kapott feladat értelmezése. A terem átrendezése a tevékenységnek megfelelően.” Ez problémamegoldás eszerint. Ijesztő. Tele van az anyag ilyen formális izékkal, mert a cím már ott van, létrejött a cella, valamit írni kell bele. Sok helyen üres a cella. Van egy olyan, hogy a horror vacui miatt üres cellát nem szabadna hagyni. De itt már végleg összeomlik a dolog, és ha már nem tud mit csinálni a szerző, akkor üresen hagyja. Kihúzgáltam eleinte, de aztán abbahagytam az üres cellák húzogatóását meg átírását. Tehát megfontolásra javaslom – nem úgy, hogy ezt így kell csinálni – hogy szabaduljatok meg ezektől a börtöncelláktól. A matekosok már a végére rakták. Szóval nehézkes, formális, sok problémát okoz. Nem irigylem azokat, akik ezt csinálták – biztos nagyon szenvedtek vele.

Az idegen nyelvénél tartunk, és ennek ürügyén mondtam el, hogy ez hál’ istennek nem ilyen. De azért amit el lehet rontani, az el van benne rontva. Azt mondja: „kommunikatív nyelvi kompetenciák”. Mik ezek? Mert van olyan, hogy a négy alapkészség területén, és a többi. Ez most a beszédértés, a beszédkészség, az olvasás és az írás? Ez a négy kommunikatív alapkészség? Vagy kompetencia?

Most nem tudom, mi a kompetencia, meg melyik micsoda. Általános kompetenciák vannak emlegetve. Tehát itt van egy szöveg, aminek a továbbiakhoz semmi köze. Ezek a fogalmak nem fordulnak elő, nem használjuk, tehát nincs is rájuk szükség. Tisztázni kell tehát - most ezekről a fogalmakról beszéltem, csak új példa.

Aztán az van ideírva, hogy összhangban vannak az európai hatfokú skálán meghatározott szintekkel - de itt csak öt van. Miért?

Aztán az van írva, hogy minden diáknak legalább az önálló nyelvhasználó szintet, a B1-et kell elérni. Van B2, az is önálló nyelvhasználói szint, de a B1 a küszöbszint, a B2 a középszint, és van egy következő, a hatodik, ami itt nincs. Lehet, hogy nem is kell idetenni, de ha valaki felsőfokú nyelvvizsgát tud tenni, az már a hatodik, azt kihagyjuk innen? Oda kell írni, hogy az itt nem kötelező. Hogy világos legyen, mert elkezdni keresni az ember a hat szintet.

Most jön a matematika. Itt a következőbe botlottam bele, ami megint technikainak látszó dolog - valahol le is van írva, hogy kurziválva kell szedni azt, ami nem fontos, nem kötelező. A kurziválás éppen a lényeg kiemelésére szolgál. Ez nemzetközileg és itthon is általánosan elfogadott, tehát valami más megoldást kellene használni, mondjuk 8 pontos betűvel szedni, a többit pedig 10 pontossal. Vagy valami mást kell kitalálni, mert a kurziválás eleve más konnotációjú valami. Az agyunkban mindjárt más van: az, hogy az fontosabb. Ez végig érvényes, az egész anyagra.

A legnagyobb bajom a matematika anyaggal - ami egyébként tartalmilag nagyon jó -, hogy egy árva kukk nem esik az alapkészségekről. Engedjétek meg, hogy egy példát elmondjak arra, miről van szó. Fiatal koromban cigány iskolákban Mohácson kísérleteket csináltunk, és benn ültem egy első osztályban, ahol az egyik gyerektől megkérdezte a tanító néni, hogy melyik a több, a tizenhat vagy a tizenhét. A gyerek rosszul mondta, nem tudta megmondani, és akkor a tanító néni kérte, hogy gondolkodjunk, édes fiam, és próbálta rávezetni, de nem sikerült. Életemben ritkán fordult elő, hogy bent ülök és szólok a tanítónak, mert az szinte tilos, de itt mondtam, hogy „Légy szíves, kérd meg, hogy számláljon!”. Tizenkettő után összeomlott a számsor - tehát nem tudott számolni. Az emberi agy olyan a Miller-törvény értelmében, hogy nem tudja elképzelni a tizenhat és a tizenhét közötti különbséget, csak úgy tudom megmondani, melyik a több, hogyha tudom, ami utána következik, az a több, és ami előbb, az a kevesebb, vagy ha megszámlálom. De ha nem működik a számlálás készsége - alapkészsége - tökéletesen, akkor ilyen kérdésekre nem tudok választ adni.

Az új matematika - ami egyébként nagyon sok jó dolgot bevezetett - azzal, hogy ezek a drillek, ezek az alapkészségek hiányoznak... Úgy nevezték, ugye, hogy „patkánypedagógia”. Nem igaz! Ezek nélkül nincs gondolkodás! Az alapkészség nélkül nincs gondolkodás, de az alapkészség birtokában még nem biztos, hogy a gondolkodás kifejlődött vagy kifejlődött. Ez feltétele. Örültem annak az oktatáspolitikai meggyőződésnek, ami többszörösen kifejezésre jut, hogy az alapkészségek kialakítására lényegesen nagyobb hangsúlyt kell fektetni. Ebből az

anyagból teljesen kimaradnak az alapkészségek. Még hozzá olyan alapkészségek, amelyek már az óvodában vagy a családban alakulnak ki. És hogyha ezek nincsenek meg, akkor mit csinálunk az iskolában? Aki még nem tud járni, nem lehet megtanítani táncolni! És mi az első osztályban táncoltatjuk a gyerekeket - egyharmadukat vagy többet. És ha nem sikerül neki, akkor újra járjuk - és álszent módon azt mondjuk, hogy ez nem buktatás.

Meg kell oldani ezeknek az alapkészségeknek a kialakítását. És ha ezt ilyen fontosnak tartja az oktatáspolitikai is meg a pszichológia is, meg rájöttünk arra, hogy az új matematika nagyon jó dolog, de nem az alapkészséggel szemben, hanem együtt a kettő, sőt, ez a megalapozó, akkor ezt ide bele kell tenni, nagyon hangsúlyosan. Másutt is vannak ilyenek.

Például a magyarban az olvasási készség, tehát a dekódolás nem található. Ott mindenféle értő olvasás, meg egyéb nagyon fontos dolog van - de megint átesünk a ló másik oldalára. Amíg a dekódolás, az olvasási készség nem működik jól, addig kín az olvasás, addig az értő olvasás vagy az örömszerző olvasás nem fog létrejönni és kialakulni.

Az egész anyagot érdemes az alapkészségek, alapképességek szempontjából újra átnézni, hogy ezt a hangsúlyt itt is megadjuk ennek a szándéknak.

ELNÖK: Most érkezett el az a pillanat, amikor azt kell kérnem, hogy tömöríts - bár tényleg rendkívül izgalmas és lendületes, ahogy elmondod, de én bízom az ő értelmükben, hogy dekódolják majd, amit mondasz.

NAGY JÓZSEF: Jó, tehát az utolsó következik: az ember és társadalom, az 50. oldaltól. Alaposan ellenőrizni kell a kiemeléseket. A „történelem” szó nincs boldolva, és tudjuk, hogy milyen érzékenyek.

Aztán van itt egy pár sor, amit újra kell írni, és alaposabban, még két-három sort rátenni. Ez nagyon gyöngye dolog.

Van benne egy olyan, amivel én mélyen nem értek egyet. Azt mondja: „A történelemből ugyanakkor az is kitűnik, hogy a népek és nemzetek kölcsönösen egymásra vannak utalva”. A történelemből sajnos ez nem derül ki. A történelemből az derül ki, hogy csoportok, törzsek, társadalmak, birodalmak egymással harcolnak - ez tulajdonképpen a társadalmi-szociális evolúciónak a folyamata. Az más dolog, hogy most eljutott az emberiség egy olyan szintre, amikor most már egymásra lesz utalva, ha nem akarja önmagát kiirtani. Ez más dolog.

Megfontoltabban kellene ezt a részt itt feldolgozni.

A második bekezdésben „fejleszti az önálló tájékozódáshoz, felelős döntéshez, a mások álláspontjának megértéséhez szükséges” szociális motívumokat és képességeket. Tehát be kellene írni ide ezt is. Nagyon jó a szöveg, de nemcsak a szükséges készségekről van szó, hanem képességekről, képességekről és motívumrendszerekről.

Itt előfordul például az ismeretszerzés, amiről azt mondtam, hogy tudásszerzés kellene.

Köszönöm szépen a figyelmet, abba is hagyom.

ELNÖK: Én is köszönöm. A következő volt Horn György.

HORN GYÖRGY: Azt javasolnám egyrészt, hogy a tételes szakmai megjegyzéseinket - tekintettel arra, hogy Vilmóstól kaptunk felkérést - tegyük ezt meg írásban. Én ezt a saját területemen meg is fogom majd tenni, arra nem is térnék ki.

Több olyan kérdés merült föl, ami a NAT vitaanyag jellegére vagy javaslatához közvetlenül tartozik.

Az első ilyen az - és ezt hallottuk is, meg a jogi szabályozás is ezt mondja -, hogy itt egy 12 éves, hosszú távú koncepcióról van szó. Úgy gondolom, hogy ehhez igazítani kell és ilyen szemmel - a vitaanyaggal párhuzamosan - a jogi szabályozást át kell tekinteni. Ez egy nagyon fontos kérdés. Nevezetesen az, hogy ez egy hosszú távú folyamat. Mondok egy példát. Nem emlékszem rá, hogy az új törvényben benne van-e, de a régiben benne van, hogy a nemzeti alaptantervet háromévenként felül kell vizsgálni. Egy 12 év alatt bevezetendő NAT

felülvizsgálata három év múlva ugyan lehet szakmailag értelmes elgondolás, de gyakorlati tapasztalásokra olyan sok mód nem lesz három évvel később, ha éppen harmadikosok a gyerekek, akikről ez szól. Ez egy kérdés vagy egy példa arra, hogy ezt ilyen szemmel újra kell gondolni.

Ugyanez vonatkozik az intézmények feladataira a NAT-tal kapcsolatban. Hiszen ha itt egy funkcióváltása van a NAT-nak a felülvizsgálattal együtt, tehát más típusú nemzeti alaptanterv jelenik meg, akkor – amint ez már a korábbi beszélgetéseinkből, vitáinkból ki is derült – ez eltérő értelmezésre ad módot a helyi tantervek jogi státuszát illetően. Azt mondja ugyanis a tervezet, hogy a közoktatási törvényben a jövő nyáron felül kell vizsgálni a helyi tanterveket, a helyi programokat, és nem tesz disztinkciót iskolafokok vagy évfolyamok között. Tehát itt egy általános megfogalmazás van. Nem akarom vitatni, hogy legyen egy ilyen felülvizsgálati gesztus, vagy szükségeltetik egy ilyen, de azt igen, hogy ez a NAT-tal összefüggésben jelenjen meg olyan iskolatípusokra vonatkozóan, amelyeket ez abban az időszakban nem érint. Ezért az egyik fontos javaslatom az, hogy mivel ez egy 12 éves stratégiai tartalmi szabályozási modell, tehát össze kell hangolni, és föl kell vetni a jogi szabályozást ezzel kapcsolatban.

Az egyik legfontosabb kérdés az – amit ma már Trencsényi Lászlótól hallottunk a kerettantervek kapcsán –, hogy ez egy nem kötelező kerettantervi rendszer köztes állapotához kapcsolódik, vagyis itt egy nagyon jelentős helyi és központosított fejlesztési projektet kell ezzel párhuzamosan rendkívül gyorsan létrehozni. A rendkívül gyorsan alatt azt értem, hogy azonnal. Tehát ha itt a nemzeti alaptanterv mint hosszú távú stratégia megjelenik, akkor azt javaslom az OKNT-nek, hogy ebben a határozatban vagy kommunikében mindenképpen emelje ki a helyi és a központi fejlesztés tantárgyi programokra, kerettantervekre való alapvető és rendkívül gyors megindítását és számos kerettanterv mielőbbi megjelenítését.

A következő, amit nagyon lényegesnek tartok – ez ma már más összefüggésben szintén előkerült; Szenes György említette, hogy az iskoláknak már ki tudja, miből van elégük –, hogy a nemzeti alaptanterv, ha ez vitaanyagként most jelenik, az intézmények fogadókészségével, érdekeltségi rendszerével kapcsolatos elemeket a NAT-vitaanyag megjelenítésével párhuzamosan elengedhetetlenül szükséges, hogy a kormányzat végiggondolja, majd ezzel kapcsolatban a NAT-vitaanyaggal együtt megjelenítse. Ugyanis itt egy olyan fajta, általam is nagyon támogatott fordulatnak vagyunk szemtanúi, amelyik a NAT-ot másképp értelmezi, mint a korábbi időszakban – tehát egy új típusú értelmezése van –, amely értelmezéshez jelentős és iskolabarát kommunikációra van szükség. Itt nem egyszerűen a NAT-kommunikációról beszélek, amiről Vass Vilmos már beszélt, hanem arról, hogy hogyan lehet érdekeltté tenni az intézményeket egy ilyen típusú, hosszú távú fejlesztési stratégia megvalósításában. Utalnék arra, hogy nem olyan régen le is zajlott ebben egy vita, hogy mit értünk stabilitás alatt. Én akkor is azt mondtam és most is úgy gondolom, hogy a stabilitás nem a változatlanyságot jelenti, hanem annak tudását, hogy milyen irányúak a változások, és ezzel kapcsolatban milyen teendők vannak. Én ezt fontosabbnak tartom bizonyos értelemben, mint a NAT-ot.

A következő ehhez kapcsolódik: értelmezni lenne szükséges – talán itt, talán a kormányzatnak, nem tudom –, hogy mit értünk a NAT-2 vitaanyag kifejezésen. Tehát, hogy mennyire flexibilis ez a projekt, mik a már rögzült állapotok, vagyis mekkora ennek a mozgásteret, hogy itt most egy társadalmi vitáról van szó. Épp a kerettantervek kapcsán ma már említett öt szakszervezet, illetve a szakmai szervezetek már felvetették, hogy másképp értik ezt, mint a kormány. A kormányzat azt mondta, hogy ő kitette a kerettantervet meg az érettségit, és nem tudom, hány ezren hozzászólhattak. Ők úgy értették, hogy a hozzászólás önmagában nem egy vita. Tehát értelmezni kell, hogy ez a vitaanyag kifejezés mit jelent. Magánszemélyek véleménynyilvánítási jogát, vagy szervezett keretekben megjelenített módosítási eljárást? Nagyon fontos, hogy az elején tisztázódjon, hogy mekkora a motivációja az ebbe beavatkozni kívánóknak, hogy minél kisebb legyen a csalódottság mértéke. Mert azt jól tudjuk, hogy akár most is szavazhatnánk róla, merthogy változatlanul is lehet hagyni, de egy ilyen nagyságrendű anyagban a számos hozzászólás okán egy ehhez képest ellenkező NAT-ot is élénk tehet a

készítő csapat, hivatkozva a vitázó felek véleményére. Tehát ezt az eljárási módszert nagyon fontosnak tartom tisztázni. Talán akár ma is vessünk föl erre javaslatokat.

A következő nagyon fontos kérdés számomra az, hogy ez a NAT-2 vagy nem tudom, hány - NAT 2003 - magában hordozza a pedagógiai, illetve a közoktatási modernizáció lehetőségét. Ha a modernizáció lehetősége ebben benne van – Mondom, szerintem. Ez nyilván magánvélemény. –, akkor az erre vonatkozó kiegészítő érdekeltségeket, feltételteremtést, és így tovább, is szükségesnek látszik legalább a felvetés szintjén megfogalmazni. Tehát, hogy mik azok az elemek, amelyek csatlakoznak hozzá, milyen érdekeltségi rendszerek lehetnek, pályázatok, finanszírozási technikák, képzések és így tovább, amik egy ilyen irányú mozgást elősegíthetnek. Hangsúlyozom, itt nem döntésekről kell, hogy szó essen, hanem csak arról, hogy ez egy fontos esély, ha úgy tetszik.

A következő már egy dilemma. Arról beszéltünk, hogy a közoktatás szabályozásának a kimeneti pont az egyik nagyon súlyos, kemény korlátja és a legerősebb szabályozója. A másik pedig a tartalmi szabályozásnak az alapja, azaz amiről most beszélünk, a NAT. Az alpműveltségi vizsga és az érettségi vizsga, illetve a NAT-2-ből vagy NAT 2003-ból következő tantárgyi programok összehangolásának a módszere nagyon fontos. Nem olyan régen éppen arról beszéltünk, hogy az Akadémia természettudományos bizottsága kifogásolja az érettségi követelmények című dolgot.

Az én figyelmemet is sokan felhívták erre a történelem című problémára. Ebből én nem engednék NAT-ügyben. Nem vagyok politikus, de én ebben nem engednék. Tehát azt gondolom, tartalmi szabályozási ügyben, ha egyszer arról van szó, hogy ember és társadalom, és ez egy koherens szöveg, akkor azzal kapcsolatban, hogy itt tantárgymegnevezés azért legyen, mert az általam egyébként nagyon tisztelt Kosáry Domonkos vagy Ormos Mária úgy szeretné, hogy legyen benne a történelem, nem engednék. Ha arról van szó, hogy ebben tantárgyi elnevezésekre szükség van, az más. De akkor folyjon le erről egy vita. Az én területem az ember és társadalom. Én ezt – bár bizonyos pontokon vitatható – egy koherens és végiggondolt rendszernek tartom, és legfeljebb mellékmondatban vagyok hajlandó támogatni azt, hogy a történelem mint tantárgy ebben megjelölődjék. De boldod kiemelve azért, mert az akadémikusok ezt nagyon szeretnék, vagy mert a történelemtanároknak érdekében áll, önmagában csak ezért... *(Nagy József: Jó. De a többit miért boldoltátok?)* Én nem boldoltam semmit. Egyetértek veled. A többit sem kell akkor. Az ember és társadalom egy következetes, építkező, koherens rendszer. Ez egy világos, logikus rendszer a 4. osztálytól a 12.-ig.

Folytatnám, és nem akarok senkit feltartani.

Egyetértek azzal, amit Nagy József felvetett, de nincs rá javaslatom, ez a cellák című történet. Szerintem ezt tudtuk előre. Amikor ez az 1-4., 6-8., 9-12. mint problémakör előkerült, amikor eldől, hogy ezt ilyen módon tálalhatjuk, szerintem tudtuk, és ezzel nincs mit kezdeni. Tudtuk előre, hogy tele lesz olyan cellákkal, amikbe vagy formális elemek íródnak bele, vagy ostobaságok - legjobb esetben üresek. *(Derűltég.)* Számomra ez a legjobb eset ebben a felállásban. Szakmailag vannak dolgok, amiket nem lehet megválaszolni. Nem várható el egyetlenegy matematikustól, pszichológustól és senkitől, hogy csak azért, mert született egy ilyen közoktatás-politikai döntés, jelöljön meg a 12 évesekre vonatkozóan valamilyen dumát oda. Illetve elvárható, de nagy a kockázata, hogy ostobaság lesz - ami egyébként be is következett. *(Nagy József: Tessék bekezdésekre átalakítani! Minden tantervben így csináltuk!)* Jó, én elfogadom, csak szerintem ez nem róható fel ezeknek az általam nagyon tisztelt embereknek.

Azt fontosnak tartom én is, hogy következetes legyen a fogalomhasználat. Amit Trencsényi Lacival csináltatok - lehet, hogy még bővíthető, szűkíthető -, abban ez még nincs értelmezve. Vannak még műfaji, szakmai eltérések az egyes területek között, de ezt feltétlenül össze kell hangolni. A szerkesztőbizottság szerintem kellő felkészültséggel rendelkezik ehhez, úgy látom, itt olyan emberek vannak, akik ezt meg fogják tudni csinálni.

Én azt gondolom, a vitának ez lehet egy ilyen kimenete.

Köszönöm szépen. Én a magam részéről támogatom - de egy mondatot még szeretnék elmondani. Szerintem ebben a javaslatomban, hogy gondoljuk végig, miről szól a vita, egy alapkonceptiót már nem vitató... Meg kell előre mondani, hogy miről folyhat a vita. Én azt javaslom, hogy a koncepcionális kérdéseket már rögzített állapotban tegye közzé a kormányzat. Tehát azt mondja, hogy az eddigiek alapján ezt mi így. Lehet, hogy erről is lesz vita, de akkor sokkal kisebb a csalódottság. Ezt fontosnak tartanám, hogy előre közöljék. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Horn Györgynek ez utóbbi megjegyzéséhez azt szeretném mondani, hogy amikor először találkoztunk a NAT-revízióval kapcsolatosan, még az Eötvös József Társaság aláírásával ellátott anyaggal, akkor számos koncepcionális kérdéstről szó volt, amelyekben az OKNT, anélkül, hogy formálisan határozatot hozott volna, üdvözlő szövegeket mondott. Tehát azt, hogy ez egy kompetencia alapú vagy képesség alapú, számos tanulságot levonó koncepció, ezt mi egyszer megtárgyaltuk.

HORN GYÖRGY: Nem magunkról beszélek, hanem arról, hogy a nyilvános vita elejére oda kell tenni.

ELNÖK: Értem, de ebben most a saját vitánk akusztikájához is hozzátartozik ez a kérdés.

Trencsényi, utána Hadházy, Karlovitz.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Kedves Kollégák! A forgatókönyv szerint úgy illt volna, hogy én most a TSZKB valamennyire körvonalazódott álláspontját kínálom fel a mai délidőhöz, hogy megsegítsük a döntéseket. Azt kell mondanom, hogy ennél kisebb a mostani megszólalásom legitimitása. Ma reggel nem sikerült érvényesen összeülni a bizottságnak, bár folytattunk a jelenlévőkkel beszélgetéseket. Így azt a metódikát alkalmaztam, hogy egyrészt gyenge legitimitással, de ha bizonyos elektronikus kérdésekre, elektronikus mondataimra nem kaptam azonnal választ, hogy „Ekkora hülyeséget már mégse írjál!”, akkor ezt azért valamilyen módon beszámítom a mostani véleményembe, de tudom ennek az erejét. Másrészt pedig filológus emberként a korábbi gondolatainkat szeretném visszaidézni, és fontosnak tartom, hogy ezek a mai beszélgetésen is megjelenjenek.

Nagyon fontosnak tartom, hogy - ugyan a lehető legrosszabb időpontban, a nyári vakációban, bár vélhetően a hidegfrontok idején - a magyar pedagógustársadalom, sőt, a magyar társadalom a NAT-ról mondjon véleményt és vitatkozzék. De mégis, ebben a helyzetben is szerintem meg kell találni a módját, hogy ez valóban széles körű társadalmi vita legyen, a laikusok - és én most laikusnak tekintem ebből a szempontból Kosáry Domokost is és Keszei Sándort is - széles körű bevonásával. Ha igaz az a hitünk, feltételezésünk, hogy a közoktatás modernizációjának - vagy akármi-jének nevezzük - stratégiájában a tartalmi szabályozás valamilyen módon mégis a zászlóshajó szerepét tölti be. Én ebben még hiszek. Ebben a társadalom megmozdítható, de nagyon fontos a társadalmat erre a vitára jól felkészíteni. Én azért voltam az előző napirendnél olyan populista és demagóg, mert a tananyagcsökkentésről szóló kerettantervi rendeletrre a média olyan idétlenül és dilettánsan mozdult rá, hogy alig lehetett szakszerűen helyén és súlyának megfelelően kezelni. Ilyen a média természete, én tudom, de mégis úgy gondolom, ez a nyár elszúrható, ha rosszul kommunikálunk mi, a minisztérium vagy akárki, aki ebben a dologban elkötelezett, akárkikkel. Ezért erre mindenképpen felhívnam a figyelmet. A kommunikációs stratégiát természetesen együtt azzal, amit itt - félve emlegetjük a szót - implementációnak nevezünk. Ebbe Vili valamennyire beavatott bennünket. Nyilvánvaló, hogy a vitázókat be kell avatni abba is, hogy milyen mechanikát gondol az oktatási kormányzat ezen feladat végrehajtására. Mindenképpen el kell érni, hogy ennek akkora társadalmi legitimitása legyen, ami a fodrásznál, piacon mindig előkerül, hogy az iskolán változtatni kell, hogy igazolni lehessen, hogy azokkal a szabályokkal, amiket például a NAT is megfogalmaz, és az azon módon megfogalmazott szabályokkal,

ahogyan ezt a NAT megfogalmazza, lehet a borbélyinas és a belvárosi szabó kedvére - hogy klasszikusokat idézzek - igazítani a közoktatás hajóját, ha már itt vezérhajót emlegettem. (*Derültség.*) De csak azért, mert vezérhajót mondtam, és akkor a szekeret és a vezérhajót nagyon nehéz lett volna egy metaforában elhelyezni. (*Derültség, közbeszólások.*)

Nem leszek hosszú, de sorolnám:

Rendre visszatérünk arra - Vilmos is utalt rá -, az, hogy a NAT revíziójára vagy felülvizsgálatára társadalmi és politikai szükség van, ez még mindig csak el nem jött faxokból, és nem létező, meghivatkozott vagy elektronikusan olykor olvasható elemzésekből tűnik elő. Az OKNT-ben rendre előkerült - és én egyetértek Szabados Lajossal -, hogy ennek erősebb szinten, erősebb politikai nyomatókkal megfogalmazott szövegben is a társadalmi és szakmai nyilvánosság előtt meg kell jelennie. Amit az OKNT többször hiányolt, legyen - nem hiszem, hogy a NAT-2 szövegében, de valahol a preambulumban logikailag - egy akár két-három oldalas, valóban oktatáspolitikai nyilatkozat arról, hogy a NAT '95-ről bebizonyosodott, hogy ezt, ezt, ezt sikerült, ezt, ezt, ezt nem sikerült, ennek megfelelően ebbe az irányba elindult. Ez az, amit Lajos valamennyiünk nevében mindig szóvá tesz. Én ezt változatlanul a nyári társadalmi vita szempontjából is fontosnak tartom, hogy ennek a módját ki kell találni, de egy ilyen dokumentumra - állásfoglalásra, nyilatkozatra - úgy gondolom, hogy szükség van.

Arra szeretném emlékeztetni az OKNT-t, hogy a decemberi Szervita téri ülésünkön rokonszenvünkről biztosítottuk a NAT készítőit e megoldást illetően, amit úgy neveznek, hogy kétszintű-hárompólusú. Ebben egyszer már egyetértettünk, hogy valahol a NAT és a helyi tantervek között valaminek kell lennie, ami hasonlít is a kerettantervre meg a programra is. A megfogalmazása még mindig nem egészen tiszta, de hogy ezzel egyszer egyetértettünk, azt nagyon fontosnak tartom.

Ha az OKNT kommunikál ez ügyben a nyilvánosság előtt, akkor szeretném, ha nemcsak egyszerűen azt hoznánk nyilvánosságra, hogy mi erről megint jót beszélgettünk, meghallgattuk Nagy professzor újabb szemináriumát, kreditpontot is kaptunk érte, hanem szögezzük le, ahol a vitában az OKNT-nek van világos véleménye. Úgy érzem, ebben a kérdésben konszenzus volt. Mégpedig egy olyan konszenzus, amelyik két oldalról indult. Én ezt nagyon fontosnak tartom, mert magam is, aki a meztelen kétszintűség utolsó híve voltam, ilyen szempontból léptem, hogy ott középen legyen valami. (*Derültség.*) A kerettantervhez ragaszkodó szakmai nézőpontok is belenyugodtak abba, hogy ott középen nem jogszabály szabályoz, hanem valami szakmai fejlesztés.

Nagy Jóska ugyan most ezt a vitaládát kinyitotta, de úgy gondolom, a legutóbbi ülésünkön egyetértettünk abban, hogy a dzsungelben – jelentem, a hajó bemászott a dzsungelbe (*Derültség.*) –, ebben a mesterségesen és oktatásszakmailag nem indokoltan kétéves ciklusokra szeletelt iskolaképben a követelmények ilyen szintű megfogalmazása enyhén szólva gyerekellenes.

Másfelől szintén nagyon sokan véltük gyerekellenesnek meg szakmaellenesnek a tartalmakban vagy tananyagokban való feladat definiálását. Erre Kolumbusz tojása-szerű megoldásnak ítéltük – emlékezzetek rá, Nahalka volt a szóvivő – a fejlesztési feladat műfajának megjelenítését és megfogalmazását. Én ezt fontosnak tartom, és felidézem, hogy nagyon szerettük ezt a megoldást. Azzal együtt persze, hogy rendszerbe foglaltuk a dolgot, hogy a NAT annak a csomagnak az egyik eleme, amelyikben az alapműveltségi vizsga és az érettségi vizsgakövetelmények vannak - meg még valamit mondtunk -, azt, hogy a NAT a fejlesztési feladatokról szól, változatlanul üdvözlendőnek és erősítőnek tartom.

Ahol hiányérzetem van, az éppen az, ahol szövegszerűen ennek a normának, hogy itt fejlesztési feladatok fogalmazódjanak meg, nem tudott a szöveg eleget tenni. Az általam nagyon tisztelt Gabnai Katalin is a tánc és drámában belebonyolódott, amikor azt írta, hogy népi játékok, mert nem tudni, hogy ez tananyag-e, avagy fejlesztési feladat. Tehát amivel más kollégák küzdöttek, hogy nomen actionis, azaz igéből képzett főnév álljon a fejlesztési feladatok megfogalmazása végén, és egy tevékenység megjelenítése, én ezt sokkal következetesebben hajtánám végre. Megkövetelném, hogy a cellába ne kerüljön – a cellákra még visszatérek –

olyan, ami nem ebben a nyelvi kódban van megfogalmazva, mert akkor mögé visszasettenkedet a követelmény, aminek nem itt a helye, és visszasettenkedhet a tananyagtartalom, aminek szintén nem itt a helye.

Nem beszéltünk róla korábban, de számomra a NAT-1-hez képest éppen talán a fejlesztési feladatok segítségével még világosabb lett a tükörszerkezete a NAT-nak, amit kiemelt közös feladatoknak nevez kerettantervek leánykori néven a szöveg. Ezt tulajdonképpen akár értéknilylatkozatnak is tekinthetjük. Nem kell átnevezni ettől, de voltaképpen itt erről van szó. Ehhez képest ennek a tükre az a műveltségi területekbe rendezett fejlesztési feladatok rendje, amelyik arra válaszol, hogy ezeket az értékeket, amelyeket a kereszttertervebe foglalt feladatok megjelenítenek, milyen pedagógiai tevékenységekkel lehet teljesíteni. Ez számomra nagyon szépen egyberendeződött, én ezt értékeinek tartom a munkának. Egészen világos – ezt most már nem tudom a tükr metaforában elhelyezni –, hogy ehhez képest jön az az alkalmazói szint, amelyik megmondja, hogy ezeket a feladatokat tananyagokká és követelményekké hová, hogyan szervezi. Ez klasszikusan a programfejlesztés feladata. Úgyhogy ezt meg kell védenünk, itt szolidárisaknak kell lennünk a NAT készítőivel, mert biztos, hogy a szakmai szervezetek oldaláról... Bocssáss meg, Jóska, még te is a követelményeket kérte számon ezen az anyagon. Én pedig nagyon örülök, hogy ebben nincsenek követelmények. Az idegen nyelvi részből ki is lóg, hogy szintek vannak megnevezve, ellentmond a kontextusnak.

Ha viszont ez a tükörszerkezet igaz, akkor abszolút személyes véleményem, de felvetődik bennem, hogy a hon- és népismeret és az Európa és a nagyvilágot, ami ad egy horizontális perspektívát a dolognak, nem előzhetné-e meg – nagyon sok kérdés megoldható lenne talán általa – az egészen mikróra való utalás egy első kereszttertervi blokként itt a kiemelt közös feladatoknál, amit önismeretnek, énképnek neveznék. A nem hivatalos bizottsági beszélgetésünkön János ehhez a családod mint mikroszintet még hozzácsomagolná. Én ebben most nem rögtönöznek, de esetleg elrendezhetné akár például az embertannal összefüggő problémákat, akár másokat is, ha megjelenne egy ilyen, és úgy gondolom, üzenetértéke is lenne, ha egy ilyen, a kiemelt közös feladatok között az éntre, az egyéntre vagy egészen a mikrokoznyezetére utaló közös fejlesztési feladat jelenne meg.

Végül pedig a műveltségi területek és részterületek struktúrájával egyetértek. Én fontosnak tartom a cellákat. Azt nem vitatom, hogy az egyes műveltségi területeknek vannak specifikumai, de elképzelhetetlennek tartom, hogy a különböző műveltségi területek különböző szerkezetben, különböző táblázatfőkkel jelenjenek meg, mert abban nem hiszek, hogy ez segítené az egységes értelmezést. Engem zavart, hogy az idegen nyelv egy egészen más szerkezetben halad végig, zavart, hogy a matematika ezekkel a szinkódokkal variál. Úgy gondolom, akkor látható át a dolog, ha megtalálhatók azok a közös táblázatfejek, amelyek valamennyi műveltségterületnek az absztrakciós szintjét jelölik. Ezt javaslom, és fontosnak tartom.

Kérdezem, hogy ennek a kollégiumhoz - ami természetesen a közoktatás tereuma, tehát jogos, hogy szól róla a NAT - milyen a viszonya. Vajon nem lenne-e indokolt - különösen azért, mert kormányrendelet a NAT- egy utalás valahol, lehet, hogy a bevezető elveknél, az iskola által közvetített tudások és a kulturális élet más intézményei, a kulturális intézményrendszer által közvetített tudások egymásra utaltságára és összefüggésére. Akár a közművelődésre, hogy a szokásos vesszőparipámat mondjam, akár a kulturális intézményrendszer más elemeire is utalni lehetne. Hátha ezzel elérhető, hogy egyszer valamilyen módon a kulturális szféra is NAT-barát kultúrpolitikát próbáljon érvényesíteni.

Nem akarom kifejtteni, hogy mire gondolok, de fontosnak tartanék valahol egy ilyen mondatot.

Ugyanígy valahol nagyon fontosnak tartom valahol a kultúraértelmezésben, lehet, hogy az Európa és nagyvilág problematikában, de lehet, hogy másutt, és lehet, hogy önállóan szerintem a NAT-2003-nak nyilatkoznia kell arról, hogy az iskolások számára közvetítendő, vagy az iskolásokkal együtt alakuló kultúráképben az úgynevezett ifjúsági kultúrának integráns helye van. Paul McCartney-t már nem nevezem ifjúsági kultúrának, mert nagypapám lehetne

(*Felzúdulás, derűtlenség.*), de tagadhatatlan, hogy ő is ifjúsági kultúraként kezdte. Ha a nemzeti alaptanterv megint csak nem reflektálja meg ezt a tanulóifjúság körében kultúraként használt és fogyasztott kulturális világot, akkor rosszul teszi. Ezt valahol egy mondat megjelenítésével én nagyon fontosnak tartom.

A részleteket természetesen írásban átadom. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Hadházy Tiboré a szó. Egy óránk van.

DR. HADHÁZY TIBOR: Ígérem, hogy én csak öt percet fogok igénybe venni a tanács türelméből. Egyrészt azért, mert nem vagyok tantervelméleti szakember, ezért csak néhány megjegyzésemnek adok hangot, másrészt pedig a konkrétumok kapcsán kapcsolódnék az „Ember a természetben” című műveltségterülethez.

Némi megerősítést is ad az elhangzottakhoz, hogy először is minden tiszteletem azoké, akik a nemzeti alaptanterv eme alapvetését elkészítették. Nem szabad azonban elfelejtenünk azt, hogy ők több évtizedes oktatói és kutatói múltat a hátuk mögött tudva jutottak el erre a szintre, ahová tanítványainkat szeretnék most eljuttatni, jóllehet egy újszülöttnak minden vicc új - ez a mottója annak, amit mondani szeretnék.

Az elkészített anyaggal kapcsolatban az a megjegyzésem, hogy valóban, az azonos kotta nem jellemző még erre a kidolgozottsági szintre, akár a testkultúra, akár a matematika, akár az ember a természetben területet vetjük össze. Valóban, azzal, hogy a táblázatok minden egyes celláját megpróbálták a szerzők kitölteni, sok meglehetősen erőteljes formalizmus is belekerült.

A konkrétumok - ahogy mondtam - az Ember a természetben című anyagrészhez kapcsolódnának - vagy kapcsolódnak is. Rögtön azt kérdezem majd - lehet, hogy ezt csak én nem értem -, miért változott a cím, miért nem volt elég kifejező, ami korábban volt, az a terminológia. Ezt én nem érzem annyira szerencsésnek, mint a korábbi. Minden esszéisztikus kifejtésnek veszélyei is vannak, így az 59. oldalon az utolsó bekezdés arról szól, hogy a tanulók elsajátíthatják a tudományos megismerés legelemibb eljárásait, aztán a felsorolásban többek között a hipotézisalkotás is szerepel, amiről a legjobb indulattal sem állítható, hogy a legelemibb eljárása a tudományos megismerésnek.

Egyetértek és helyesnek is tartom azt, hogy projektorientált - nekem legalábbis úgy tűnt - ez a műveltségterület, de a többi is. Erre a műveltségterületre a tér-idő-anyag-mozgás-energia koncepciója az, ami jellemzően rányomja a bélyegét, ami végigvonul rajta. Ezt azonban két szélsőséges módon lehet interpretálni, és itt utalnék arra, hogy ez az alapvetés helyi tantervek forrása, a helyi tantervek készítőit meg nem irigylem. Az jó ugyanis, hogy széles skálán mozoghatnak, de félek, ugyanolyan helyi tantervtípus-gyártás és -vásárlás lesz a következménye, mint a korábbiakban is volt.

A tér-idő-anyag-mozgás-energia összevetéséről vicc is van, de most nem mondom el, hogy mi a kapcsolat köztük, mert fáradtak vagyunk: az a kapcsolat, hogy ha jó az idő, akkor a tömeg lemegy a térre, és csökken az energiája.

Még egyszer mondom: ezt alapvetően helyesnek tartom. De vagy ismeretterjesztő szinten érzem interpretálhatónak, vagy olyan ismerethiányos szinten - Nagy professzor úr szólt róla -, ami meg veszélyes, és akkor az alpműveltségi vizsga, meg az érettségi vizsga összeállítóit sem irigylem.

A tankönyvekről, taneszközökről nem is beszélek, mert nyilván teljesen más koncepciójú tansegédletek és hallgatói, tanulói anyagok kellene ehhez.

Tehát vagy felületesek leszünk, vagy a megfelelő tényanyagot én nem tudtam kivenni, még mögé képzelni sem - ezt szeretném hangsúlyozni inkább - ennek a műveltségterületnek, amelynek - hangsúlyozom - szerencsésebb volt az eredeti címe a jelenleginél.

További megjegyzéseimet most önkorlátozással magamban tartom, és köszönöm szépen a szót.

ELNÖK: De azért arra lehet kérni, hogy esetleg leírd, és eljuttasd Vass Viliékhez?

DR. HADHÁZY TIBOR: Természetesen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Karlovitzé a szó.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Négy rövid bekezdést hadd mondjak el, amelyek látszólag formaiak, szerkesztésbeliek, de valójában azért majd talán van értelme, hogy gondolkodjunk rajtuk.

Az első, hogy szerintem ez az anyag NAT-2 nem lehet. Azért nem lehet, mert a NAT-2 már egy történelmi tény, korábban volt. Ez új NAT-2, vagy pedig NAT-2/2 - valami más... (*Derűtség. - Közbeszólás: Inkább III/III!*) Ötven év múlva, amikor a neveléstörténészek majd megírják és tanítják ezeket, rettentő nehéz lesz megkülönböztetni...

NAGY JÓZSEF: Volt erre javaslat: NAT 2003. június 14.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Mindegy, legyen valami más. Így, ahogy a címben van, a NAT-2 szerintem nem jó.

Érdeemes lenne összerakni. Nyilván érdekes dolog, hogy a táblázatok nem engedték talán úgy átgondolni a témát, hogy itt is van egy szerkezet. Az anyagnak egy struktúrája van, olyan értelemben, hogy kivehetjük a címrendszert. Ha a címrendszerben a címfokozatok egymás alá írjuk, akkor derül ki, hogy itt fogalmi ellentmondások, illetve pontatlanságok vannak. Ilyen apróságra gondolok, hogy az egyik úgy nevezi: „ismeretszerzés, tanulás”, a másik azt mondja, hogy „ismeret, tudás”, a harmadik azt mondja, hogy „megismerés”, a negyedik azt mondja, hogy ismeret valamiről... Ötféleképpen is lehet ugyanazt mondani. Elismerem az egyes területek speciális voltát, amikor nem érdemes összefoglaló címet adni, egységes címrendszert alkalmazni, de amikor lehet? Például a készségeknél és képességeknél is a logikai rendszer bomlik meg. Van olyan, amelyik azt mondja, hogy „képesség-képességfejlesztés”, van, amelyik konkretizálja, hogy „gondolkodás”, a harmadik már „kritikai gondolkodás”-t mond ugyanabban a kategóriában, tehát még alacsonyabb rendű logikai kategóriát használ. Minél konkrétabb, ugye, annál alacsonyabb rendű, és minél elvontabb, annál magasabb logikai kategória.

Tehát a logikai kategóriák összehúzásáról érdemes lenne gondolkodni. Ha leírjátok, ha kiköpi a gép magát a címrendszert, akkor derül ez ki. Ha olyan szerkezetben látja ezt az ember, mint egy könyvet, akkor derül ki, hogy melyik az első-, másod-, harmadrangú cím, és azok nagyjából milyen logikai egységet képeznek. Érdemes ezt így egyszer átgondolni. Nem világrengető dolog ez, de mégis úgy érzem, hogy világosabb és egységesebb lesz a felhasználók részére.

Van olyan is, amelyik odáig elmegy, hogy azt mondja: az informatikai eszközök használata. Tehát még az eszközöket is bekeveri ebbe a dologba, holott a műveltségi területek soha nem szólnak sem tankönyvről, sem eszközökről. Itt nyilván nem az eszközökről van szó, hanem a használatról, de nem ragozom tovább.

A harmadik. A tankönyv szempontjából nekem csak kérdésem van. Illetve van válaszom is, mert ezt a kérdést már fölvettem Vass Vilmosnak, csak akkor nem tudott dönteni ebben. Nyilván felmerül az emberben a kérdés, hogy ez mekkora tankönyvreformot von majd maga után, tehát hogy szükséges-e mindenhol kicserélni a tankönyveket, vagy vadonatújakat íratni, vagyis mennyire használhatók föl. Az én válaszom erre az lenne, hogy részben, tehát egy vegyes megoldás lenne jó: van, ahol lehet, van, ahol újak kellene. De azért megkérdezem, hogy százalékban mennyire becsülik az alkotók, hogy mit von ez maga után.

Végül, amire nem térek ki, azok a tartalmi kérdések, mert neves embereket látok a szerkesztőbizottságokban és az egyes műveltségi területeknél, és ők tudják ezt jobban. De azért magyar-történelem szakos tanárként megkérdezi az ember, hogy tényleg mennyire fér majd bele ezekbe a kategóriákba a történelem, a történelem folyamata mint olyan, vagy az irodalomtörténet mint olyan. Én tudnék csinálni olyan tanmenetet vagy helyi tantervet, amelybe

teljesen beleférnének a régi kompetenciák és a régi irodalomtörténet, mindegyiknél rafináltan kitalálnám, hogy hogyan függ össze a NAT-tal, és odaírnám, hogy az milyen kompetenciát fed, de kérdés, hogy ez díjazott dolog lenne-e, vagy pedig egy illegális tevékenység. Egyébként én azért szerettem a NAT-ot, mert nagyon sok minden belefér, tehát jó helyi tantervet is lehet belőle csinálni. Bár meg kell mondani, hogy talán rosszat is lehet csinálni belőle.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Hoffmann Rózsáé a szó.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Köszönöm szépen a szót. Három nagy kérdéskörhöz szeretnék hozzászólni: a bevezető szöveghez, a keresttantervekhez és a műveltségi területekhez.

A bevezető szöveghez általában azt javaslom, hogy a szövegezés sokkal inkább azt tükrözze, hogy ez egy kormányrendeletnek a határozottságát sugárzó és a kötelezőséget előíró dokumentuma, mintsem szakmai elgondolásokat megfogalmazó dokumentum, lévén, hogy a nemzeti alaptantervet kormányrendelet adja ki. Tehát nem azt kellene megfogalmazni, hogy ez legyen a funkciója, hanem azt, hogy ez kell. Ezt az általános megjegyzésemet majd egy konkrét példával meg is világítom.

Szövegszerűen néhány látszólag apróság, de számomra szakmai szempontból fontos megjegyzésem lenne. Mindjárt a 6. oldalon, ahol a helyi tantervet értelmezi a dokumentum, az van, hogy az ellenőrzés, értékelés és minősítés tartalmi és formai követelményeit a helyi tanterv tartalmazza. Jól tudom, hogy a törvény ezt így írja elő, de helytelenítem, mert ez nem a tantervhez tartozik tradicionálisan, és nem volna jó egy ilyen dokumentumban, amelynek jó, ha a szakmaisága nem megkérdőjelezhető, ezt továbbvinni. Hiszen különböző tantervekhez tartozhatnak azonos vagy eltérő értékelési követelmények, az értékelés bizonyos elemei nem tantervfüggők. Szerintem ezt ki kellene innen rakni.

Ugyanígy az alkalmazható tankönyvet. A tankönyvkiválasztás vagy a tankönyvhasználat elvei lehetnek tantervfüggők, de az, hogy milyen tankönyvet használjanak, nem. Rosszul került be annak idején a törvénybe, és mindig benne marad ez a szöveg. Ha az iskolák megalkotják a helyi tantervüket majd az új NAT-ra, még nem is lesznek meg, gondolom, az új tankönyvek, amiket használnának. Tehát ezeket ki kellene gyomlálni.

A következő észrevételem a szakmai akkreditációra vonatkozik, amit a kerettantervekhez rendel ez a szöveg. Jó, ha ez itt van, de talán egy hivatkozást be lehetne szúrni a szövegbe, hogy azért ezt a szakmai akkreditációt jogszabályban kellene szabályozni; mert arról még nem tudunk semmit, hogy kik, hogyan, milyen eljárásban, milyen módon. Tükrözze már ez is, hogy jogi úton szabályozott szakmai akkreditáció.

Még mindig a 6. oldalon lévőkhöz egy apró megjegyzés. Azt mondja: „A helyi tantervet az iskola nevelőtestülete fogadja el, és fenntartója hagyja jóvá.”. Ez helyes, javaslom, és kérem kiegészíteni azzal, hogy tantervi szakértői véleményezés után.

Azt mondtam, hogy általában egy határozottabb megfogalmazást tartanék jónak. A 8. oldalon azt írja a szöveg, hogy: ...ez azonban csak akkor lehet eredményes – mármint, hogy a fejlesztési feladatok meghatározásával ösztönözze a személyiségfejlesztést –, ha az intézmények pedagógiai programjai teret adnak a színes, sokoldalú tevékenységnek. Nem szó szerint idéztem a szöveget. Ez igaz, de nem ad eligazítást például a tantervi szakértőnek, csak akkor, ha ebben a szövegben az van, hogy ilyen helyi tantervet kell írni, hogy színes, sokszínű tevékenységet írjanak elő a gyerekeknek. Különben nincs jogalapja egy tantervi szakértőnek arról a helyi tantervről negatív véleményt írni, adott esetben elutasítani, ha a kerettanterv ezt nem írja elő, vagy nem fogalmazza meg határozottabban. Nem tudom, elég világosan tudtam-e elmondani, amire gondoltam. Ennyit általában a bevezetővel kapcsolatban.

A keresttantervekhez vagy a kiemelt fejlesztési területekhez, amit keresttantervnek hívunk hagyományosan, két észrevételt tennék.

Az egyik egy hiányérzet, amit annak idején, száz évvel ezelőtt is elmondtam, és megint elmondom abban a reményben, hogy hátha most meghallgatást nyer. Javasolnék egy nyolcadik területet, és nem kellene ettől félni. Az erkölcsi nevelésre gondolok. Megfogalmazhatók azok az európai demokráciában senki által nem vitatott erkölcsi értékek, amelyeket egy ilyen központi, nemzeti dokumentum keresztantervei az általános fejlesztési követelményekben tartalmazhatnak. Legyen ez akár egy rövidebb fejezet, mint a többi. Ezek olyan alapvető dolgok, mint az élet tisztelete, vagy hogy ne tedd, amit nem kívánsz, hogy mások tegyenek veled, és így tovább. Erkölcsi nevelés nélkül az én pedagógiai felfogásomban nem létezik iskolai nevelés. Ne legyen szemérmes a nemzeti alaptanterv, hogy mindenki számára elfogadható, az emberiség által elfogadott értékeket ne fogalmazzon meg.

A másik észrevételem a hon- és népismerethez kapcsolódik, amelyből hiányolom az anyanyelv szerepét. Nyelvünkben él a nemzet, mint tudjuk. Amikor a hon- és népismeretnek az egyébként elfogadható és általam nem vitatott szövegét olvastam, akkor nagyon hiányoltam belőle az anyanyelv szeretetét, az igényes nyelvhasználatra való törekvést, a kimondott szó hitelét – ami persze már erkölcsi kérdés is –, a nyelvi igényességet. Valamit tükrözzön a nemzeti alaptanterv ebben a vonatkozásban, hiszen a terjedő pongyolaságnak, nyelvi környezetszennyezésnek gondolom, sokan ebben a teremben is szenvedő alanyai vagyunk.

A harmadik dolog, amihez hozzászólnék, már maguk a műveltségi területek, illetve ezek kifejtése. Én tudom, nem népszerű dolog ebben a teremben ezt elmondani, de mégis elmondom. Senki nem tudott még arról meggyőzni, miért nem lehet a nemzeti alaptantervben mégis meghatározni azokat az alapvető tartalmi elemeket, amelyek egy egységes nemzeti műveltség alapját, a nemzeti kánont biztosítják. Ebben az elgondolásban az van leírva, hogy a nemzeti alaptanterv a képességet, készséget, fejlesztendő követelményeket határozza meg, és majd lesznek akkreditált, szakmailag elfogadott valamilyen kerettantervek és programok. Ebből az következik, hogy lesz olyan akkreditált kerettanterv, amiben benne van a Bánk bán vagy Az ember tragédiája, vagy éppen Galilei, vagy éppen a Himalája, és lesz olyan, amelyikben nem. Nem tudom elfogadni, illetve senki nem tudott arról meggyőzni, miért sérti ez a gyermekek érdekeit, vagy kinek az érdekeit sérti, ha egy ország oktatásirányítása mégis csak azt mondja, hogy magas jogszabályi szinten megmondjuk, mi az, amit minden magyarországi gyerek tanuljon már meg, ha már ebbe az országba született, vagy ide vezérelte a sorsa.

Ez a legsúlyosabb koncepcionális ellenvetésem, azzal együtt is, hogy helyeslem a NAT-nak a kompetenciák hangsúlyozására irányuló törekvését, de ezt nem tudom elfogadni anélkül, hogy alapvető ismereteket ne fogalmazzon meg, mert nem lesz más dokumentum, ami a tanterv-, kerettanterv- vagy programkészítőknek megmondja, hogy egy magyar gyerek Az ember tragédiáját ismerje meg, vagy Shakespeare-t, vagy éppen Mozartot - nemcsak a magyar, hanem az egyetemes kultúra mindenki számára elfogadható értékeire gondolok itt.

A következő ilyen, hogy az időre semmiféle utalás nincs benne. Barátkoztunk már azzal annak idején, hogy a korábbi NAT százalékos ajánlásokat fogalmazott meg az idő tekintetében, aztán azt a helyi tantervek úgy-ahogy megoldották, de szerintem csak a kerettanterv tette ezt a dolgot helyre. Azáltal, hogy most még csak utalásokat sem tesz... *(Dr. Trencsényi László közbeszólására.)* Jó, hát ebben nem azonos a véleményünk, Lacikám... *(Dr. Trencsényi László: Csak a reggeli cinizmusom - nem rád vonatkozott.)* Nekem mindig is ez volt a véleményem, és megtartom.

Valamiféle ajánlás kellene, nehogy megint az történjék, hogy - engedve a szülői igényeknek, annak a nagy nyomásnak, amit például az idegen nyelv és az informatika tanulásának irányában megmutatkozik - olyan helyi tantervek szülessenek megint, ahol az anyanyelv, a művészet és éppen a társadalomismeret lesz a kárvallottja a különböző divatoknak. *(Horn György: Van kimeneti kontroll is: az érettségi!)* Az csak a tizenkettedik év végén van, és te is tudod, hogy nem mindenki érettségizik, és akkor már visszamenőleg nem lehet korrigálni a folyamatokat. Az oktatás egy ilyen sajátos helyzet, nem úgy, mint az iparban, ahol visszadobhatod a selejtet, és ismét felhasználhatod. Az oktatásban ezt nem lehet megcsinálni. Nekem ez a véleményem, én ezt fenntartom, ha megengeditek.

Végül a cellákkal kapcsolatban ugyanaz a véleményem, mint Nagy Józsefnek. Én is kipreparáltam itt néhány dolgot, de nem akarom felolvasni mindet. A magyar nyelv és irodalomnál karikáztam be egy-két olyan szöveget, ami annyira semmitmondó és annyira nem igazít el, hogy én is erre gondoltam, hogy minden áron arra törekedtek az alkotók, hogy valamit beírjanak. Ezt ki is lehetne akár parodizálni, ha rosszindulatúak akarunk lenni, de semmiképpen nem érzem, hogy ez segít egy tantervalkotásban.

Ha elegendő júliusban megírni a véleményünket, vállalom, hogy részletesebben leírom, itt most mellőzném a példák felhozatalát.

Nem tudom, ide tartozik-e, de a definíciókhoz is szeretnék két tekintetben hozzászólni. Az egyik az általános műveltség definíciója. Ajánlanám a figyelmetekbe, Laci, azt a megközelítést, amit Prohászka Lajos ír: ő inkább az alpműveltséget hangoztatja, az általános műveltséget egy magasabb kategóriába teszi. Nekem ez szakmailag elfogadható.

A tantervi tananyagtartalmat is eléggé hiányosnak tartom, de nem kívánok részleteibe belemenni.

Egy kicsit olyan nyers fogalmazványnak érzem ezeket a definíciós dolgokat. Miután vitaanyag, kérdezem, hogy erre sort kerítünk-e, vagy milyen módon lesz ez tisztázva. Itt kaptam meg - nem tudom, kiküldték-e, vagy csak most osztottátok ki -, most futottam át, és ez a kettő szemet szúrta, hogy hiányérzetem van. Lehet, hogy a többivel kapcsolatban is volnának észrevételeim.

Sokan nem törődnek ezzel, mégis nagyon fontos lenne az általános szakmai műveltség fejlesztése szempontjából is, hogy végre azonos fogalmak alatt azonos dolgokat értsünk. Ezt fel lehetne használni utána a pedagógusképzésben, tanártovábbképzésben. Én sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítok ennek az anyagnak, mintsem hogy nagyvonalúan átmenjünk fölötte. Ha szükséges, szívesen meg is teszem a továbbiakban valamilyen formában a javaslataimat.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Én akkor itt most közbeszólok. Azt javaslom, hogy az OKNT szeptemberi ülésére kerüljön be önálló napirendi pontként ez a bizonyos fogalommagyarázat, és mi addig adjunk írásbeli korrekciós javaslatokat, kiegészítéseket ehhez. Most nyilván nem tudjuk megvitatni, nemcsak azért, mert későn kaptuk meg, hanem mert ezek mögött nagy ablakok nyílnak nagy terekre... *(Nagy József: Kinek küldjük?)* Kérem, hogy ezeket a javaslatokat Vass Vilmosnak kellene küldeni a Báthory utca 10. címre, Vilmos pedig gondoskodik arról, hogy Zsuzsán keresztül mind a hozzászólások, mind pedig esetleg a szövegen ennek alapján véghez vitt korrekciók tudomásunkra jussanak - és nem az utolsó pillanatban, ezt szeretném mondani. Nem tudom, a szeptemberi ülésünk hányadikára esik, mikor van az a második csütörtök... *(Közbeszólások: Tizenegyedikén!)* Akkor szeptember első napjaiban meg kell kapnunk. *(Nagy József: Küldjük el Zsuzsának is!)* Küldjük el! E-mailen mindkét helyre el lehet küldeni.

VASS VILMOS: Szeretnék egy e-mail címet mondani, mert nem biztos, hogy mindenki a postai utat használja majd. Ez a cím: vilmos.vass@okszi.hu - és természetesen Trencsényi László azonnal megkapja a beérkezett javaslatokat. Köszönöm.

ELNÖK: Mindenki megkapja a jegyzőkönyvet, és abban pontosan benne lesz. Következik Dobos Krisztina.

DR. DOBOS KRISZTINA: Én egy pár problémát szeretnék fölvetni.

Abban reménykedtem, hogy Vekerdy Tamás után fogok megszólalni, mert ő mindig elmondja, hogy nagyon hosszú a tanterv, és sokkal rövidebbet kellene írni a NAT helyett. Én is arra gondoltam, hogy ez egy valódi magtanterv - legutoljára a gyökértantervet hallottam -, ezért elhoztam a norvégot, ami negyven oldal zusammen: az általános, a középiskola és a

felnőttoktatás. Én sokkal rövidebbet vártam. Az izraelit nem találtam meg, de emlékeim szerint harmincvalahány oldal, de meg fogom azt is keresni (*Vass Vilmos: Az új-zélandi huszonnyolc!*)

Én úgy érzem, hogy ami eredetileg szerepelt egy magtantervként, ez nem az. De ez csak megjegyzés.

A másik, hogy megpróbáltam értelmezni az értelmezés szerint, és odáig eljutottam, mi az alaptanterv - rendben van. A követelményekre utal, a követelményeknél pedig az szerepel, hogy „A közoktatást kiszolgáltató intézménnyel szemben... a tanulói jogviszonyt létesített tanulóknak ki kell szolgáltatni...“. Azt gondolom, hogy ez sajtóhiba. Ez a kiszolgáltatottság nagyon szíven ütött, kérem szépen, hogy ne tegyék ezt. (*Közbeszólás: Egyébként ez így van.*)

A következő problémámra Hoffmann Rózsa már utalt, és csak egyetlenegy mozzanata érdekel. Lehet, hogy nem jól értelmezem, de ma is úgy értettem, meg ezt megelőzően is, hogy van a NAT, vannak a kerettantervek, amelyek bővülnek programcsomaggá, és bővülnek azzal, hogy hozzájuk taneszközöket, tankönyvet, metódikát, egyebet adunk – régen pedagógiai rendszernek hívtuk, most programcsomagnak –, és van egy harmadik szint, amit helyi tantervnek nevezünk. Ezt lehet úgy mondani, hogy kétpólusú és háromszintű, vagy hárompólusú és kétszintű, mindegy, a lényeg az, hogy három szintről van szó. De az itteni dolgozatban az szerepel az 1. oldalon, hogy a helyi tanterv kidolgozása szakmai akkreditációt szerzett kerettantervek, tantervek átvételével, vagy pedig szakmai értékelést nyert tantervek létrehozásával történhet. Bennem egy kisördög elkezdett munkálni, hogy van egyszer egy akkreditált kerettanterv, amit át lehet venni, van egy szakmai értékelést elnyert tanterv, amit szintén át lehet venni, de közben van lyuk, mert vannak olyan tantervek, amelyeket át lehet venni – csak. Ezeket nem tudom, miért lehet átvenni. Azt gondolom, a minőséget valami garanciába kellene vinni.

A harmadik problémám pedig részletekkel kapcsolatos. Az én véleményem szerint ez borzasztó egyenetlen. Nagy József professzor úr már említette, ezért nem akarom megismételni, hogy mi van a nyelvénél, a matematikánál és a testnevelésnél. Utóbbinál egy egészen másfajta gondolkodásmód jelenik meg. Én nyilván a matematikát olvastam el, és meg kell mondanom, hogy igen sok érdekes dolgot fogok megtanulni, ha meg fogom érteni, ami szerepel benne. Például vannak olyan jelek, amelyeket meg kell tanulni az általános iskolában, amelyeket soha életemben nem láttam, nem használtam, bár két matematikai diplomám van. Mi ez a vessző és alatta egy vonal? Ilyet életemben nem láttam. Meg fogom tanulni, nincs vele probléma. (*Közbeszólás: Sajtóhiba.*) Lehet, hogy csak sajtóhiba, de a kettős keresztet sem szoktuk használni, legfeljebb énekórán. (*Közbeszólásra:*) Nem baj, az előző NAT szerint is megbuktam volna, mivel hátraszaltó a felemáskorlátón című mozzanatot akkor sem tudtam megcsinálni. Még soha nem voltam felemáskorlátón – a jó isten bocsássa meg nekem –, de azért túléltem. (*Zaj.*) De ez a legkisebb bajom.

A legnagyobb bajom az, hogy azt gondolom, akármelyik tantárgynál ki tudunk olyasmit bököni, ami rendkívül sokféle módon értelmezhető. Nem értem a logikáját annak, hogy a matematika területén ismeretredezés, önismeret és egy csomó minden szerepel, és amikor átlapozok a testneveléshez, az pedig kerekperec azt mondja, hogy vágtafutások, úszás ilyen módon, olyan módon, tehát konkrét követelmények jelennek meg benne. Ha a kettőt egybevetem, ezek egészen másfajta gondolkodásmódot jelentenek. Most nem mernék állást foglalni, hogy melyik a jobb, vagy melyiket kellene megtartani, de mielőtt vitára bocsátanám, mindenképpen egyféle gondolkodásmódot szeretnék ebben látni vagy érvényesíteni.

A harmadik pedig, hogy számtalan olyan dolog szerepel ebben, ami nincs végiggondolva. Az előbb beszélgettünk arról, hogy a 7. osztályban a globális problémák vannak. Fel fogom olvasni a kedves kollegáknak, ha megtalálom. Azt mondja a 7-8. osztállyal: „Tájékozottság regionális és globális kérdésekben. A természeti tényezők földrajzi összefüggéseinek és hatásainak felismerése a Kárpát-medence népeinek elhelyezkedésében, hagyományjaiban, településeiben, gazdasági életében.” (*Mészáros Gáboré: A pécsi egyetlen lehet ebből vizsgázni.*) Hetedik-nyolcadik osztályban miért kellene ezek, amikor ők még legalább három-négy évig fognak tanulni az iskolában? De matematikából is tudok olyat

mondani, hogy hétköznapi kommunikáció, kisebb-nagyobb, szinusz-tangens és így tovább. A hétköznapi kommunikációban a legritkábban szokott az ember szinuszolni meg tangenselni. (*Derültség.*) De egye kutya, belefér, csak azt gondolom, az ember ha egy kicsit komolyan veszi, akkor nagyon jókat tud rajta mosolyogni.

Úgy érzékelem, megint belementek a szerkesztők abba a dologba, hogy az egyes tantárgyak, területek önjáróvá váltak. Holott arról volt szó, hogy ha érdemes újrazvizsgálni a nemzeti alaptantervet – és én magam is számtalanszor elmondtam, hogy szeretném tudni, mi volt jó és mi volt rossz benne, tehát, hogy miért kell újból megcsinálni –, akkor egyetlenegy dologban lenne értelme: ha azt mondanánk, hogy ez végre nem a tantárgyi lobbik önjárósága, hanem egyben látjuk az egészet. Tehát azok, akik készítik, szerkesztik a megrendelőknek, a felhasználóknak, úgy készítsék, hogy a gyerek számára nyújtandó tudásanyag valahogy egyben megjelenjen benne. Ebben nem így jelenik meg.

Én személyesen azt javaslom, hogy mielőtt vitára kerülne, érdemes lenne ezt egy csoportnak megnézni, újból végiggondolva egyfajta struktúrában. Az már csak hab a tortán, hogy az egyik így jeleníti meg, a másik úgy jeleníti meg, tehát táblázatos formában vagy grafikában, vagy sötétítjük, világosítjuk. Nem ez a lényege. Az is, ha úgy tetszik, egy kicsit a gondatlanságra mutat, hogy nem tudjuk egyforma formában megjeleníteni. De ez a kisebbik baj. Sokkal inkább baj, hogy a gondolatisága egészen másfajta. Ezt a gondolatisági egységet nagyon hiányolom, és nagyon szeretném, ha átszerkesztenék és végiggondolnák. Érdemes lenne egy új szemnek, aki a részletekben nincs benne, végiggondolni, hogy tényleg szabad-e olyan dolgokat benne hagyni, mint amiből az előbb egyet-kettőt bemutattam - de biztos, hogy mindenki tud legalább hármát-négyet mutatni -, ami hiteltelenné teszi a munka többi részét is. Úgyhogy én átdolgoztatnám, mielőtt vitára bocsátanám.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A sorrend: Liskó Ilona, Szenes György, Loránd Ferenc, Vekerdy Tamás, Kelemen Elemér, Brezsnysánszky László, Vágó Irén. Mindenkinek jut három perc.

LISKÓ ILONA: Igyekszem nagyon röviden megfogalmazni, amit mondani akarok. Annál is inkább, mert nem vagyok egy tantervi szakértő, de valahogy mégis az az érzésem, hogy rendkívül jelentős dolog ez a 2-es számú NAT. Nemcsak azért, mert ahogy belenéztem, valóban sikerült egy készség- és kompetenciafejlesztési célú koncepciót felvázolni ebben, hanem azért is, mert az az érzésem, hogy miközben ez elkészült, ennek a nagyszerű szakmai társaságnak sikerült a tartalmi szabályozásnak egy új változatát is kidolgoznia. Ennek rendkívül nagy az oktatáspolitikai jelentősége, mert abban lehet reménykedni, hogy véget vet annak a vitának, hogy most kétszintű vagy háromszintű szabályozásról van-e szó, és ha három év múlva netán egy következő kormány jön, akkor az talán nem fogja megszüntetni az előzőt csak azért, mert azt gondolja, hogy a szabályozás ne kétszintű, hanem háromszintű legyen. Azt gondolom, hogy ilyen értelemben, tehát oktatáspolitikai szempontból itt sikerült egy konszenzusos tartalmi szabályozási modellt létrehozni. Éppen ezért ebben a vitában, aminek elébe nézünk, sokkal nagyobb jelentőségüként kellene exponálni az új szabályozási modell minőségét, és ehhez ez a bevezető első oldal, ami végül is erről szól, sem nem elég világos, sem nem elég precíz és pontos.

Erről már előttem is szóltak. Én azt gondolom, hogy e helyett az első oldal helyett kellene írni legalább három jó oldalt arról, hogy mi ennek az újfajta tartalmi szabályozási koncepciónak a lényege, hogy mindenki megértse, miről is vitatkozik itt valójában. Mert itt arról van szó, ugye, hogy egyrészt ez a dokumentum, amit a kezében tart, oktatási-képzési célokat fogalmaz meg, a tartalmakat az akkreditált kerettantervek fogják megfogalmazni, a kimeneti követelményeket pedig részben a már meglévő, kidolgozott érettségi követelmények, részben a 10. osztályt lezáró alapvizsga-követelmények fogják meghatározni. Ezek alapján, mindezek felhasználásával készíthető el majdan a helyi tanterv. Szerintem ezt egészen világossá kellene tenni ebben a bevezetőben, mert aki ezt elolvassa, aki erről pedagógusként meg értelmiségiként

vitatkozni fog, egyértelműen kell látnia, hogy itt egy másfajta tartalmi szabályozási rendszerről van szó, mint amiben eddig gondolkoztak és gondolkoztunk. Mert eddig mi volt? Volt a '96-os kétszintű szabályozási koncepció, utána volt a következő kormányának a kerettanterves szabályozási koncepciója - és a kettő köszönő viszonyban sem volt egymással. Ennek ezt a lényegét, hogy konszenzust teremt, le kellene írni.

Ugyanakkor, amikor ezt valaki leírja három oldalon, egyszerűen, szépen, világosan és vitára alkalmasan, az rögtön bele fog botlani abba a rendkívül nehéz helyzetbe, amiben most a magyar oktatási rendszer - éppen ebből adódóan - van. Mert mi van most? Vannak a NAT-tal nem kompatibilis - valószínű, hogy ezzel a NAT-tal nem kompatibilis - kerettantervek, amelyeket ha elkezd majd az akkreditációs bizottság megnézni, ki fog derülni, hogy száz sebből véreznek, mert ehhez igazából azok nem illeszkednek. Egy hatalmas nagy probléma tehát, hogy van egy NAT és van egy kerettantervi rendszer, amelyek nincsenek köszönő viszonyban egymással.

Van egy kimeneti követelmény az érettségire, egy kompetencia alapú érettségire meghatározva - 2008-ra, hogyha jól tudom -, miközben ennek a NAT-nak a bevezetését az előbb valaki kiszámolta, hogy mikor lesz. *(Horn György: Bocsnát: pont 2008-ban kezdenek azok, akiknek úgy kell érettségizni.)* 2008-ra érettségi követelmények vannak, amik ezzel lennének kompatibilisek - és hol lesznek akkor még azok a gyerekek, akik erről tanulnak! *(Dr. Szenes György: 2016-ban fognak érettségizni.)* Hagyjuk a számokat!

Azt gondolom, időben végig kellene gondolni pontosan a dolgokat, hogy mi mikor és hogyan fog érvénybe lépni. Az egy dolog, hogy azt mondjuk, 2004-ben induljanak el első osztályok e szerint - de hol lesznek akkor a többi eszközök és a többi szabályozó dolgok bevezetésével, hol lesz az oktatási kormányzat? Ez a kérdés! Annál is inkább, mert most még az a bizonyos kimeneti szabályozás is csak fél lábon áll, mert az egyik kimeneti szabályozó, az érettségi megvan, de a tízes, az alapvizsga nincs meg.

Azt gondolom tehát, hogy miközben született egy nagyszerű szellemi termék, azzal együtt, hogy nem csak az a tartalom, ami benne van, hanem hogy megreformálta és megoldást talált a tartalmi szabályozásra, aközben ennek az elképzelésnek és a valóságnak, ami ma a magyar oktatási rendszerben van, rendkívül nagy disszonanciája van, és nem tudom, hogy ezt hogy lehet majd a valóságban kezelni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Szenes György!

DR. SZENES GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Egyre könnyebb helyzetben van, aki most szól, legalábbis én könnyű helyzetben vagyok, mert sok dologra már nem kell reflektálni. Hallottunk tényleg nagyon magas színvonalú tantervelméleti fejtegetést is. Én egy kicsit abban az irányban szólnék hozzá, hogy ezt hogyan lehet aprópénzre váltani, hogyan lesz ebből olyan dokumentum, ami alapján programok, kerettantervek - mindegy, mik - készülnek, és ebből majd az iskolák számára hogyan lesz helyi tanterv.

Az első nagyon fontos, azt hiszem, mindannyiunk számára leszögezhető dolog, hogy elindult ez a fejlesztés egy olyan irányba, ami kívánatos. Még nincs készen, az anyag még - ahogy többen is mondták - egyenetlen, de egy nagyon jó irányba indult el. Nagyon rossz lenne, hogyha abba az időcsapdába esne a rengeteg kiváló szakember, aki ezt készíti, hogy valamilyen - nem tudom, milyen - kényszer miatt végig kell hajtani, és marad egyenetlen, esetleg sok szempontból szakmailag is támadható. Ezért én azt szeretném javasolni, hogy próbáljuk elérni, hogy szeptemberre ne készüljön el ez a véglegesnek vélt anyag, mert azt hiszem, hogy egy érdemi szakmai vita nyáron nem folytatható le. A legjobb szándékkal sem építhetők be azok a javaslatok, amelyek egy társadalmi, szakmai szervezetekkel folytatott vita alapján előkerülnek. Nem volt idő arra, és senki nem fog vállalkozni rá, hogy műveltségi területenként végigmenjen, de számos olyan dolog vetődött már föl, aminek nem lenne szabad benne maradni. Ez nem egyszerűen szerkesztési, hanem sok esetben koncepcionális, még hozzá műveltségi területek

vagy tantárgyi lobbik között lévő koncepcionális kérdés, amit nem hiszem, hogy nyári szabadság idején tisztázni lehet.

Nagyon fontosnak tartanám azt, hogy - talán Dobos Krisztina utalt rá - egy olyan bevezetőt kellene írni, ami egyértelmű eligazítást ad azok számára, akik ebből majd programot, kerettanterveket készítenek. *(Közbeszólás: Liskó Ica mondta.)* Anélkül ez nem fog igazán szabályozó funkciót betölteni.

Valahol én is a mellett állnék, hogy az idővel kapcsolatos információt is mellékelni kellene, mert nem lesz ebből olyan tantervkészítési lehetőség, amiben konszenzus fog kialakulni.

Utolsó gondolatom ehhez: fontosnak tartanám, hogy ebben a bevezetőben benne legyenek azok a fejlesztési elképzelések is, amelyekben a nemzeti alaptanternv mint egy fontos szabályozó dokumentum, de nem az egyetlen szabályozó dokumentum szerepel.

Kívánok nagyon sikeres munkát, jó nyarat mindannyiútoknak, akik ezt készítik, de félek attól, hogy időcsapdába fog esni ez a bizottság, és kiteszük magunkat annak a támadásnak, hogy nem lehet bedolgozni egy nem létező, nem megvalósult szakmai eredményeit.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Egyetlen mondatot fogok csak mondani. Én úgy ítélem meg, hogy ami előttünk van, egy halmaz, rengeteg értékes részhalmazzal. Ebből egy koherens rendszert kell csinálni mind terminológia, mind szerkezet, mind struktúra, mind az ismétlődések, a szükségtelen ismétlődések kiiktatása szempontjából. Köszönöm.

Vekerdy Tamásé a szó, aki még engem is felül fog múlni rövidségben. *(Horn György: Nem biztos, de most már kénytelen lesz. - Derültség, közbeszólások.)*

DR. VEKERDY TAMÁS: Köszönet az előttem szólóknak, különösen Dobos Krisztinának, aki megint lenyűgözött. Én ilyen láttam már, de nem a norvégot - tehát mások is csinálnak ilyeneket. Most ebből az alkalomból meg is kértem - de ezt én egyszer már kérdeztem, és akkor eléggé kikaptam -, hogy törvényszerű-e, hogy egy magyar NAT csúnya legyen, nehezen olvasható legyen, egyáltalán olvashatatlan legyen egy olyan laikus számára, mint én vagyok. Én is úgy gondolom, hogy a NAT-2 sok értéket tartalmaz. Ezt sokan elmondták. Lacival értek egyet, nagyszerű, hogy fejlesztési feladat van benne, Jóskával nem értek egyet, és így tovább, nem mondom mind el.

Csak úgy fölvetem a kérdést: tényleg soha Magyarországon egy ilyen csinálni nem lehet, ami szebbnél szebb, kitűnő képekkel van illusztrálva, és úgy negyven oldal? *(Felmutatja a Core Curriculum című füzetet.)* Ha ilyen a Core Curriculum, akkor más már rögtön az iskola. Szerintem nem bír olyan buta, unalmas, korlátolt lenni, mint amilyen e pillanatban. Ez egy abszolút hagyomány, évtizedek óta. *(Dr. Dobos Krisztinához:)* Vissza fogom adni, de nem szívesen. *(Derültség. - Dr. Dobos Krisztina: Muszáj visszakérnem. - Vass Vilmos: Majd adok egy példányt, nekem van több.)* Évtizedek óta szenvedett, és azt hiszem, mindig szenved ezektől. Röviden azt akarom mondani, hogy ha ebből leválasztanánk ezt a taxatív felsorolást, ami a magyar tantervek örök átka, ami teljesen szükségtelen itt hátul - bár tudom, hogy van, aki még több taxatív felsorolást kérne -, akkor talán elmozdulhatna az egész egy tényleges alaptanternv irányába.

Itt szeretném elmondani azt a konkrétumot, amit megjelöltem mind a kettőben, hogy többször elmondja önmagában, hogy ő csak alapokat tartalmaz - az Eötvös Társaság még a szakaszhatárokrugalmas kezelésére is utalt, bár ezt nem találtam, de lehet, hogy itt is benne van -, lehetőséget ad az iskolafenntartók, a szülők, a tanulók értékeinek, érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére az adott körülmények, feltételek, lehetőségek figyelembe vételével, és a többi. Ezt elmondja. Nagyszerű. Ugyanakkor pontosan megmondja, hogy okos ember vagy iksz okos ember, hogy precízen mikor kell elkezdni az idegen nyelvet, precízen mikor kell elkezdni az informatikát, precízen megmondja, hogy elsőben alaki gyakorlatokat kell végezni testnevelésből. Miért? Van több pedagógiai rendszer a világon - nem

egy van, hanem tizenkettő –, és az egyik azt mondja, hogy korábban kell elkezdni, a másik azt mondja, hogy pedagógiai, fejlődés-lélektani okokból később kell elkezdni. Az egyik azt mondja, hogy egyáltalán nem kell alaki gyakorlatokat végezni, hanem harmadikig szabadon kell játszani, negyediktől lehet ortopédiai és pszichológiai okból egyaránt – addig nem – kötött gyakorlatokat is végezni. Ezek vitakérdések a szakmában. Itt a vitakérdések egyértelműen el vannak döntve. Ez felháborító, kibírhatatlan, ez a pedagógiai szabadság totális korlátozása - ezt állítom -, és ebben konzekvensen folytatja a magyar hagyományokat. Miért kellene ezt meghatározni iksz embernek? Azt meg lehet határozni természetesen, hogy bevonul az informatika, bevonul az idegen nyelv, ami nagyon fontos, de ebben a formában meghökkenítő, és valóban minden jó szándék ellenére érvényesülnek azok a gyerekelles tendenciák, amelyekből oly sok egyébként kiirtódott.

Nem akarok a részletekbe bocsátkozni, de például ha a testnevelés tud utalni arra, hogy egy örömteli foglalkozás kell - nem csak azért, mert jók vagyunk és szeretjük a gyerekeket -, akkor vajon egy anyanyelvi nevelés miért marad meg ebben a hihetetlen szárazságban, az egészét nyomva a nyelvtan felé, és nem is említi az élményközpontú anyanyelvi fejlesztés lehetőségét? Ennek következtében a gyerekeink ma sem beszélni, sem írni, sem olvasni nem tudnak, azért, mert ilyen nagyszerű nyelvtani alapokon képződnek. Abbahagyom – hosszabb voltam, mint Feri.

Tehát egyfelől ezt egy hatalmas lépésnek tekintem, másfelől úgy gondolom, hogy ez abszolút nincs kész, és el kellene egyszer indulni ebbe az irányba, ha egyetlen mód van rá. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kelemen Elemér következik, utána Brezsnay László, aztán Vágó Irén. *(Dr. Báthory Zoltán: Egy mondatot szeretnék mondani.)* Egy mondatot mond közben Báthory Zoltán.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Elnézést kérek, de amit norvég tantervnek titulálnak, az természetesen nem a norvég tanterv, mert a norvég tanterv legalább olyan vastag, mint a '95. évi NAT. Ez egy prospektus, ami a szülőknek, az iskolához nem nagyon értő embereknek egypár szép képet mutat be, és azt a látszatot kelti, hogy Norvégiában totális az a fajta szabadság vagy szabadosság, amiért Tamás többször szót emelt - egyébként nagyon helyesen. De ezt a norvég prospektust nem lehet követni. Csak ezt akartam mondani.

DR. VEKERDY TAMÁS: Bocsánat. A vastag tanterv után még van egy szint, amelyik a kerettantervek vagy programok szintje? Vagy pedig azok a vastagok, amiket mondasz, már a kerettantervek?

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Azok kerettantervek. Nem a helyi tanterv, hanem a köztes szint.

DR. VEKERDY TAMÁS: Az a vastag. De a nem vastag mégis csak ez. Ugyanílyeneket láttam más államokból is.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Ez nem a tanároknak és nem a tankönyvíróknak, hanem a szülőknek szól, és egyfajta propaganda- és marketingtevékenység. Lehetne ilyet csinálni, de félrevezető lenne. Mi is csinálhatnánk. *(Nagy zaj.)*

ELNÖK: Ez az összehasonlító pedagógiai tanterv.

DR. VEKERDY TAMÁS: Ilyen tantervet láttam Nyugaton.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Ez nem tanterv, hanem a tanterv marketingje. Ez nagyon régi. '95-ben, amikor a NAT készült, ez már közkézen forgott.

ELNÖK: Nem lehetne, hogy abba hagyjuk az összehasonlító tantervelemzést, vagy a tantervírás? Ne ezzel foglalkozzunk.

Kelemen Elemér!

DR. KELEMEN ELEMÉR: Kedves Kollegák! Nem is költőinek szánt kérdéssel kezdem: 2004. szeptember 1-je vajon miféle kőbe van vésve? Összetörhető-e ez a kő, avagy szétrobbantható netán? Miért? Azokhoz a felszólalókhöz szeretnék csatlakozni – nemcsak ma, hanem korábbi fórumokon is többször elhangzott ez –, akik az időcsapdát emlegették. Hallatlanul izgalmas dolog a magyar tantervelmélet és a hazai iskolafejlesztés közös és szép reményű gyermekének biztató fejlődését folyamatosan figyelemmel kísérni. Ez alatt a többhónapos vita alatt sokat változott a javára, gyengültek a gyengéi, erősödtek az erősségei. Bár Tamásnak igaza van abban, hogy például az Eötvös-koncepció rugalmasságszemlélete mintha elveszett volna kézen-közön a későbbi fejlesztési változatokban. Magyarán személyes bűnrészességem okán is – hiszen talán tudod, hogy volt valami közöm ennek az egész NAT-akciónak az évtizedekkel ezelőtti elindításához – félttem ezt a szépen alakuló és biztatóan fejlődő embriót. Több időt kellene hagyni magának a NAT-valahánynak a kiérlelésére is, terminológiai szempontból. Rengeteg izgalmas szakmai felvetés hangzott el, élmény volt hallgatni Nagy Jóska felszólalását, Gyuriét, Trencsényi Laciét és másokét, sokat tanulhattunk belőle. *(Az elnök felé fordulva:)* Feri, te foglaltad össze, hogy mi lenne itt a teendő: egy koherens, az új műfajnak megfelelő – mert változott a műfaj is az idők során – dokumentum kialakítása.

De még nagyobb problémának érzem – és valójában a szorongásaim itt kezdődnek – ennek az eladását a szakmai és a nem szakmai közvélemény számára. Illúzióim nincsenek, hogy a politikai közvéleményt is meg lehet nyerni ennek, de a pedagógustársadalom, a szülők, a széles közvélemény megnyeréséhez igenis idő kellene.

Higgadt, nyugodt, érvelő és offenzív, értelmező kommunikációval előkészíteni értelmes társadalmi vitát.

Érintették sokan - csak ismétlésképpen mondom - a közbülső, a második szint teljes problematikáját, a programokat, a programkínálatot. Hol van ennek az intézményi háttere? Ez nem fog így megszületni, egyik napról a másikra.

Sokszor esett szó - összefoglalásként mondom - az alpműveltségi vizsga koncepciójáról és tartalmáról, a hektikusan változó érettségi koncepciónak egy végleges, a NAT-hoz simuló változatáról, nem beszélve a pedagógustársadalom felkészítéséről, nemcsak műfaji, hanem szemléleti változáson is átmenő NAT adaptációjának bármilyen eszközökkel segített helyi tantervvé alakításáról, a pedagógusképzés ráhangolásáról - ezek közhelyek. Talán Krisztina szövege a pedagógiai kultúra megújításának szükségességéről, az új NAT-hoz szükséges eszközrendszer megalapozott végiggondolásáról és a feltételrendszer megteremtéséről.

Magyarán - és ez a mondandóm lényege - azt javaslom, hogy az Országos Köznevelési Tanács ebben a NAT-kérdésben legyen makacs a tekintetben, hogy ez az új dokumentum méltó módon kerülhessen a szakmai közvélemény és a szélesebb közvélemény elé, és ne kockáztassuk gyorsított eljárással, értelmetlenül. Ne jusson arra a sorsra, mint megannyi más közelmúltbeli erőfeszítés. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Ki volt a következő? Brezsnjányszky, Vágó Irén. Csak egy dolgot szeretnék jelezni: ez a kétórás befejezés nem volt kőbe vésve, csak van néhány dolog, amire még ki kell térnünk. Nem gondolom, hogy bárkitől megvonnám a szót, csak akkor kalkuláljunk azzal, hogy egynéhány perccel vagy negyed órával tovább fog tartani az együttlétünk. Még Horn György kért szót, a határidő dolgában pedig én is fogok még egyszer szót kérni.

Brezsnjányszky László!

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Elnök úr, ígérem, hogy igen rövid leszek, mivel tulajdonképpen csatlakozni szeretnék azokhoz, akik azt hangsúlyozzák, hogy egy új NAT-konstrukció igen jelentős dolog, ebben sok fontos lépés megtörtént, de talán éppen Kelemen Elemér mondta ki, hogy kockázatai vannak a dolognak.

Én azt gondolom, a NAT ahhoz a tantervi műfajhoz tartozik, ahol a legfokozottabb kockázat van. Lehet egy helyi tantervet többé-kevésbé jól megcsinálni, annak is nagy kockázata van, de mégis csak lokális kockázata. Egy új alapú új NAT-nak igen nagy a kockázata, hogy hogyan sikerüljön. Vagy azért, mert könnyen süllyesztőbe kerül, a közvélemény túllép rajta, vagy azért, mert esetleg nem fogja jól szolgálni azt, amit szeretne.

Én is azokhoz csatlakoznék, akik azt mondták -többen -, hogy a sürgetést, a Vilmos által említett, egészen fenyegető határidők felhőit próbáljuk elfelejteni, és próbáljon meg ez a nagyon ambiciózus csoport ennél jobbat csinálni. A koherencia hiánya nagyon sokféle módon megfogalmazódott az előzőekben, én csak egyet teszek hozzá. Ha szövegszerűen megnézzük azokat az akár kutricába foglalt, akár különálló kijelentéseket, amelyek tulajdonképpen így-úgy követelményeket vagy célokat tartalmaznak, ezeknek a címzettjei nem mindig konzekvensek. Akár csak ebből az egy szempontból is lehetne azt javasolni, hogy ezt nagyon is szükséges lenne áttekinteni, és nem kellene zavarba hozni azokat, akik szeretnék ezt előbb-utóbb hasznosítani.

A vita sokkal gazdaságosabb lehet - lehet, hogy még időt is lehet vele nyerni -, ha az itt sokrétűen említett problémákat, amelyeket szakértői szinten lehet kezelni, úgy kezeljük és nem tömegvitával. Mert ha hárman azt mondják rá, hogy ez jó, négyen azt mondják, hogy ez rossz, akkor mit lehet vele kezdeni? Ezt szakértőknek kell korrigálni, és egy korrigált változatot kell a legitimációs eljárás értelmében a szélesebb közvélemény elé vinni. Én ezt szeretném javasolni. Abban nem hiszek, hogy itt konszenzus lenne ebben az ügyben, de legalábbis egy nagyon jól kibontakozó kompromisszum megfogalmazása megtörtént, a koncepciójában, és ezt nem kellene apró részletekkel, annak a sokrétű és indokolatlan, túl korai vitájával kockáztatni. Azokat támogatom, azok véleményéhez csatlakozom tehát, akik azt mondják, hogy nagy jelentőségű dolog, nagy jelentőségű munkálatok történtek eddig, de ne veszítsük el ezeket az értékeket azzal, hogy hirtelen le akarjuk zárni valami más racionalitás miatt.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Vágó Irén!

DR. VÁGÓ IRÉN: Én is próbálok rövid lenni.

Nagyon fontosnak érzem, hogy kirajzolódni látszik egy hosszú távú, használható tartalmi szabályozási rendszer, amiről Vili is említést tett az elején, hogy egy stratégia is fog készülni, átgondolják az anyag törvényi elemeit. Azért tartom ezt nagyon fontosnak, mert hihetetlenül nagy károkat okozott, hogy a NAT és a kerettanterv - tehát az eredeti NAT és az eredeti kerettanterv - folyamatosan egymás riválisai voltak. Gyakorlatilag nem sikerült munkamegosztást találni a kettő között. Én mindig úgy mondom, hogy tulajdonképpen ezért sikerült az új meg új kormányzatoknak mindig megőrizve megszüntetni az előző szabályozást - merthogy megőrizték a NAT-ot is, de gyakorlatilag megszüntették a hatását, és mint tudjuk, a mostani kormányzat meg felemás módon megszüntette a kerettanterveket, de időnként azért hivatkozunk rájuk, amikor óraszám-ügyben vagy valami egyéb ügyben szükséges. Erre lehetne, erre a rossz játszmára talán pontot tenni most, ezzel a dologgal.

Azt gondolom, ez az a rész, amit előre kellene venni a szakmai párbeszédben is. Nem NAT-2-t készíteni, és valamikor ennek majd lesz része, hogy a tantervi szabályozásról beszélünk, hanem preventív módon kellene kommunikálni már erről a rendszerről. Azért kellene ezt a rendszert nagyon világosan megfogalmazni, leírni. Nem tudom pontosan, hogy melyik értelemben melyik NAT-ról beszélünk, amikor a szövegben az van, a kerettanterv alatt azt értjük-e, ami most kerettanterv vagy ami majd lesz. Ezeket kellene egy kicsit úgymond kifejnyezni.

A másik téma, amihez szerettem volna hozzászólni, hogy nagy lépéseket és bátor lépéseket tett meg ez az anyag. Azt gondolom, lehetne a rugalmasság irányába és az úgynevezett önjáróvá váló tantárgyi megközelítésekkel szemben még további lépéseket tenni. Ilyen önjárónak látom a Földünk és környezetünk (*Közbeszólás: Én is!*) önálló műveltségterületként való megjelenítését. Rögtön annyi oldal lett már, mint az összes egész, végre tantárgyatlanított természetismeret, és ennek az ideológiája pedig az, hogy ez a műveltségterület hozza össze a természet- meg a társadalomtudományt, merthogy ez egy integráló. Ezzel felmentjük a természettudományban a biológiát azáltal, hogy nyilván a biológia, genetika és minden egyéb nagyon is markáns társadalmi vonatkozásaitól ott el lehet tekinteni, mert az nem ez. Ugyancsak a modernizációról van szó: én még mindig, ebben a stádiumban is megfontolandónak tartanám az informatikának külön műveltségterületként való szerepeltetését. Nagy visszalépések vannak mindenütt az informatika önálló tantárgyként, önálló műveltségterületként való megjelenítésében: bizonyos részben eszköz jellegű dolog lett, ami belement az életvitel-gyakorlati ismeretekbe. Ez a kettő, amiben számomra leginkább látszik az önjáróvá válás és a régi, rossz tantárgyi reflexek visszajövele.

ELNÖK: Én is köszönöm. Horn György!

HORN GYÖRGY: A második időkéresem elején elmondom a szabályozással, a bevezetéssel, az implementációval kapcsolatos véleményemet. Nagyon sokszor előkerült közben ez az időcsapda dolog. Ezzel kapcsolatban szeretnék eltérő véleményt megjeleníteni. Nevezetesen azt, hogy úgy látom, minden szakmai csoport – az OKNT-t is ekként definiálom – folyamatosan igényt tart saját magának egyfajta véglegesített legitimációs helyzetbe hozására. Ilyenek egyébként az egyes szaktárgyi lobbyk is a különböző helyzetekben. Jó lenne tudomásul venni, hogy 16 év múlva – vagy nem tudom, mit mondatok, kiszámoltatok, valahány év múlva – történik a meghatározott korcsoportokra, meghatározott feladatokra való lebontása ennek a dolognak, amit NAT-nak hívunk. Ez folyamatosan alakul. Az informatikánál például halvány fogalmunk nincs, hogy hogy lesz. Mit tudtam én 13 évvel ezelőtt arról, ami ma 1-4.-re van beírva ide a gyerekeknek? Tehát a jogi aktust, tehát azt a státuszt, az eljárásmódot és ennek a tartalmi kialakítási módját, illetve ennek a véglegesítését próbáljuk meg különválasztani. Azért fontos – és az érettségienél is ezt az álláspontot képviseltem –, hogy ez 2004. szeptember 1-jétől jogilag definiálva induljon el, mert ezáltal a pálya maga kijelöltetik.

Elfogadom, hogy ebben lesznek, lehetnek – és bizonyára így is van – jelentős egyenetlenségek, jelentős problémák. Rózsa úgy fogalmazott, hogy ha rosszindulatúak lennének, lesznek ilyen nagyon látványos ostobaságok, amelyek miatt ezek a nagy tekintélyű szerzők, akik benne vannak, vagy akár mi – én is nevesítve vagyok – lesütött szemmel leszünk kénytelenek járni, merthogy hülyeségek is belekerülnek fogalmazási, módszertani és tartalmi ügyekben. De kérem tisztelettel, vegyük tudomásul, hogy ez a szakmai alku, ez a folyamat megint olyan állapotban van – lehet, hogy Brezsnjanszky úrnak van igaza van abban, hogy ez egy kompromisszum, vagy Icának van igaza van abban, hogy ez egy konszenzus, ezt most nem tudom –, hogy született egy alku, amely alkut végig kell csinálni. Ezt el kell kezdeni.

Higgyétek el – ezt most azoknak mondom, akik el akarják halasztani –, hogy nem változik 2005-ig érdemben semmi. Ezt a vitát sok helyen lebonyolítottuk már. Azt a példát mondtam rá éppen két nappal ezelőtt, hogy ha azt feltételezzük, hogy most létrejön gyorsan egy intézet, mely tantárgyi programokat, tanterveket készít, és egy évvel későbbre elhalasztjuk az egészet, akkor 2005. szeptember 1-jén lehet – nem biztos, de lehet –, hogy több kerettanterv lesz a piacon, de egyrészt nem fog változni az iskolák fogadókészsége egy jottányit sem, ha az érdekeltsége nem változik.

Másrészt – ami ennél fontosabb – sokkal nagyobb a valószínűsége annak, hogy ez a szervezet az első egy évében önmagával lesz elfoglalva, és fog csinálni magának saját hierarchiát, beosztást, projektet, ésszerűen. De ez már nem 2005 lesz, hanem 2006. És a 2006 sem 2006 lesz, mert szakmai vitáink lesznek arról, amiről egyébként már tavaly decemberben

konszenzusra jutottunk, de most újra előkerült ennek kapcsán. Tehát legyünk abban következetesek, hogy akár részletekbe menően is adjunk esélyt magunknak, a különböző szakmai szervezeteknek és a nagynyilvánosságnak.

Azért mondtam az elején, hogy mondjuk meg előre, hogy mi az, amiben akar változtatni a kormányzat, tehát amit vitaanyagként kezel, és mi az, amit nem. Indítsuk ezt el 2004. szeptember 1-jén, mert el lehet. Ha időcsapda alatt azt értjük csak, hogy nincs elég tanterv például, akkor ne olyan határozatot hozzunk, hogy 2005, hanem azt, hogy a kormány erre ne 200 milliót költjön – mit tudom én, mennyit kell rá költeni –, hanem kétmilliárdot. Tényleg halvány fogalmam sincs, hogy mik a nagyságrendek.

Az a lényeg, hogy több erő kell, hatékonyabban egy adott időszakra koncentrálni, mert attól a dolog nem fog megváltozni, hogy odébb toljuk. Ez nekem abszolút biztos meggyőződés, és az érettségi ezt bizonyítja is. Lehet, hogy ostobaság a kétszintű érettségi, nem is akarok ebbe újra belemenni, de egy tény: ezzel párhuzamosan elindult erre a felkészülés, csinálják a tanárok, megváltozott egy csomó dolog, és közben elkészült egy másik fajta érettségi koncepció. Ha arra várunk, soha nem fog megindulni. Itt is ezt gondolom. Én mindenképpen amellet fogok szavazni, ha ilyen kérdés van, hogy halasszuk-e el, hogy ne halasszuk el.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Először Vekerdy Tamás jelentkezett, aztán Nagy József, Szabados Lajos, és közben Sipos úr is szót kért. Gyorsan!

DR. VEKERDY TAMÁS: Rövid leszek. Elolvastam a miniszter előszavát ehhez a Core Curriculumhoz, amelyet nagy társadalmi vitára bocsátottak. A sok változás és a különböző tantervek után, melyek keletkeztek Norvégiában, ebben foglalták össze a lényegét a dolognak, ami mindegyikben közös, és utána a parlament elfogadván ezt, törvényerőre emelte. Tehát ez az alaptanterv, a többiek pedig a tantervek, amelyeket használnak.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Nagy József!

NAGY JÓZSEF: Jómagam személy szerint gyökeresen más alaptantervet tudok elképzelni, ami a személyiségből, az emberből indul ki, ahhoz hasonló. De itt van egy anyag, elég sokat dolgoztak vele, és most egy teljesen másikat kezdeni szinte lehetetlen. Tehát föladom a saját meggyőződésemet olyan értelemben, hogy nem erőltetem, mert ennek akkor sosem lesz vége. Ezt kell olyanná alakítani – te mondtad, hogy ronda is, meg nehezen olvasható is –, amelyik szép is, olvasható is, amelyik nem hagyományos értelemben vett tanterv.

Ahhoz a kérdéshez is hozzá szeretnék még szólni, hogy mi van az idővel. Kollegák! Ha ez akár így – remélem, nem így –, akár kijavított változatban rendeletként megjelenik, az nem változtat semmin semmit. Ennek nem az a funkciója, hogy rögtön beavatkozzon a rendszerbe, hanem az, hogy ennek a segítségével is induljanak el a második szinten lévő programok, programcsomagok kidolgozási munkálatai, erre legyen elég intézmény és így tovább. A tartalmi szabályozás többi összetevője, az értékelési rendszer, a kimeneti szabályozás és így tovább. Tehát egyrészt úgy kell eladni, úgy kell vitára bocsátani, hogy ez most nem borítja föl a jelenleg működő rendszert, hanem ez egy olyan anyag, amelyik majd provokálja, kiváltja, indítja a folyamatos fejlődést. Ha ezt csináljuk, akkor nem provokáljuk fölöslegesen a pedagógusokat. Ezt nagyon figyelembe kell vennünk, mert a pedagógusoknak sokszor elmondtuk, már idáig vannak az olyan anyagokkal, hogy megvan, bevezetjük, és holnaptól már mást kell csinálni.

Nem volt szó róla, de újra és újra előkerül az időcsapda. Ezt nyugodtan meg lehet csinálni. Ha sikerül megcsinálni, akkor a tanév elején ki lehet adni. Kész.

ELNÖK: Szabados Lajos!

DR. SZABADOS LAJOS: Nem azért nem szóltam, mert nincs mondanivalóm, hanem azért, mert tiltakozásul megvontam magamtól a szót a NAT-tal kapcsolatosan. Az ok nem változott, mert továbbra is azt mondom, hogy a miniszter úr mulasztásos törvénysértésben van. Én nagyon tisztetem - félreértés ne essék -, de Ballér Endre munkája nem pótolja azt a kötelességet, amit a miniszter nem csinált meg. Azért lényeges, hogy értsük, hogy én ezt így egy jó szándékú pedagógus társaság kitalációjának kell, hogy tekintsem, mert nincs mihez mérni. Ha azt mondanák, hogy a NAT-ban ez jó volt, meghagytuk, az nem volt jó, megváltoztattuk, akkor tudnám, hogy mi alapján dolgoztak. Így nem tudom.

Köszönöm.

ELNÖK: Azt hiszem, hogy lezárjuk a napirendet. Sipos úr, a végén kérsz szót, még Vass előtt? Én még szerettem volna két mondatot mondani, de sajnos nincs itt Horn Gyuri, úgyhogy majd elolvassa. *(Közbeszólások: Visszajön! A parkolóórába bedobni ment!)*

Mindvégig minden örömmel azon voltam, hogy ne kelljen 2004-ben ezt kodifikált dokumentumként kiadni. A mai vita még inkább meggyőzött arról, hogy ez az anyag bármilyen erőfeszítéseket és ráfordításokat is fogunk neki szentelni, nem fog olyan állapotba kerülni, amit szégyenkezés nélkül magunkénak vallhatunk. Én nem akarom ezt prejudikálni. Nyilván elének fog kerülni egy dokumentum, amellyel akkor majd konkrétan vagy egyetértünk, vagy nem, és akkor vagy bevezetésre kerül, vagy nem. Most azonban nagyon szeretném a jegyzőkönyv számára is nyomatékosítani, hogy itt többen úgy foglaltak állást, hogy kockázatosnak tartják ezt a bizonyos időcsapdának nevezett sietést, mert nem lesz olyan színvonalú ez az anyag. Ebből a szempontból teljesen lényegtelen, hogy közvetlenül beavatkozik-e az iskolák életébe, vagy nem avatkozik be közvetlenül az iskolák életébe, de mindenesetre közvetlenül orientálja már a középső szint dokumentumainak most elkezdődő kidolgozását. Ha pedig ebben ennyi ellentmondás van, ennyi zagyvaság, ennyi össze nem férő elem, akkor ezt kockázatos alapidokumentumnak tekinteni ahhoz, hogy erre fel meginduljanak a középső szint munkálatai.

Megpróbáljuk ezt megfogalmazni. Vannak ellentétes nézetek. Gondolom, hogy a jegyzőkönyv alapján a kommunikét meg fogjuk fogalmazni, és akkor ez nyilvánosságra is kerül, hogy milyen vélemények is voltak, vagy sokan voltak, akik így gondolták, mások viszont nem. De nagyon szeretném hangsúlyozni, hogy ilyen vélemény van, és ez jelenjék meg a nyilvánosság előtt.

SIPOS JÁNOS: Köszönöm a szót. Engedjék meg, hogy feltegyek egy kérdést! Azt szeretném megtudni - egy nem akkreditált közvélemény-kutatás keretében -, hogy az Országos Köznevelési Tanács tagjai közül ki hány év időtartamot tart ideálisnak a nemzeti alaptanterv egy-egy, törvény szerint háromévenként kötelező felülvizsgálatához. Egy-egy konkrét felülvizsgálat, ami háromévenként kötelező a törvény szerint. Ki hány évet tart ideálisnak? *(Közbeszólás: Melyik tantervet kérdezed?)* Létezik egy nemzeti alaptanterv. Az előző kormány időszakában kétszer mulasztották el ennek az értékelését, felülvizsgálatát. A jelenlegi miniszter fontosnak tartotta, hogy ezt a munkát elvégezze. Szeretném tudni, ki hány év időtartamot tart ideálisnak egy-egy ilyen felülvizsgálathoz? *(Közbeszólások.)* Konkrétan a mostani, a létező NAT felülvizsgálatához. Aki egy évnél kevesebb időtartamot tart elfogadhatónak egy ilyen felülvizsgálathoz, kérem, kézfeltartással jelezze!

DR. HOFFMANN RÓZSA: Amennyiben tényleg felülvizsgálatról van szó, akkor valóban kevesebb egynél.

SIPOS JÁNOS: Aki egy és két év közti időtartamot tart ideálisnak? *(Közbeszólások: Hogy érted?)*

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: A felülvizsgálat periódusa vagy a felülvizsgálat munkaigénye a kérdés?

SIPOS JÁNOS: A periódusa három év, ez benne van a törvényben. Egy konkrét felülvizsgálat - lásd a mostani - milyen időtartamban ideális?

LISKÓ ILONA: Attól függ, hogy hányan dolgoznak rajta.

DR. DOBOS KRISZTINA: Így van! Így nincs értelme a kérdésnek: hogyha megbíznak egy intézetet, az megcsinálja két hónap alatt, ha két ember csinálja, az meg tíz év alatt.

LISKÓ ILONA: Ez kéthónapos munka.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Azért nem jó a kérdés, mert a műveltségi területek módszertana állandóan fejlődik, és azon állandóan dolgoznak. Az időigény megjelenik az alaptantervben.

SIPOS JÁNOS: A kérdés csak arra irányul, hogy a mindenkori miniszternek (Dr. Báthory Zoltán: Egy év bőven elég!) van egy törvényi kötelessége Magyarországon, hogy háromévenként értékelje a nemzeti alaptantervet.

DR. SZABADOS LAJOS: Megtörtént?

SIPOS JÁNOS: Az előző kormány időszakában egyszer sem történt meg.

DR. SZABADOS LAJOS: Most sem! (*Közbeszólások.*) Most sem történt meg.

SIPOS JÁNOS: Még nem történt meg: most zajlik.

DR. SZENES GYÖRGY: A következőket hadd mondjam! Beszélünk az új NAT-unkról, ami tizenkét év alatt fut fel. Nem lehet addig felülvizsgálni valamit, amíg legalább egy-két képzési cikluson nem ment keresztül. Nagyon nehéz dolog ez a három év. Horn Gyuri utalt rá az előbb, a viták kezdetekor, és ez egy alapvetően lényeges kérdés.

SIPOS JÁNOS: Nem szeretnék újabb vitát generálni ezzel, csak kíváncsi voltam a tanács tagjainak a véleményére, hogy a jelenleg hatályos törvényi szabályozást hogyan tudják elképzelni.

DR. SZENES GYÖRGY: Egy év alatt megnézhető ez, csak egy képzési ciklusnak végig kellene futni, vagy két-három képzési ciklusnak, hogy tapasztalatok legyenek. Anélkül nem lehet felülvizsgálni!

DR. DOBOS KRISZTINA: Bocsánat, hogy beleszólok, de ezek ilyen elvi kérdések, amivel nem nagyon érdemes foglalkozni. Egyet azonban világosan kell látni: lehet, hogy a NAT-ot nem volt kötelező bevezetni végig, de azért egy normális iskolában próbálnak a dokumentumokhoz igazodni, még akkor is, ha mondjuk most a kerettanterv a 7. osztályban tart, feltehetően a 8. osztály sem olyan, mint a kerettanterv nélkül lett volna. Azért érdemes tehát rövidebb időszak alatt megnézni, mi történt, mint egy teljes ciklus - mert az lenne az ideális, ha végigmenne egyszer-kétszer, de addigra már a világ egész máshol van.

SIPOS JÁNOS: Még egy dolgot szeretnék. A kétszintű érettségiről - bár tudom, az OKNT több tagja nem támogatta a kétszintű érettségi bevezetését - készült egy kiadvány, amit az iskolák kaptak meg. Kérem, hogy tájékoztatásul mindenki fogadja jó szívvel.

DR. SZABADOS LAJOS: Az is, aki nem értett vele egyet?

SIPOS JÁNOS: Úgy gondolom, a tájékoztatás akkor is fontos. *(Közbeszólások. - Zaj.)*

ELNÖK: Nem néhány tagja nem értett egyet, hanem az OKNT nem értett egyet. *(Horn György: Nagy többsége.)* Az OKNT nagy többsége nem értett vele egyet.

Vass Vilmos zárja.

VASS VILMOS: Köszönöm szépen. Igyekszem az idő rövideje miatt nagyon konkrét lenni. Összesen öt nagyon rövid pontot szeretnék megemlíteni, és a végén egy kérdést tennék fel a testületnek.

Egyetértek azzal, hogy a tartalmi szabályozás rendszerét már ebben az anyagban is markánsabbá kell tenni. Semmilyen stratégiai dokumentum nem helyettesítheti azt. Jómagam is fogom ezt szorgalmazni a szerkesztőbizottságnál.

A terminológiai inkoherenciánál szeretném jelezni a tisztelt testület számára, hogy egy kevésbé időbeni párhuzamosság zajlott le: a munkálatok elkezdődtek, és nemrégiben dolgoztunk a definíciókon. Úgy gondolom, hogy ezt a kettőt egy szintre kell helyezni, és akkor megoldjuk a terminológiai zűrzavart.

A harmadik, ami a szerkezetet illeti, azt szeretném jelezni a tisztelt jelenlévők számára, hogy a munkálatok kezdete óta azt a fajta alaptantervet szorgalmaztam, ami nem ezt a kutricás vagy cellás megoldást tartalmazza. Jómagam is egy olyan szakmai csapdának érzem, ami elő is jött az anyagban, hogy vagy üresen hagyják, vagy teleteszik, vagy formalizmussá alakult. Szeretném jelezni, itt nem pusztán szakmai konszenzusról van szó ez ügyben, hanem politikai kompromisszumról is. Ez hozzátartozik a szerkezeti inkoherenciához.

Ami a másik, a műveltségterületi egyenlenségeket illeti, úgy gondolom, jelenleg Magyarországon maguk a műveltségterületek sem állnak azonos szinten módszertanukban, tudáskonceptiójukban. Ezt figyelembe kellene vennünk. Természetesen mindent el fogunk követni, hogy valamelyest közös nevezőre hozzuk, éppen ezért neveztük el az anyagunkat vitaanyagnak, ami azt jelenti, hogy a munkálatok kellős közepén vagyunk, tehát vélhetően ezt az anomáliát is orvosolni lehet.

Ami pedig a munkálatok jogi legitimációját illeti, mind a NAT-bizottság tagjait, mind a szerkesztőbizottság tagjait az oktatási miniszter nevezte ki, innen kezdve úgy gondolom, a NAT-felülvizsgálat és a NAT-értékelés olyan jogi legitimációja megvan, ami arra predesztinálja például a szerkesztőbizottságot - jelesül Ballér Endrét -, hogy letehet az asztalra egy NAT '95-ös értékelést, ezt megcsinálhatjuk, végiggondolhatjuk. A felülvizsgálat és értékelés kellős közepén vagyunk, mert ez egy folyamat. Éppen, miután egy folyamat kellős közepén vagyunk, nagyon örülök minden szakmai észrevételnek. Azért szeretném megkérdezni a jelen lévő tagokat, mert számomra a döntő kérdés az, hogy vitára alkalmasnak tartják-e ezt a dokumentumot vagy sem.

Köszönöm szépen. *(Nagy József: Országos vitára gondolsz?)* Én a kérdést fölvettem.

ELNÖK: Ha fölvetted a kérdést, akkor meg fogom szavaztatni, természetesen, mert ez a kötelezettség származik belőle. Szeretném kérdezni, hogy az eredmény mennyire lesz valóságos vagy virtuális. Mert ha történetesen a címlista alapján már szétküldték ezt a dokumentumot, akkor mi utánarúghatunk ennek a dolognak, de semmi értelme nincs. Ha nem küldték ki, akkor van értelme, és akkor mondhatjuk azt, hogy csak átdolgozás után. Amit már mi persze nem fogunk látni, tehát ezt bizalom alapján mondjuk. Ez ugyanis valamikor nyárra esik, mert egy hét alatt nem fogják tudni elvégezni. Ezért kérdezem, Vili, hogy milyen stádiumban van a postázás.

VASS VILMOS: Jelen pillanatban borítékokban vannak az anyagok. Zsuzsa erről tájékoztatott. Tehát ahová a tegnapi napon fölkerült, az a minisztérium honlapja – onnan le is lehet venni –, és megvannak a címlisták, a címjegyzékek, a borítékok, az etikettek és így

tovább. Most pont ezért tettem fel a kérdést, hogy hogy gondolja a tisztelt testület, hogy ez vitára bocsátható-e, vagy sem.

ELNÖK: Báthory Zoltán!

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Az ügynek az tenne jót... *(Horn György: Én kaptam már egyet OKNT-tagként.)*

ELNÖK: Én is kaptam már mint egyesületi elnök.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Felszólító levéllel, hogy augusztus 30-ig...

DR. HOFFMANN RÓZSA: Már elszaladt ez a hajó; bement a dzsungelbe. *(Derűlség.)*

HORN GYÖRGY: Én az OKSZI-tól kaptam.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Ha az ügyet fontosnak tartja az OKNT, akkor egy olyan nyilatkozatot kellene tenni, amelyik tükrözi ezt a mai vitát; tehát nem félrevezet, nem bagatellizálja a problémákat, hanem rámutat a problémákra, és nagynyilvánosságot kap ez a vélemény. Ez segítené azokat az iskolákat és embereket, akik ehhez a dologhoz hozzá akarnak szólni. Tehát nem egy hurrá nyilatkozat közzétételét kérjük, hanem azt, hogy tárgyilagosan az itt elhangzottakat, a pozitív és negatív véleményeket egyaránt tegyék közzé. Ez segítené a vitát. Különben is ez a hajó tényleg elment.

NAGY JÓZSEF: Már megint kényszerhelyzetben vagyunk. Ma már másodszor. *(Többen: Nem!)*

ELNÖK: Nem egészen.

NAGY JÓZSEF: Szét van küldve. Miért nem mondtátok meg a vita elején, hogy már szétküldtéték? *(Közbeszólás: Vitaanyag. Rá van írva.)*

ELNÖK: Liskó Ilonáé a szó.

LISKÓ ILONA: Azt szeretném megkérdezni, mielőtt szavaznánk, hogy nem lehetne-e a borítékba beletenni azt a bizonyos innen hiányzó bevezetőt, amiből kiderülne ennek a tartalmi szabályozásnak a koncepciója, és ezen belül ennek a NAT-nak a helye. Ugyanis én attól félek, hogy amikor az iskolák ezt megkapják, és a pedagógusok megnézik, akkor a szívükhöz kapnak, hogy jön az újabb NAT, tehát nekik helyi tantervet kell írniuk. Ha egy rendes bevezetőben vagy akár egy levélben le lenne írva, hogy ennek mi a funkciója és hogy épül be a tartalmi szabályozásba, akkor az egész vita egészen más hangulatú, sokkal nyugalmasabb és szakmaibb, indulatoktól mentesebb tudna lenni. Tehát az a kérdés, hogy nem lehet-e a borítékba betenni egy tájékoztató levelet - ha mást nem.

ELNÖK: Én továbbgondolnám azt, amit Ilona mondott. Az a javaslatom ezek után, hogy miután van, ami már kiment és van, ami még borítékban van, mindenképpen az OKNT üléséről egy olyan értelmű jegyzőkönyv kell, hogy készüljön, illetve a jegyzőkönyvből egy olyan értelmű kommuniké, amely világosan tükrözi az ellentétes álláspontokat, a vitapontokat. Ez a kommuniké lehet a szokásosnál egy vagy két oldallal bővebb, pontosan azért, hogy orientálja azokat, akik már megkapták vagy meg fogják kapni az anyagot, hogy a dolog nem olyan egyértelmű, hanem igenis tessék gondolkodni és vitatkozni.

Másrészt nyomatékositani szeretném, hogy azt a bizonyos preambulomot, ami a dolog funkcióját, felhasználását, az esetleg ennek nyomán tornyosuló feltételezett felhőket eloszlatja, meg lehet írni két nap alatt, és ennek a kommunikének a kíséretében ki kell küldeni. Tehát mindazok, akik kaptak egy borítékot ezzel az anyaggal, kapjanak egy másik borítékot egy előszóval vagy kommentált szöveggel, és az OKNT véleményeinek a summázatával. Ez akkor nem teszi kérdésessé, hogy most mit csináljunk, kiküldtük, nem küldtük ki, vegyük ki a borítékból, szerkesszük át. Az egész nyár elpancsolódna vele. Így viszont ez kimegy, ott vannak mellette a kritikai megjegyzések, ott van a funkciók leírása arra vonatkozóan, hogy ennek mik a jelenlegi helyzetben a funkciói, és akkor nem kell újat kiküldeni. Ehhez tessék majd hozzászólni, hogy tudunk-e egy ilyet csinálni.

Előtte Trencsényi Lászlónak adom meg a szót.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Egy dolog, hogy a minisztérium hogyan kommunikál, és hogy mi milyen tanácsot adunk a minisztériumnak a kommunikációra vonatkozóan. Amint Ilona mondta, ezt bizony érdemes lenne utolérni a szabályozással. Én a hozzászólásomban azt mondtam, hogy az implementációs naptárt érdemes minél hamarabb megalkotni, és belekeverni minél előbb a kommunikációba. Itt voltatok, János, figyeltetek erre, nyilván megfogadjátok – vagy nem. Mert mégsem készíthető el két nap alatt a dolog.

Válasszuk el a kettőt egymástól. Azt lehet és kell kommunikálni, hogy megindult a szakmai, társadalmi vita a NAT-2 dokumentum fölött. Ennek nyitánya volt, hogy az OKNT erről a dologról tárgyalt. Egyébként szerintem egy picit szebben tárgyalt, mint ahogy te összefoglaltad, mert bizonyos, nagyon komoly dolgokat méltattak itt különböző emberek elismeréssel a dokumentum pozitív oldalán, és nagyon komoly dolgokat megint csak különböző emberek vitattak a negatív oldalán. Ezt valóban tükröztetni kell.

Az meg, ha úgy tetszik, az OKNT dolga, hogy ezt az 1-es számú szakmai vitát most ebben a vonatkozásban e fölött a dokumentum fölött, amit pláne még folytatni is fogunk, hogyan kommunikálja a nyilvánossággal. Miután a Köznevelés legjobb tudomásom szerint pénteken jelenik meg utoljára, szeptemberig ez a csatorna befagyott, a levéllel meg nem tudom, hogy mi van, nyilvánvalóan meg kell találni a csatornákat. Ebben nyilván kérni kell a miniszter úr segítségét, hogy az ő jól felfogott érdekében ezeken a csatornákon a mi állásfoglalásunk is minél hamarabb megjelenjen. Tényleg azt tudom mondani: elemezze a miniszter, hogy neki a mostani vitából mi az, amit rögtön kell kommunikálnia. Akár győzzön meg bennünket, hogy 2004. szeptember 1-jén harangoknak kell kondulnia, mert beindul a NAT, és akkor majd mi jártunkban-keltünkben ezt fogjuk hirdetni. Ha nem győz meg, akkor nem ezt fogjuk hirdetni. Tehát úgy gondolom, ebben most nem kért tőlünk tanácsot a miniszter úr. Abban kért tanácsot, hogy hogyan vélekedünk erről a dologról.

ELNÖK: Csakhogy közben kaptunk egy kérdést Vass Vilmostól, hogy vitára alkalmasnak tartjuk-e ezt az anyagot, vagy sem. *(Dr. Trencsényi László: Elkezdődött a vita.)* Arra, hogy ezt szétküldjék országos terjesztéssel vitára. Ez egy kérdés volt. Azt meg lehet mondani, hogy ez a grémium úgy döntött, hogy nem tartja alkalmasnak, vagy úgy döntött, hogy alkalmasnak tartja.

Az én javaslatom a kettő közti volt. Azt mondtam, hogy azzal a kiegészítéssel látnám jónak ennek az anyagnak a szétküldését, amit egyfelől Liskó Ilona vetett föl, ami pontosabban tükrözi a funkcióját, másfelől ami tükrözi ennek a vitának épp úgy a pozitív hangsúlyait - ha ez nem jött ki elég jól, akkor elnézést kérek, nem akartam negatívra hangolni azt, ami itt történt -, mint az ellentmondásosságot, minden körülmények között. Ezzel látnám jónak ezt az anyagot országos vitára bocsátani. De ha azt gondoljátok, hogy ez fölösleges, akkor másképp kell föltenni szavazásra a kérdést.

Dobos Krisztina!

DR. DOBOS KRISZTINA: Egy kicsit furcsa logikában érzem magamat, mert először kiküldjük a NAT-ot, majd utána kiküldjük azt, hogy hogyan is szabályoz, és harmadikként kiküldjük az előző NAT-ról alkotott véleményt, holott az egésznek pont fordítva kellene lenni logikailag.

Ha mi komolyan vesszük magunkat, akkor legalább annyira gondoljuk végig, hogy a logikátlanságokat ne támogassuk.

A másik dolog pedig, azt gondolom, ha mi azt mondjuk, hogy szakmai vitára... Én most mondom Vass Vilmosnak, hogy én nem küldeném ki az ő helyében. Az más, hogy bizonyos helyekre kiküldte, és véleményt kap, de nem ez a szakmai vita. Abban az anyagban - és ezt tényleg a legjobb szándékkal mondom -, amit szakmai vitára szánok, legalább olyan alapvető hibák ne legyenek, amik első olvasás után az amúgy is fáradt pedagógust frusztrálni fogják, és oda fogja dobni, és azt mondja, hogy mit, mivel, hová, hogyan. Azokat a hibákat érdemes lenne kijavítani. Össze kell ülni a bizottságnak, lehet, hogy két-három napot el kell vele tölteni, és akkor ezzel elindul a szakmai vita. Most kikerül valahány emberhez, valahány szervezethez - nem baj, mert tőlük véleményt kértek. Akár még megtiszteltetésnek is vehetik, hogy egy egy lépéssel hátrébb lévő szakmai anyagot megkaptak, és véleményt kérnek tőlük. Utána lesz egy anyag, amiről azt mondják, hogy az szakmai vitára mehet.

Én azt gondolom, a saját magam tisztességét és a tanács tisztességét tekintve is: megér annyit egy NAT-anyag, hogy eltöltsenek vele egy hetet vagy három napot - nem tudom pontosan, hogy mennyit -, úgy elolvasni, hogy egy külső szemlélő számára azok az alapszabályok kijavításra kerüljenek. És még mindig sokkal tisztességesebb, ha mellé egy olyan levél kerül, ez az a változat, amit szakmai vitára bocsátunk, és vannak még kérdések, amikben még további problémák vannak. Így érzik azt, hogy valóban érdemes hozzászólni.

ELNÖK: Köszönöm, értem. Horn György!

HORN GYÖRGY: Folytatom, amit Dobos Krisztina elkezdett, mert mindennel egyetértek, amit mondott (*Dr. Dobos Krisztina: Juj, akkor rosszat mondtam!*) Igen, ez lehet, hogy nem jó.

Én folytatnám azzal, hogy ez a szakmai viták sorából egy. Jeleztem is, úgy gondolom, minden szakmai grémiumnak van egy olyan érzése, hogy ő véglegest akar. Azt támogatnám, hogy úgy kommunikálódjék, hogy ez egy fázisa az anyagnak, és nem szerencsés, tehát ajánlható Vass Viliéknek, illetve a csapatnak, hogy akkor lenne igazán jó, hogyha már meglenne az az értékelés, ha meglenne az a koncepciószöveg, akkor járna jobban maga a NAT is, meg a szerzők is. Ez ajánlható, ezzel nagyon egyetértek.

Egyébként azt gondolom, hogy a vita már megkezdődött, tehát nekünk arról olyan nagyon nem kell döntenünk, hanem csak azt ajánlhatjuk, hogy egy ilyen menetre érdemes figyelni, érdemes hangsúlyosan kezelni. És ha jól emlékszem, azt azért mindenki elmondta - ki innen, ki onnan -, hogy ez egy fontos előrelépés, amit érdemes folytatni.

Én nagyon szeretném, hogyha ezt tekintenénk a vita első fázisának, és nem azt kérdeznénk, hogy vitára alkalmas-e, hanem azt kérdeznénk, hogy nem akartok-e ehhez a nagy nyilvánossághoz tartozó vitához egy kis összetartást a szakcsoportnak, hogy az itt felmerült formai, egyszerűen létrehozható korrekciók megtörténjenek. És aztán tűz!

NAGY JÓZSEF: Egy dolog a szakértői vita, tehát különböző szakembereknek szétküldve - remélem, ez megtörtént -, és más dolog az országos vita az iskolák szintjén. Gyökeresen különböző dolgok, és meg kell különböztetni. Egyetértek: a szakértőknek el lehet küldeni így, ahogy van, mert így sokkal több probléma merül föl, és abból lehet tanulni. De az iskolákba én ezt így, ahogy van, nem küldeném ki. Nem küldeném ki, mert fölösleges. Olyan kicikizések lesznek, olyan fölösleges oktatáspolitikai viták elé nézünk, amelyeket nem kellene vállalnunk.

Azt javaslom - amit többen -, hogy ezt át kell javítani. Nem kell a koncepcióját meg az egészet megváltoztatni. Nem tudom, ki az az olvasószerkesztő, de én még ilyen olvasószerkesztői munkát nem láttam. Legalább a mondatokat, legalább az egészet tisztességesen át kell fogalmazni, át kell írni.

Hogy aztán mennyit igazít rajta - a cellákat megszünteti vagy nem -, azt döntse el a megfelelő szakértői gárda. De a tanulságokat átvezetni, amivel egyetértenek, és legalább stílusosan átigazítani, terminológiailag átigazítani, legalább olyan szinten, ahogy elkészült már ez a lista, azt el kellene végezni. Gondoljátok meg, nagyon fontoljátok meg, hogy mit veszünk a nyakunkba.

ELNÖK: Vass Vilmos, aztán lezárom azzal, hogy megpróbálom megfogalmazni az alternatív javaslatokat. Tessék!

VASS VILMOS: Szeretném jelezni, hogy a nap elején, amikor azokat a fenyegető határidőket mondtam, a mögött pontosan ez a kétkörös vita volt. Arról van szó, hogy június közepén megtörténik - azt hiszem, Gyuri, te mondtad - ez a bizonyos összetartás. Pontosan azért történik meg ez az operatív csoportértekezlet, hogy a beérkezett, kifejezetten szakértői véleményekre úgy reagáljunk, ahogy itt a legfontosabb paraméterek elhangzottak.

A hozzá tartozó kísérőlevelekben pedig az augusztus végi időpont pont azért lesz föltüntetve, hogy nagyjából onnan kezdve tudunk előállni egy olyan vitaanyaggal - most már félve mondom, hogy vitaanyag-2-vel -, ami aztán egy szélesebb szakmai vitára bocsátható. Ez tehát abszolút nem mond ellent annak az ütemnek, amit az elején elmondtam. Köszönöm.

ELNÖK: Akkor tehát a következő látszik itt kibontakozni. Ami kiment, kiment. Ezt úgy kell értelmeznünk, hogy szakértői körnek ment ki, egy bőven értelmezett szakértői körnek.

A második: mielőtt ez a terepen dolgozó szakemberekhez - tehát iskolákhoz, pedagógusokhoz, gondolom, a megyei pedagógiai intézetek is a második körben vannak - kimenne, el kell végezni rajta a beérkezett vélemények és a mai vita alapján mind formai, mind tartalmi szempontból a legszükségesebb korrekciókat. Nem jelenti ez az anyag átdolgozását, nem jelenti szellemiségének megváltoztatását, de jelenti ennek az anyagnak a normális köntösbe öltöztetését stílusosan, szerkezetileg.

Ebben az értelemben, ezzel az összefoglalással... Bocsánat, Krisztina, én tudom, hogy fontos dolgot...

DR. DOBOS KRISZTINA: Elvitte Tamás a Curriculumot, de az a baj, hogy elvitte benne az én papíromat is.

ELNÖK: Akkor ez borzasztó dolog! *(Közbeszólás: Még az épületben van!)* Akkor le kell szólni gyorsan a portára.

Kérem szépen, emlékeztükben van, amit mondtam? *(Többen: Igen!)*

Akkor kérdezem, hogy ezt el tudjuk-e fogadni ajánlásként. (8) Még egyszer megkérdezem, mert volt, aki mással volt elfoglalva. Ezt nem szemrehányásként mondom, csak ténymegállapításként. *(Dr. Brezsnýánszky László: A kérdést megértettem, azt nem hallottam, hogy szavazunk.)* Én azért szívesen megismételném, hogy mi született, mi bontakozott ki itt a vitából.

Ez a szöveg első olvasatban lévő szövegnek tekintendő, egy szakmai körnek ment ki, egy tágabban értelmezett szakmai körnek, nem a terepen dolgozó pedagógusoknak. Tehát a társadalmi vita első felvonásának a nyitójelenete volt ez, ami most történt. Mielőtt kimegy ez az anyag az iskolákhoz, a pedagógiai intézetekhez - és természetesen majd nyilván újra kimegy a szakértőkhöz is a korigált anyag -, a mai vita tanulságai alapján, meg az első szakértői körtől beérkezett javaslatok alapján megtörténik az anyag „Vitaanyag-2” címen átdolgozott formában való megfogalmazása. Ez fog széles társadalmi vitára kimenni, és ennek a széles társadalmi

vitának eredményeként átdolgozásra kerülő - immáron a miniszteri rendelet mellékleteként szereplő - anyag kerül majd hozzánk az egyetértési jog gyakorlására.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Akkor nem októberben!

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Ezt javasolja az OKNT.

ELNÖK: Ez az OKNT javaslata. Mi nem határozhatunk, ezt javasolja az OKNT.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Időcsapda, de ehhez...

NAGY JÓZSEF: Majd novemberben lesz kész.

ELNÖK: Én nem mondtam azt, hogy október. Mi most egy algoritmust vázoltuk föl. Ha ők megcsinálják az anyagot és ez itt tud lenni októberre, akkor itt lesz. Én nem akarom prejudikálni, hogy mi tud itt lenni, mi nem. Akkor ez egy újabb alkufolyamat a politikával, hogy ezt le lehet-e így játszani, vagy nem. Most az állomásokat próbáltam rögzíteni.

Kérem, hogy akik megtisztelték a figyelmükkel, most már tegyék föl a kezüket, amennyiben ezzel az algoritmussal egyetértenek. *(Szavazás.)* Egyhangú. Tehát az szerepelhet a jegyzőkönyvben, hogy ez volt az álláspont, a végső konklúzió.

Ezzel ezt a napirendi pontot lezárom.

Két fontos dolog van még, amiről beszélnünk kell. *(Nagyrónai Lászlóhoz:)* Kérlek szépen, hogy ismertesd velünk a tennivalónkat, amit Sipos úrral már előzetesen egyeztetted, hogy mi vár ránk. *(Többen távozni készülnek.)* Ne menjetek el, mert erről véleményt kell mondanunk! Tiéd a szó.

NAGYRÓNAI LÁSZLÓ: Köszönöm szépen a szót. Nagyrónai László vagyok, a nemzetközi kapcsolatok osztályának osztályvezetője. Én kaptam azt a feladatot a felső vezetéstől, hogy szervezzem meg azt a bizottságot, amelyik a Szak-2003 pályázatokban döntést hoz.

A bizottság összetétele úgy alakul, hogy három fő az OKNT-ből is bekerül; legalábbis azt az utasítást kaptam, hogy kérjem meg önöket, delegáljanak három bizottsági tagot. Ezért vagyok most itt. Ennek a formai részét, hogy hogyan történjen a delegálás, nyilván önök eldöntik; nyilván erre van valamilyen formai elképzelés.

Viszont azt előzetesen elmondanám, hogy július 10-20. között két bizottsági ülésünk lesz, és ezeken a bizottsági üléseken kellene részt venni. Tehát az időcsapda – hogy én is ehhez térjek vissza – július 10-20. között zárul.

ELNÖK: Hadd kérdezzem meg: ezek pályázati elbírálások, amelyeknek a feladata azokra a kollegákra hárul, akiket mi most delegálunk, a bizottság többi tagjával együtt? Hány tagú lesz a bizottság? Honnan lesznek a tagok?

NAGYRÓNAI LÁSZLÓ: A jelenlegi elképzelések szerint a bizottság úgy áll össze, hogy három tag lesz az OKNT-től, három tag a Közoktatás-politikai Tanácstól. Az még nincs eldöntve, hogy az ügyintézők mennyien lesznek, tehát akik előkészítik a munkát, de mindenképpen külső szakértők fognak ebben dönteni. A szakértői előkészítést, tehát az önkormányzati pályázatoknak az elbírálását a KÁOKSZI által felkért szakértők végzik, és ezeket a szakértői jelentéseket nyilván a bizottság megnézheti.

ELNÖK: Tehát akiket megválasztunk, jelölünk vagy felkérünk, azoknak nem az lesz a feladata, hogy magukat a pályázatokat olvassák el - mert erre nyilván nem lesz erejük és idejük -, hanem azt a jelentést vagy kivonatot, amit a KÁOKSZI által felkért szakértők készítettek.

Ennek a bizottságnak az a dolga, hogy rábólint, vagy ha ellentmondásokat vagy problémákat lát, akkor azokkal foglalkozik.

NAGYRÓNAI LÁSZLÓ: Így van.

ELNÖK: Nem tudom, világos-e a feladat. (*Bólogatások.*) Világos. Mikorra kell nektek ez a lista?

NAGYRÓNAI LÁSZLÓ: Ha június végére összeáll a bizottság, akkor a tényleges munka július 10-e előtt nem fog elkezdődni. Tehát úgy gondolom, hogy június végén lesz a végső döntés.

ELNÖK: Kérdezem, hogy tudunk-e most jelölni...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Feri, ne haragudj. Elnézést kérek, de te már úgy tetted fel a kérdést, hogy mikorra kell nektek ez a lista. De azért gondolkodjunk rajta, vagy kérdezz meg bennünket, hogy helyesnek tartjuk-e – megtisztelő a felkérés, de helyesnek tartjuk-e –, hogy ennek a zsűrizésnek a legitimációjához az OKNT a nevét adja. Én most nem tudom, hogy helyes-e, vagy sem, de azért ezt a kérdést előtte fel kell tenni, mielőtt azt kérdezed, hogy mikorra adjuk a listát. Tőled szokatlan, aulikus magatartás ez (*Derűltség.*)

ELNÖK: Nem biztos, hogy ezzel egyetértek, de az eljárásom kritikájával egyetértek. Még fontolóra veszem, hogy ezt az aulikusság címszava alatt fogom-e a lelkiismeretem rubrikájába rakni.

Maradjunk abban, hogy fölteszem a kérdést, hogy a minisztériumnak azt a kérését, hogy egy ilyen pályázat elbírálásában, illetve az elbírálás legitimálásában az OKNT felé érkezett felkérést elfogadjuk-e, vagy nem fogadjuk el. Így értelmezed, hogy ezt a kérdést kell feltenni?

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Igen, így.

ELNÖK: Akkor meg kellene nézni, hogy milyen arányban vagyunk jelen, mert nem vagyunk határozatképesek. (*Nagy József: Megy a vonatom.*) Neked megy a vonatod.

Ha nem vagyunk határozatképesek, akkor ezt levélszavazásra kell bocsátani. Egy olyan egymenetes levelet fogok írni, amelyben az lesz, hogy igen vagy nem, és aki javasolja, hogy fogadjuk el ezt a fölkerést, az mindjárt legyen olyan szíves három nevet az OKNT tagjai közül beírni, hogy ő kiket látna szívesen – vagy ötöt, vagy tízet.

HORN GYÖRGY: Azt is meg kell kérdezni, hogy az illető vállalja-e. Ez a feladat egyébként, hogy tisztázzuk – nem tudom, mennyire ismerik a jelenlévők –, egy rohadt nehéz munka. Az iskolafenntartók pénzért pályáznak, hogy tanügyi igazgatási szakértőket alkalmazzanak állami forrásokból. Erről szól a történet. (*Közbekérdezés: Ki pályázik?*) Iskolafenntartók pályáznak azért, hogy szakértőket tanügyi igazgatási szakmai feladatokra alkalmazhassanak állami forrásból. (*Dr. Hoffmann Rózsa: Például a helyi tanterv véleményezésére felkérhetnek szakértőt.*) Idén kilenc ilyen kör van kiírva alapvetően az integrációra, a tanügyi igazgatásra, a minőségfejlesztésre, a hátránykompenzációra.

Azért vagyok ilyen jól tájékozott, mert mi magunk is pályáztunk. Ebből következően szerencsére én ez ügyben nem lehetek érintett.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Ilyenek, hogy bírálati szempontok, prioritások, egyebek megvannak-e, vagy ki csinálja meg? Ez is ennek a bizottságnak lesz-e a dolga? Hozzá szeretném tenni, hogy jó, hogy lesz egy ilyen bizottság, mert ez a pályázat, ha jól tudom, 2000 óta zajlik, de az mindig ködbe vezett, hogy kik, hogyan és milyen szempontok szerint bírálják.

Tehát én ezt mint az OKNT tagja nagy örömmel üdvözölöm, hogy ez egy nyilvános bizottság lesz. Gondolom, hogy a döntés a miniszter úré vagy az államtitkár úré, tehát ez egy javaslattevő bizottság lesz, de azért azt jó lenne tudni, hogy azon túl, hogy majd a szakértők anyagait nézzük, a szakértők mit kapnak, milyen szempontok lesznek és így tovább, mert egészen más a munka volumene. *(Közbeszólás: Már elbírálták.)* Nem bírálhatták el. Most van a határidő, június 30-áig adják be a pályázatokat. *(Horn György: Nem. Május 30-án lejárt.)* Bocsánat. Tehát egyáltalán milyen alapon bírálják a szakértők? Milyen anyagra lehet számítani? Mert ennek van egy konstrukciója, egy struktúrája. Ha tudjuk, hogy a szakértők azonos kérdésekre azonos válaszokat adtak, akkor ez viszonylag könnyen megoldható.

NAGYRÓNAI LÁSZLÓ: Van egy audit jellegű bírálat. Ez végigmegy a formai és tartalmi elemeken elég részletesen, pontozásos rendszerben, és összevethető. Tehát minden egyes pályázatnál az audit soron végig kell menni, és minden egyes pályázatnál megnézni a formai elemeket, a tanulólétszámot, a kulcsszavakat és egyebeket. Összevethető lesz mindenképpen a szakértői vélemény.

Hadd kérjem még Anikótól, mondja el azért, hogy tavaly-tavalyelőtt hogyan történt ez, mert nem vezett ez ködbe. Lehet, hogy ebben a körben nem volt ez annyira téma, de én úgy gondolom, elég jól körülhatárolt rendszere volt ennek a döntésnek. Ezért célszerű elmondani, hogy hogyan...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Célszerű - de nem most! Ne haragudj, kolléga! Nekem az a véleményem, az OKNT-nek az a kompetenciája a SZAK-pályázatok esetében, hogy időről időre megkaphassa az illetékes államtitkár beszámolóját arról, hogyan osztották el a SZAK-pályázat pénzeit. Ez, hogy három OKNT-tag belép a zsűribe, meghívás a Manchester United-meccsre - ne haragudjatok, hogy ilyen csúnyát mondtam! Nem az a dolgunk, hogy a döntésben részt vegyünk, hanem - senkivel nem akarok rosszindulatú lenni - az a dolgunk, hogy monitorozzuk, ez a pénz ködbe vezett-e, vagy felelősen döntöttek róla. És akkor nem három emberünk, hanem az OKNT dönt.

Magát, Anikó, nagyon szívesen meghallgatom - de nem most. Ez egy feladata az OKNT-nek, hogy egy ilyen beszámolót meghallgat, és állást foglal, hogy „igen, örülünk, nagyon jól döntöttek, okosak voltak a szakértők, tisztességesek, de jó ez a földrajzi arány, ahogy elosztották a SZAK-2003-pénzt, csak így tovább”. Ez a mi dolgunk szerintem, és én nem gondolom, hogy meghívást fogadjunk el a zsűribe.

HORN GYÖRGY: Lehet, hogy igaza van Rózsának abban, hogy túl azon a meghallgatáson, van ebben egyfajta... De most úgy sem tudunk dönteni. Nagyon bizonytalan vagyok. Lehet, hogy ez jogos, hogy egy jó pár éve zajló és tényleg nehezen átlátható...

DR. HOFFMANN RÓZSA: Nem volt nyilvános a bíráló bizottság névsora! Én így értettem azt, hogy ködbe vezett. Nem lehetett tudni.

HORN GYÖRGY: Nem is vagyunk döntési helyzetben.

ELNÖK: Egyáltalán nem vagyunk döntési helyzetben, de nemcsak azért, mert nincs itt a tanács, hanem azért nem, mert egyrészt nem kértek fel bennünket időben, nem kaptunk információkat róla. Nem lehetséges az, hogy az ülés elején kapunk egy ilyen kérést, amikor zsúfolt napirendünk van. Azért mondtam, hogy én ezt abban esetben terjesztem egyáltalán ide, hogyha Sipos úrral ezt a kérdést legitimáljátok. Ha a minisztérium úgy gondolja, hogy az OKNT ezzel foglalkozzék - méghozzá ezen a szinten -, akkor olyan helyzetbe kell hozni az OKNT-t, hogy ez ügyben dönteni tudjon. Dönteni pedig csak akkor tud, hogyha például azokra a kérdésekre, amiket Rózsa most elmondott, előzetesen információkat kap.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Még egyet - bocsánat - hadd tegyek hozzá! Én abban is látnám az OKNT szerepét, de jövőre, hogy például a pályázati kiírást véleményezze. Ez egy rendkívül fontos oktatáspolitikai aktus, hogy mire hirdet meg a minisztérium, mire ad pénzt, és hol jelöli meg a prioritásokat. Ez egy klasszikus, szép OKNT-feladat lenne, hogy véleményezzük. Ezzel együtt is, ha van a tagjaink között egy-két-három olyan ember, aki ezt fel tudja vállalni, nem látom összeegyeztethetetlennek. *(Dr. Kelemen Elemér: Magánemberként!)* Magánemberként, igen. Nem is az, hogy mi ezt most megszavazzuk: javasolhatunk akár a póttagjaink közül bárkit - végül is mindenki alkalmas erre, inkább arról van szó, hogy a nyári házi feladatot ki tudja vállalni.

ELNÖK: Tekintve, hogy nem írásban jött a kérés, nem nagyon volt mód ezen morfondírozni sem. Hogyha három tag jelölését kéri egy ilyen bizottságba, ezt én semmiképpen nem úgy értelmeztem, hogy a három tag testületi véleményt fog nyilvánítani. Ez eleve kizárt, mert semmiféle legitimitációja nincs, nem tud beszámolni róla, nem tud...

Most Dobos Krisztinát a szó.

DR. DOBOS KRISZTINA: Csak egy mondatot arról, hogy én nem érzem ezt korrupciónak, mint a United-meccs. Abban az értelemben nem baj, hogyha bekapcsolódunk bizonyos kérdésekbe, mert hogy mire ad pénzt a minisztérium, az a fejlesztés egyik legfontosabb iránya, másrészt azok az emberek, a körülöttük lévő szakértők... A minisztériumnak ez most egy pozitív gesztusa, és én nem korrupciós gesztusnak értékelem, hogy tájékozódva legyen. Mert azért mindenkinek annyi feladata van, hogy az OKNT-tagok bizonyos egyéb munkákba is bekapcsolódnak, akkor tájékozottak, illetve tájékoztatást tudnak adni az OKNT-nek. Ezért nem érzem negatívnak.

Jelen pillanatban én is úgy érzem, hogy ez most már késő, lefutott, túl vagyunk rajta. A legtöbb embernek, azt gondolom, elég sok munkája van ahhoz, hogy most be tudjon kapcsolódni, tehát nehéz a bekapcsolódás. De eleve teljesen elzárkózni, azt én nem tartom jónak.

ELNÖK: Örülök, hogy csatlakozik az aulikusághoz. *(Derűltség.)*

LISKÓ ILONA: Én is szeretnék csatlakozni, mert én elvileg nem tartom az OKNT-vel összeférhetetlen dolognak. El tudom képzelni, hogy három ember részt vegyen abban a bizottságban, de a lebonyolítását a dolognak másként képelném. Nem azt kellene csinálni, hogy levélben tegyünk javaslatot, hanem az elnök úr arra kérje fel az OKNT-tagokat, jelentkezék, akik ebben szeretnének részt venni, és utána esetleg egy levélben kapjunk tájékoztatást, és járuljunk hozzá, hogy ő vegyen részt. Szerintem nem lesz olyan nagy tolongás, mert gondolom, már mindenkinek összeállt a nyári programja.

HORN GYÖRGY: Azért azt hadd mondjam, hogy azért billegtem egy picit, mert a végeredmény azért meghirdetve így van, hogy „Az Országos Közoktatás-politikai Tanács és a Köznevelési Tanács delegáltjaiból összeült kuratórium az alábbi döntést hozta:”. Azért szövegszerűen ez így néz ki. Igaz, hogy magánemberként vannak ott, de azért jó ez a manchesteri meccshasonlat, mert ott sem tudjuk, hogy tulajdonképpen ki kezelte a pénzt. Igazából itt sem vagyunk tisztában a dolgokkal, és itt is ez fog történni.

LISKÓ ILONA: Azért van némi különbség.

HORN GYÖRGY: Van. Jelentős különbség van.

ELNÖK: Hát hogyne! A Manchester egy jó meccs! Ebben meg hol az élvezet?

DR. SZENES GYÖRGY: Nem a Manchester focizott, hanem a Bajnokok Ligája döntője volt. *(Közbeszólások.)*

ELNÖK: Akkor, Szenes, ragaszkodsz ahhoz, hogy szót adjak neked?

DR. SZENES GYÖRGY: Nem, én már semmihez sem ragaszkodom.

ELNÖK: Örömteli apátiába zuhant a Szenes!

A következő: akkor írunk egy levelet, nagyon gyorsan, hogy érkezett hozzánk egy felkérés. Kérem viszont, hogy a felkérés írásban érkezzen meg hozzám, hogy pontosan mire kértek bennünket. És amennyiben ezt a felkérést a mai napon megkapjuk, holnap megírjuk ezt a levelet. Ha rám bízátok, hogy ezt a levelet megfogalmazzam, ebben az értelemben lesz, hogy ilyen és ilyen felkérés érkezett, ki volna hajlandó ebben részt venni; az OKNT erről beszélgetett, és úgy ítélte meg, hogy ez az OKNT megbecsülése... - tehát valamit teszek oda, hogy nem elzárkóztunk ez elől a kérés elől, hanem ezt az OKNT nyitottan fogadta, de csak akkor tud ebben egyáltalán dönteni, hogyha tudja, hogy valaki erre ebben az időben ráér és jelentkezik. A következő állomás pedig az lesz, hogy azoknak a nevének, akik itt mint önként jelentkező áldozatok a listánkon szerepelnek, körözzük, és jóváhagyatjuk az OKNT-tagokkal. Rendben van? Akkor ez került a jegyzőkönyvbe, és ebben így határozunk.

Breznyszászky Laci, mondjál néhány szót!

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Annyi humor talán még szabad, hogy itt gondolkoztam, miközben elfogyott az OKNT, hogy talán érdemes lenne úgy kezdeni, mint az Akadémia elnöke a parlamentben, hogy „Tisztelt Jegyzőkönyv!” *(Derűltség. - Dr. Dobos Krisztina: Én ott voltam!)*

Azért sajnálom, hogy egy kicsit kevesen lettünk, mert szükség lenne bölcsességre, másrészt pedig azért, mert amiről beszélni akarok, az az OKNT saját kezdeményezése - viszont az időprés itt is működik.

Arról van szó, hogy a decemberi ülésünkön elhatároztuk, hogy indítunk egy „Párbeszéd a pedagógusképzésről” sorozatot, aztán később elhatároztuk, hogy ennek a tanárképzés lesz az első beszélgetése. Miniszter urat felkértük, hogy védnöke stb. legyen. Ma ott tartunk, hogy Mang Béla helyettes államtitkár úr vállalta a személyes részvételt, viszont csak a június 24-én sikerült megállapodni, ha úgy tetszik, konszenzusra jutni. A szervezés folyik. A nyár közepén vagyunk, de ettől függetlenül azt gondolom, hogy ez még egy végigvihető feladat.

Szeretnék beszámolni arról, hogy a rendezvény tehát 24-én Debrecenben készül meglenni. Olyan előadókat kértünk fel - az előzetes tájékoztatásra hivatkozom -, akik a tanárképzés jelen helyzete és jövőképe szempontjából a saját intézményi modelljeiket kívánják bemutatni, utána pedig ennek az összetevőiről csoportban vagy szekcióban próbálunk eszmét cserélni vagy párbeszédet folytatni.

Mang Béla, Hunyadi György, Balogh Árpád rektor úr, Tasnády Péter előadására számíthatunk, és úgy tűnik, talán Vekerdy Tamáséra is, valamint egy debrecenire, ami valószínűleg az én előadásom lesz.

A délutáni tematikus beszélgetések pedig öt témacsoportban tervezettek: a közoktatás távlati tanárigényei, a tanárképzés követelményrendszerének, a kompetenciáknak a problémája, a linearitás és a lépcsők, a bolognai szellemű tanárképzés irányába teendő várható lépések, elképzelések, a módszertani képzés helye a tanárképzésben, a tanárképzés gyakorlati összetevői, valamint a tanárképzés az egyetemeken, főiskolák szervezetében. A délutáni foglalkozásokra vagy beszélgetésekre az OKNT tagjai, illetve a debreceni kollegák részéről várunk moderátorokat, és a résztvevők maguk választhatják meg, hogy melyik csoportban kívánnak jelen lenni. Jelentkezések szép számban jöttek már.

Két ponton vannak nehézségeink. Az egyik anyagi természetű, ami a rendezvények kísérő jelensége. Úgy tűnik, hogy a mostani takarékosági akcióval egy kicsit megnehezedtek a feltételek, de azt gondolom, ezen sikerül túljutni.

A másik nehézség pedig az, hogy az előadók köréből egyelőre hiányzik a legfrissebb állapot szerint az, aki a közoktatás megrendeléseit közvetítené a felsőoktatás megjelenő reprezentánsai felé. Az előadókra gondolok, hiszen természetesen gondoskodunk arról, hogy a meghívottak között a különböző felsőoktatási intézményekből, de különösen az általunk elérhető, a tanárképzésben mindenképpen érintett pedagógusok is jelen legyenek. Tehát azért ez nem egy belső felsőoktatási beszélgetésnek készül, hanem a megvalósítók szélesebb köre várhatóan jelen lesz.

Elnök úrral abban egyeztünk meg előzetes tájékozódás alapján, hogy Vágó Irén lenne az, aki ezeket a közoktatási igényeket összefoglalná. Irénke azonban nem tudja ezt vállalni, mert elkötelezte magát egy másik rendezvényre. Ebben tehát szeretném az OKNT segítségét kérni, hogy hogyan hidaljuk át ezt a problémát, hiszen ilyen jellegű megnyilatkozás nélkül ez a rendezvény valóban csonka lesz; talán egy kicsit éppen az OKNT részesevé fog belőle hiányozni, a lelkesedést és minden egyebet beszámítva. Tehát szeretném, ha erre javaslatot tudna a tanács a jelenlegi összetételében tenni – nincsen túlságosan hosszú időnk.

Elnök úr javaslata az volt, hogy az erre vállalkozó személy kapjon az OKNT-től olyan jellegű segítséget, hogy különböző szakterületekről egy ad hoc bizottságként működő két-háromtagú csoport segítse ennek a körülbelül 20-25 perces referátumnak a súlypontjait kijelölni. Tehát egyszerre több személyt keresünk erre a szerepre.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Horn György!

HORN GYÖRGY: Nem derül ki ebből a szövegből, meg a kiegészítésből sem, hogy a miniszter úr Hunyadi professzor úr vezetésével létrehozott egy pedagógusképzési tanácsadó testületet. Nagy sajnálatomra én vagyok ebben az egyetlen ember, aki a közoktatási területről van. Ketten vagyunk Vekerdyvel alternatív pedagógiát képviselők. Úgyhogy egyrészt azt gondolom, hogy az ott lévő emberekről akár a felsőoktatási területről, akár a közoktatási területről jönnek, Mang Bélától meg lehet tudni, hogy kik, és mi az elérhetőségük. Tehát jó lenne, ha őket célzottan is meghívnák erre a valamire.

A másik... Azt gondolom, hogy a közoktatási megrendelés megjelenítésére szerintem közülünk a leginkább Trencsényi alkalmas. Lehet, hogy ez nem látszott az eddigi vitáinkon, de én így gondolom. Tantestületi záróértekezlet van előttem, tehát nem fogok tudni elmenni, de szívesen segítek a háttérben. Gyakorlatilag hat éve csináljuk a pedagógiai alternatívák, a pedagógus személyiségére vonatkozó, és így tovább, szerepeket.

A harmadik... Ebben Rózsának kell nagyon nagy szerepének lenni, mert ő az, aki itt hagyott minket, és átment a túlsó partra, de még hátha emlékszik valamire. Tehát szerintem ezek megfogalmazhatók valamelyest.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Az a bánatom, hogy az időpont nekem nem jó. Azt javasoltam – bár tudom, hogy ez nagyon csúnya dolog –, hogy tegyük át szeptemberre, mert nem vagyok egyedül, akinek ott vannak a záróvizsgák, a szigorlatok, az érettségi elnöki feladatok és még néhány elmaradt szakdolgozat-javítás. Olyan időpérésben vagyok, hogy egy tízperces munkát sem vagyok már képes vállalni, csak június után. Tehát nem is tudok elmenni Debrecenbe. Úgyhogy köszönöm a bizalmat, szívügyem a pedagógusképzés, de nem tudok ezen részt venni.

ELNÖK: Trencsényi, Szenes.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Úgy gondolom, annak a feladatnak, hogy a közoktatásnak többé-kevésbé az OKNT-ben körvonalazott jövőképe mint hívó szó, hogy mit

üzen a pedagógusképzésnek, ebben a 25 percben, ne haragudj, Feri, ezt egy elnöki expozénak kell betudni. Nagyon megtisztelsz, Gyuri, hogy rám gondoltál, de a dolognak más a súlya, más a jelentősége. Bár nyilván Feri ezt fel tudja építeni maga is, mert azért ő is látott iskolás gyereket, és még ő is emlékszik, de erre viszont a pedagógusképzési bizottság alkalmas, hogy nagyon jól szerkesztett három kérdéssel saját magunkat megbombázzuk, akár fel is dolgozzuk ezeket a kérdéseket, és az elnököt arra kérjük, hogy a magunk körében körözött körkérdések összesítését mondja el 25 percben, ami nyilván az utána való vitát inspirálja majd. Úgy gondolom, hogy mégsem akkora kiszúrás ez az elnök úrral. Tehát tényleg ez a súly kell hozzá. Majd a mentornak szólunk, hogy mint József Attilának, a nevét tanulja meg jól leírni – de ez egy másik kérdés.

ELNÖK: Brezsnay Lászlónak én mint alternatíva fölmerültem az eredeti levelében Vágó Irén mellett. Én gondoltam úgy – nem lustaságból –, hogy talán jobb volna, ha nem elnöki szöveg lenne ez. De ha azt gondoljátok, hogy én mondjam el, és ebben ezt a segítséget megkapom, akkor elvállalom.

De nagyon szeretném akkor, hogyha tényleg kapnék ehhez szempontokat Rózsától is, meg Krisztinától - merthogy Krisztina még tudja, hogy milyen egy iskola, mert benne van. Rózsa is tudja, de már nem úgy.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Én is sokszor vagyok benne - csak más szerepben.

ELNÖK: Lehet akkor azt kérem, hogy egy oldalban e-mailben...*(Dr. Trencsényi László közbeszólására:)* Szerintem ez egyszerűbb. Végiggondoljátok. Tudjátok, hogy huszonöt perc van, és tudjátok, hogy ha huszonöt percen húsz dolgot említek, az annyi, mintha egyet se mondanék. De ha tudunk három olyan súlyponti kérdést, ami köré rendezhető - a három egy rögtönzött szám volt - a mondanivaló, akkor én ezt meg fogom csinálni.

DR. BREZSNAY LÁSZLÓ: Annyit szeretnék hozzátenni, hogy mivel ez az egész - körülbelül úgy, mint a mai NAT-vita - erősen jövőbe vetített problematika. Azt remélem, nem arról fogunk vitatkozni, hogy ki hány forintért tanít a felsőoktatásban, hanem ha valóban beindul ez a felsőoktatási átképzés, akkor ott milyen tanári szükségletek lesznek, és erre adna egy választ, hogy ezek szerint mégis csak inkább műveltségterület irányba, készség- és képességfejlesztési irányba...

Én azt gondolom, ilyen szempontokat volna érdemes fölvetni. Az egy másik kérdés, hogy esetleg a felsőoktatás számos szereplője nem fogja nagyon barátságos dolognak venni. De ha az OKNT ebben az irányban látja a jövőt, akkor ezt kellene exponálni.

ELNÖK: Laci, én azt nagy rokonszenvvel fogadom, ha te azt mondod, hogy csináltok a pedagógusképzési bizottság tagjai körében egy körkérdést, ami orientálja ezt, és én azokat a válaszokat tudom megkapni, az nekem könnyítene, nem volna annyira szétfroccsenő vagy sporadikus.

DR. SZENES GYÖRGY: Végtelenül fontosnak tartom, hogy ez a munka beindult, de az időpont a közoktatás szereplői számára abszolút alkalmatlan mindenre: érettségi vizsgák vannak, zárjuk az évet, a felsőoktatás számára is nagyon problematikus. Meg kellene talán célozni néhány közoktatási intézményt, akik az elvárásokat tudnák közvetíteni - legyenek ezek akár gyakorlóiskolák, ahol minden nap találkoznak a tanárjelöltekkel, a legfrissebben végzettekkel. Néhány olyan nem nagy tudományegyetem, tanárképző intézetével, hanem olyan intézményekkel is fel kellene venni a kapcsolatot, ahol a szakmai pedagógusképzés folyik. Több ezer szakmai pedagógus dolgozik ma a közoktatásban - legyen az közgazdász, mérnök vagy agármérnök -, és ez egészen más virsfaft. Mivel most már a NAT és minden tizenkét

évfolyamról szól, hát ez egy nagyon vastag szelete a közoktatásnak. Meg kellene próbálni egy kicsit az ilyen tanárképző intézeteket is megcélózni.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Tizenkét munkanap van a konferenciáig!

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Ezeket az előzetes meghívókat - amiből egy példányt az OKNT tagjainak átadtam, amit a rektorhelyettes úr jegyzett - valóban mindenhová elküldtük, ahol valamiféle tanárképzés folyik, ugyanakkor a közismereti tanárképzést céloztuk meg, párbeszédben viszont a bizottság úgy gondolta, hogy ennek a folytatása következik. A szakmai tanárképzésre - ugyanúgy, mint egy tanító- vagy óvóképzési problematikára -, remélem, nem a jövő nyáron, hanem egy szerencsésebb időpontban sor kerülhet.

Nem szeretnék magyarázkodni, de elnök úr tudja...

ELNÖK: Tudom, és mondom is. Sajnos, a mi felkérő levelünk, amit a miniszter úrhoz intéztünk, igen hosszú ideig fiókban hevert, míg eljutott Mang Bélához. A miniszter úr neki adta át, és akkortól pörögtek föl az események - de addig eltelt több mint egy hónap.

Most az volt a választási lehetőségünk, hogy nem csináljuk meg, és jövőre tesszük át, vagy legalább jelzés értékkel - még ha nem is olyan határfokkal durran is ez a dolog -, de lehet neki publicitást csinálni, és induljon el. Az egyetem vállalta, tudván, hogy ez nem lesz az ideális, de mégis lehet ennek valami publicitást csinálni.

DR. DOBOS KRISZTINA: Azt hiszem, egy konferenciával úgy sem lehet letudni.

ELNÖK: Persze, de legalább egy példát adtunk, és hátha kedvet kap a pécsi egyetem, és azt mondja, legközelebb csinálunk egy ilyesmit.

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Még egy gyakorlati jellegű kérdés van, amiről úgy gondolom, szintén jó lenne, ha az OKNT valamilyen módon állást foglalna vagy nyilatkozna. A programot vagy meghívót, amit visszajeleznek, kik jegyezzék? Van egy olyan javaslat, amelyik arról szól, hogy kettős logó alatt menjen: az OM és a debreceni egyetem logója alatt, azzal kezdve, hogy „Meghívó az Országos Köznevelési Tanács kezdeményezte 'Párbeszéd a pedagógusképzésről'...” stb. szöveggel. Tulajdonképpen, mint Zsuzsától megtudtam, az OKNT-nek nincs is logója, de mint rendező, jelen van. Csak abban nem vagyok tapasztalt, hogy védnököket stb. szokás-e felsorolni, vagy tulajdonképpen ez elég lenne-e, hogy a két logó és a kezdeményező megjelenik és a műsor.

ELNÖK: Szerintem bőven elég. Egyrészt, mert egyszerűsíti a dolgot, nem kell senki mást erre felkérni: a debreceni egyetem és az Országos Köznevelési Tanács közös rendezése ez, az OKNT kezdeményezésére induló sorozat első darabja, és örülnénk, ha ott volna.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A mai postával még nem jött ki az egyetemeknek ez a levél. Ellenőriztem. Nem tudom, vizsgaidőszakban bontanak-e postát.

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Megpróbáljuk elindítani elektronikus úton és postai úton is. Zavarok vannak, mert a megjelölt visszajelzési hálózat az utóbbi napokban beteg volt...

ELNÖK: Laci úgy informált, hogy már megindult a visszajelentkezés.

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Azt megelőzően már számos jelentkezés volt.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Az ülést bezárom. Jó nyaralást!

(Az ülés végének időpontja: 14 óra 57 perc)

Dr. Loránd Ferenc
elnök

Tartalomjegyzék

Megnyitó.....	4
<i>Jakab János bemutatkozása.....</i>	4
<i>Az ülés napirendjének meghatározása.....</i>	4
<i>Szabados Tamás üzenete.....</i>	5
Javaslat a kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 28/2000. (IX. 21.) OM-rendelet módosítására.....	5
<i>Sipos János bevezetője.....</i>	5
<i>Hozzászólások.....</i>	7
<i>Válasz az elhangzott felvetésekre.....</i>	12
<i>Határozat.....</i>	14
A NAT-2 vitaanyagának megbeszélése.....	14
<i>Vass Vilmos előterjesztése.....</i>	15
<i>Kérdések.....</i>	16
<i>Hozzászólások.....</i>	17
<i>Elnöki összefoglaló.....</i>	40
<i>Vita.....</i>	40
<i>Vass Vilmos összefoglalója, válaszok.....</i>	42
<i>Határozati javaslat.....</i>	46
<i>Határozat.....</i>	47
Egyebek.....	47
Nagyrónai László előterjesztése.....	47
Hozzászólások, vita.....	48
Határozat.....	51
A \.....	51
Hozzászólások.....	52

I g a z o l á s

Igazolom, hogy a mai napon az **Országos Köznevelési Tanács 2003. június 12-én** megtartott üléséről s ü r g ő s határidővel elkészített szó szerinti jegyzőkönyvet elektronikus posta útján átvettem.

Budapest, 2003. június 16.